KIŞ 2023 Sayı: 57

KNK

BİRİMİZ HEPİMİZ HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN

MAHALLE KÜLTÜRÜMÜZ

ÇARŞILARIN AĞABEYİ

ŞEHRİN HAFIZASI

PASAPORT İSKELESİ

GÜNEŞ GÖZLÜ ÇOCUKLAR

Merhaba

Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için deyişinin yaşamsal karşılığını her fırsatta yansıtıyoruz. Birbirimizi sahipleniyor ve kendimize; birbirimizle iyi geliyoruz. Şimdi mevsimlerden güz ise ve yenilenme zamanıysa, bir sonraki mevsim; yeni bir nefes ile yeni bir heyecan ile bekliyor hepimizi. Güz günleri, birlikte el ele omuz omuza, güneşli güzel günlere hazırlandığımız süreçtir.

Mahallelerimizde öğrendik birbirimize arka çıkmayı; korumayı, kollamayı… O büyülü atmosferde yetiştik. Sonrasında yaşamın hangi zemininde ve mekânında olursak olalım, yine birbirimizi aradık, durduk…

Ne de çok benziyor mahalle kültürümüz, ülkemizin ihtiyaç duyduğu dayanışma haline. Şehrimizde bu ihtiyaca yönelik örnek ve bir o kadar da umut veren bir tavır var. Tarihi mahallelerimiz Türkyılmaz ve Kahraman Mescit'te yaşayan hemşehrilerimiz, "Birimiz Hepimiz Hepimiz Birimiz İçin" diyor ve öylece yaşıyor. Bu davranış biçimidir gelecek güzel günlerin habercisi. Hemşehrilerimizin bu yüce gönüllü hikâyelerini sayfalarımızda bulacaksınız.

Cumhuriyetin yüzüncü yılını olanca coşkumuzla kutladık ve kutluyoruz. Erginlik yolculuğu olan laik cumhuriyet kavramını, bizlere yüz yıl önce armağan eden Mustafa Kemal Atatürk'e minnetimiz sonsuzdur. Yaşam alanlarımızın dört bir yanına yaydığımız yüzüncü yıl kutlamalarımızı da aktarıyoruz sizlere.

Şehrimiz, "Dünya Şampiyonu" bir sporcu daha çıkardı. Konak Belediyesi olarak bizim gönencimiz bir kat daha fazla zira şampiyonumuz, belediyemiz emekçileri arasında yer alan Yasin Tosun'un ve ailesinin yetiştirdiği bir değer. Buse Tosun Çavuşoğlu, şimdi Dünya Şampiyonu bir güreşçi. İzmir'den aldığı kültürü ve eğitimi, ülkemize altın madalya olarak armağan eden evladımızın başarı hikâyesi de dergimizin konuları arasında.

İzmir Devlet Senfoni Orkestrası sanatçılarının çocuklarımıza gönüllülük temelinde ulaşarak, onları müziğin içine çekme çabaları, Konak Belediyesi olarak üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri ve konservatuvarlara hazırladığımız öğrencimizin heyecanı, otuz yaşında bir delikanlı haline gelen İzmir Avrupa Caz Festivali'nin serüveni, "Çarşıların Ağabeyi" olarak nitelediğimiz Kemeraltı'nın incelikleri ve yeni bakış açıları sunacak derinlikli konular KNK Kış sayısında.

Keyifli okumalar dilerim…

Abdül BATUR
Mimar
Konak Belediye Başkanı

içindekiler

8 İMGE YOLCULARI

10 CUMHURİYET ERDEMDİR

16 BENİM İÇİN CUMHURİYET

58 OLTEN FİLARMONİ FARK YARATIYOR

18 HER BİRİ EŞSİZ

20 GÜNEŞ GÖZLÜ ÇOCUKLARIN PEŞİNDE

26 MAHALLE KÜLTÜRÜMÜZ

62 DÜNYAYA İNANCIMIZ ARTSIN DİYE...

66 CAZ YAPIYORUZ

72 ŞAMPİYONUMUZ

78 TARIMI KURTARAN GAZETECİ

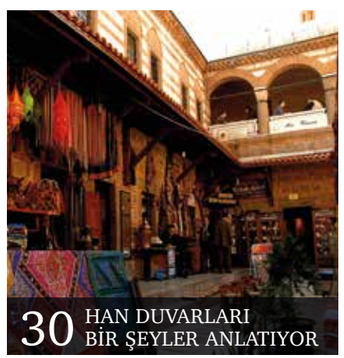
30 HAN DUVARLARI BİR ŞEYLER ANLATIYOR

36 BİR MASALDAN ÇIKMIŞ GİBİ

42 ÇARŞILARIN AĞABEYİ

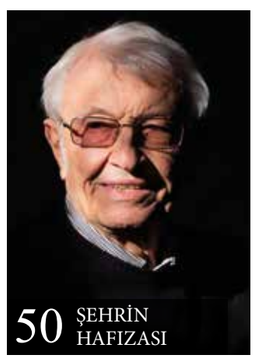
50 ŞEHRİN HAFIZASI

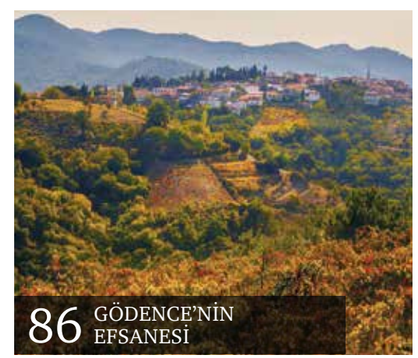
86 GÖDENCE'NİN EFSANESİ

90 YAPILAMAYAN II. MEŞRUTİYET ANITI

98 KÜLTÜREL BELLEK

102 HİSARÖNÜ'NDEN SIZAN BAL

104 YAZDIKLARIM BANA HUZUR VERİYOR

106 BİR KİTAP BİR TANITIM

KNK 2023 Kış

Konak Belediyesi
Adına Sahibi

ABDÜL BATUR
Mimar
Konak Belediye Başkanı

Yayın Koordinatörü
OZAN YAYMAN
(Sorumlu Yazı İşleri Müdürü)

Editör
İPEK YAŞAR
TEODORA HACUDİ

Görsel Tasarım
FATİH AKUZUN

Halkla İlişkiler
EMİNE KALABALIK

Kültür Sanat
ABDULLAH TUNALI

Hukuk Danışmanı
MİNE GENÇ

Kapak Fotoğrafı: Volkan AYDEMİR

Yönetim Yeri: İzmir Konak Belediyesi
Dokuz Eylül Meydanı No:11 Basmane / İZMİR
Tel: +90 232 484 53 00
www.konak.bel.tr
knkdergi@konak.bel.tr
ORİS REKLAM PAZ. BİLGİSAYAR TURZ. TİC. LTD. ŞTİ
1249 Sk. No:13 Kat:3 D:304 Yenişehir, Konak İzmir
Basım: Fatih Ofset Matbaa Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Tuna Mah. 5627/1 No:6 Bornova İzmir
Yayın Türü: Yerel Süreli – Üç ayda bir yayımlanır, para ile satılamaz
Yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
Baskı Tarihi: Kasım 2023

Nejad Devrim ve Mübin Orhon'un eserleri, Arkas Sanat Merkezi'nde…

İmge Yolcuları

Arkas Sanat Merkezi, Müjde Unustası direktörlüğü ve Dr. Necmi Sönmez'in küratörlüğünde Nejad Devrim ile Mübin Orhon'un eserlerine odaklandı. Her iki sanatçının 100. yaşlarına gelen süreçte hazırlanan "Nejad Devrim ve Mübin Orhon: İki İmge Yolcusu" adlı sergi, Cumhuriyetin 100. yaşına ithaf edildi.

Cumhuriyet idealiyle sanat hayatlarını ve eğitimlerini şekillendiren sanatçıların olgunluk dönemi eserleri ilk kez eş zamanlı bir süreçte Arkas Sanat Merkezi'nde gündeme getiriliyor. İki sanatçının uluslararası alanda ses getiren, dünyanın sayılı modern sanat müzeleri koleksiyonlarına giren yapıtları, sanatta yeterliliği olanlar tarafından, Cumhuriyetin hedeflediği uygarlık seviyesinin görsel sonuçları olarak değerlendiriliyor. Nejad Devrim ve Mübin Orhon: İki İmge Yolcusu sergisi için 6 koleksiyondan bir araya getirilen 90'ın üstünde eserden pek çoğu, ilk defa sergileniyor. Sergide; 1940'ların başında figüratif ve Bizans Sanatı'nın etkilerini taşıyan, 1960'lara kadar Lekesel Soyutlama etkilerini barındıran yapıtlarının ardından, 1995'e uzanan süreçte soyut ve figür arasındaki sanat pratiğiyle Nejad Devrim'in eserleri ziyaretçileri karşılıyor.

Sergi; 1940'ların sonları ile 1960'lar arasında Geometrik, Lekesel Soyut ile başlayan sanat serüveniyle Mübin Orhon'un 1960'ların ikinci yarısında Soyut Dışavurumcu ve 1968-1981 yıllarında Monokrom (Lekesel Soyut) dönemine uzanan eserleriyle devam ediyor. 18 Şubat 2024'e kadar ziyarete açık olan sergi, iki usta sanatçıyı ve eserlerini daha yakından tanımak için bir fırsat sunuyor.

Arkas Sanat Merkezi'ndeki sergi, "Modern Türk Sanatı"nda yeni bir dönem açan Nejad Devrim ve Mübin Orhon'un sıra dışı hayat ve sanat yolculuklarını ele alıyor. Her ikisi de İstanbul'da doğan, 1945 sonrasında Paris'te çalışarak birçok önemli başarıya imza atan Devrim ve Orhon, resimlerinde özgün yorumlar geliştirerek Türk Sanatı ile Avrupa Sanatı arasında köprüler kurdu. Sergi, onların Türkiye'den, Türk Sanatı'ndan çıkışla geliştirmiş oldukları renkler, formlar, imgeler üzerine eğilerek "kültürlerarası etkileşim" olgusunu ilk kez tartışmaya açarak, resimlerinin arkasındaki cesur kararlar üzerine yoğunlaşıyor.

Nejad Devrim ve Mübin Orhon, doğum tarihleri itibarıyla Cumhuriyet devrimleriyle eğitim almış, sanat çalışmalarını bu devrimlerin ışığıyla şekillendirilmiş ilk kuşak olarak tarihsel bir öneme sahip. Tüm eğitimini yeni Türk Alfabesi ile alan bu kuşak köklü modernleşme hareketinin ilk özgün yorumlarını ortaya koydukları için sanat tarihi açısından özel bir konuma sahipler.

Arkas Sanat Direktörü Müjde Unustası, sergide yer alan yapıtların önemli bölümünün Türkiye'de ilk kez sergilendiğini aktarıyor. Unustası, her iki büyük ressamın eserlerinin genç kuşaklara aktarımında, güzelliklere etkileyici renkler ve formlarla tanık olunduğunu söylüyor.

"Cumhuriyet ideallerinin önümüzdeki yüzyılda da önümüzü aydınlatan bir ışık olacağına inanıyoruz" diyen Unustası, "Sergi için Arkas Koleksiyonu da dahil olmak üzere, 6 koleksiyondan 90'ın üzerinde eser bir araya getirildi. Farklı koleksiyonlardan eserlerin bir araya gelmesiyle, sanatçıların üretimlerini çok daha kapsamlı olarak ele alan bir sergi ortaya çıkarmamız mümkün oldu. Eserleriyle sergiye katkı sunan tüm koleksiyonerlere teşekkür ediyorum" yönünde görüş belirtiyor. Sergi Küratörü Necmi Sönmez, "İki sanatçının uluslararası alanda yankı getiren, dünyanın sayılı modern sanat müzelerinin koleksiyonlarına girmiş olan resimleri, Cumhuriyet'in hedeflemiş olduğu uygarlık seviyesinin görsel sonuçları olarak değerlendirilebilir" diyerek şunları aktarıyor:
"Onları ilginç ve farklı kılan bir diğer özellikse sanat yaşamlarının yurtdışında sürdürerek uluslararası alanda varlıklarını göstermeyi başaran ilk sanatçılarımız arasında olmalarıdır.

Devrim 1947'de, Orhon ise 1956'da arkalarında hiçbir destek olmadan Paris'te ilk kişisel sergilerini açmayı başardıklarında kendi varoluşlarını ortaya çıkardıkları gibi Türk Sanatı açısından da son derece önemli bir başarıya imza atıyorlardı. Sergideki çalışmalar, sanatçıların yaşam öyküleriyle birlikte değerlendirildiğinde onların zor yaşam koşullarında bile ne denli özverili şekilde çalışarak geliştirmiş oldukları özgün yorumlarını ortaya koyuyor."

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yıl dönümünü kentimizin dört bir yanında düzenlediğimiz etkinliklerle kutladık ve hep bir ağızdan yineledik:
“Asla vazgeçmeyiz.”

Cumhuriyet Erdemdir

“Sonsuza Kadar Cumhuriyet, Sonsuza Kadar Atatürk” temasıyla hazırladığımız 100. yıl kutlama ekinlikleri kapsamında söyleşi, sergi, konser ve gösterilerle bayram coşkusunu kentimiz geneline yaydık.

Kutlamalar kapsamında, 29 Ekim sabahı, Gültepe’deki Atatürk Anıtı’na, Başkan Batur ve beraberindeki İzmirliler çelenk sundu. Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, 100’üncü yıl kutlamalarının çok önemli olduğunu, yüz yıldır devam eden Cumhuriyet’in ellerde bayraklarla, sokaklarda, alanlarda, dayanışma içinde kutlandığını dile getirdi.

Konak'ın her noktasında 100'üncü yıl kutlamaları düzenlediklerini söyleyen Başkan Batur, Mustafa Kemal Atatürk'e, Cumhuriyet'imize sahip çıkmaya devam edeceklerini bir kez daha vurgulayarak şunları söyledi: "Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ümüzün bize emanet ettiği en önemli miraslardan bir tanesi, yüz yıldır devam eden Cumhuriyet'imiz. Cumhuriyet bizim için vazgeçilmez bir unsur. Mustafa Kemal Atatürk'e, Cumhuriyet'imize ve değerlerine sahip çıkmaya devam edeceğiz. Yüzüncü yılda, hep birlikte, dayanışma içinde, bayraklarımızla sokaklardayız. Bizim pusulamız Mustafa Kemal Atatürk. Sonsuza kadar Cumhuriyet, sonsuza kadar Mustafa Kemal Atatürk! Cumhuriyet'imizin 100. yaşı kutlu olsun, ilelebet bayrağımız göklerde, devletimiz payidar kalsın." Güzelyalı Nazım Hikmet Kültür Merkezi'ndeki, "Küçük Kız ve Cumhuriyet" isimli çocuk tiyatrosuyla başlayan etkinlikler, Milli Kütüphane'de yapılan, "Cumhuriyet Devrimleri ve Kazanımları" söyleşisiyle devam etti. İzmir Milli Kütüphane Vakfı Başkanı ve Konak Belediyesi Meclis Üyesi Ulvi Puğ'un yönettiği söyleşide tarihçi-yazar Doç. Dr. M. Emin Elmacı konuşmacı olarak yer aldı. Kutlamalar kapsamına, "Kuvayi Milliye Destanı" isimli tiyatro oyunu Selahattin Akçiçek Gösteri Merkezi'nde sahnelendi.

CUMHURİYET
DUVARI

Alsancak Kıbrıs Şehitleri Caddesi girişinde de anlamlı bir etkinlik düzenledik. Hemşehrilerimizin Cumhuriyetle ilgili duygularını kelimelere dökebilmesi ve Cumhuriyet sevgisinin hep birlikte yaşanması için Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde, "Benim için Cumhuriyet, 100. Yıl Düşünce Duvarı" oluşturuldu. Duvara ilk yazıyı Konak Belediye Başkanı Abdül Batur yazarken Alsancak bölgesi muhtarları da etkinlikte yer aldı. Etkinlikte duvar kısa sürede dolarken İzmirliler, 100'üncü yılında Cumhuriyet'i "Bağımsızlık, Özgürlük, Kurtuluş, Aşk, Kardeşlik, Eşitlik, Adalet, İnsan Hakları" gibi sözcüklerle tanımladı. Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, düşünce duvarına kırmızı kalemle, "Kuvayı milliyedir" yazdı. Cumhuriyetin aynı zamanda gelecek demek olduğunu vurgulayan Başkan Batur, memleketin kurtuluşunun Kuvayımilliye ruhuyla gerçekleştiğini ve

Cumhuriyet'in 100'üncü yılında kalplerin hala aynı Kuvayımilliye ateşiyle yandığını söyleyerek, "Kuvayımilliye, kurtuluş için tek yürek olmuş bir millete bağımsızlığını kazandıran ruhudur. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün bize en büyük emaneti olan Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılında hala aynı Kuvayımilliye ateşini yüreklerimizde taşıyoruz" diye konuştu.

ENGELSİZ
VALS

Kutlamalar kapsamında düzenlenen en anlamlı etkinliklerden birisi de Dominik Caddesi'nde yapıldı. Konak Belediyesi olarak zihinsel engelli çocukların gelişimine destek olmak için kurduğumuz "Engelsiz Yaşam Köyü"nün özel öğrencileri, "Engelsiz Vals" gösterisiyle Cumhuriyet Bayramı'nı kutladı.
Engelsiz Yaşam Köyü özel öğrencileri etkinlikte 1933 yılında Atatürk'ün onayı ve talimatıyla okutulmaya başlanan ancak 2013 yılında bir yönetmelikle kaldırılan Öğrenci Andını da okudular.

GELİNCİK
TARLASI

Güzelyalı Denizatı Parkı'nda düzenlediğimiz özel etkinlikte belediyemizin spor ve kültür kurslarına katılan kadınlar, renkli görüntüler sahneledi. Etkinlikte yer alan Başkan Batur, kadınların Türk Bayrakları ve Atatürk resimli tişörtleriyle Cumhuriyet'in 100'üncü yılını coşkuyla kutladıklarını vurgulayarak, "Konaklı kadınlar Atatürk'ümüzün fotoğrafıyla, bayrağımızla alanlardaki yerlerini aldılar. Cumhuriyet devriminin yılmaz savunucusu kadınlardır. Sizlerle ne kadar gurur duysak az. Bu alanı gelincik tarlasına döndürdünüz" diye konuştu.

ANTİK ALANDA
KONSER

Cumhuriyetimizin 100'üncü kuruluş yıldönümü etkinliklerini, tarihi Agora Ören Yeri'nde düzenlediğimiz konserle taçlandırdık. Konak Belediyesi Türk Halk Müziği Topluluğu'nun Atatürk'ün sevdiği şarkıları seslendirdiği tarihi konserde Sabahattin Gülümser ve Bahar Almaç solist olarak yer aldı. Etkinlikte ayrıca Cumhuriyet'in 100'üncü yılına özel hazırlanan belgesel gösterimi yapıldı.
Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, Cumhuriyet'in 100'üncü yılını kutladığı konuşmasında, Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti'nin vazgeçilmez olduğunu vurguladı ve şöyle konuştu:
"Yüz yıl önce, takvimler 28 Ekim 1923'ü gösterdiğinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk, meclisten çıkarken 'Arkadaşlar, yarın Cumhuriyet'i ilan edeceğiz' diyerek vermişti o büyük müjdeyi. 29 Ekim 1923 günü Cumhuriyet'i 'Hakimiyet, kayıtsız şartsız milletindir' sözüyle ilan etti. Anadolu halkı hürriyetini, bir daha kaybetmemek üzere kazandı. Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti adeta küllerinden doğdu.

Ey büyük Atatürk, bugün bizlere emanet ettiğin Cumhuriyet tam yüz yaşında. Yüz yıldır bitmeyen, giderek artan bir aşkla bağlıyız emanetine. Demokrasinin, çağdaş hukukun, eşit birey olmanın, özgürlüğün ve barışın güvencesi Cumhuriyet'e sahip çıkmaya devam ediyoruz. Cumhuriyet'i siz kurdunuz, onu yüceltecek ve koruyacak olan bizler bu görevden asla vazgeçmeyeceğiz."

MÜZİK KOROMUZ DA
SAHNE ALDI

Güzelyalı Parkı'nda düzenlediğimiz bir başka konserde coşku yine doruk noktasındaydı. Cumhuriyetimizin 100. Yılı Özel Konseri'nde, Konak Belediyesi Popüler Müzik Korosu'nu Şef Ferda Yılmaz yönetti.
İzmir Kadın Müzesi de Konak Belediyesi'nin 100'üncü yıl etkinliklerine özel bir sergiyle dahil oldu. Atatürk'ün İzinde Çağdaş Türk Kadınları Cumhuriyet Sergisi'nde, İzmirli kadın sanatçıların eserlerini bir araya getirdik.

Resim sanatını sevdirmek ve geleceğin sanatçılarını teşvik etmek amacıyla 42 yıldır düzenlenen Pınar Çocuk Resim Yarışması'nın bu yılki teması, "Benim İçin Cumhuriyet" oldu. Ülkemizin dört bir yanından yarışmaya katılan çocuklarımız, imgelerindeki Cumhuriyeti resmetti.

Benim İçin Cumhuriyet

Karadeniz Bölgesi / Sena KARADEMİR

Cumhuriyet'in 100'üncü yılında, "Benim İçin Cumhuriyet" temasıyla düzenlen 42. Pınar Çocuk Resim Yarışması'na yine ülkemizin dört bir yanından 6 ile 14 yaş arasında, binlerce çocuğumuz katıldı.

Prof. Mümtaz Sağlam'ın başkanlığını yaptığı yarışma jürisi Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi Dilek Karaaziz Şener, Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi Elif Dastarlı Dellaloğlu ve Gazeteci İhsan Yılmaz'dan oluştu.

42 yıldır düzenlenen resim yarışmasıyla çocukların zihinsel gelişiminde önemli bir role sahip resim sanatının sevdirilmesini hedeflediklerini söyleyen Pınar Süt Yönetim Kurulu Başkanı İdil Yiğitbaşı, henüz resimle tanışmamış binlerce çocuğu resimle tanıştırdıklarını belirterek, "Çocukların özgüven ve yaratıcılık sezgileriyle sanatsal yönlerinin gelişimini olumlu etkileyen resim sanatının gücüne ve etkisine inanıyoruz. Bu yaklaşımla, bugüne kadar toplam 4 milyondan fazla çocuğun resmiyle kendilerini ifade etmelerine destek olduk.

Bu yıl ülkemizin 100'üncü yılı dolayısıyla "Benim İçin Cumhuriyet" temasıyla çocuklarımızın nasıl bir Türkiye hayal ettiklerini görmek istedik. Yarışmamıza katılan tüm minik ressamların hayallerine ortak olarak sanatla buluşmalarına aracılık etmekten mutluluk duyuyor, çocuklarımızın hayallerinin peşinden gitmesini ve sanatla iç içe bir ömür geçirmesini diliyoruz" dedi. 42. Pınar Çocuk Resim Yarışması'nın Jüri Başkanı Prof. Dr. Mümtaz Sağlam, yarışmanın çok köklü bir geleneği olduğunu vurgulayarak, "Çocukların resim sanatıyla hayata tutunmaları ve kendilerini resim aracılığıyla ifade etmeyi öğrenmeleri çok kıymetli. Resmetmek soyut düşünmeyi de içeren bir faaliyettir, bu yönüyle çocukların hem hayal güçlerinin hem de zihinlerinin gelişimi açısından hayati bir öneme sahip. Özellikle deprem bölgesinde çocukların resim ile kendilerini ifade etmeleri bizim için çok değerli. Deprem bölgesindeki çocuklarımız Cumhuriyet'i ve umudu resmettiler. Geleceğin teminatı olan çocuklarımızın sanat aracılığıyla daha nitelikli bireyler haline gelmesini sağlayan bu yarışmanın bir parçası olduğum için mutluyum" dedi.

Yarışmanın sonuçlarına www.pinar.com.tr adresinden ulaşılabiliyor.

İç Anadolu Bölgesi / Yusuf Eymen KÖSELER

Deprem Bölgesi Özel Kategori - Baran DAĞDEVİREN

Konak Belediyesi olarak yıl boyunca düzenlediğimiz sanat kurslarına katılan öğrencilerimizin 11'i, güzel sanatlar fakültesi ve konservatuvarda eğitim almaya hak kazandı.

Her Biri Eşsiz

Köklü bir gelenek haline getirdiğimiz, güzel sanatlar alanındaki eğitim sürecimizin çıtasını, her yıl daha da yukarıya çekiyoruz. Her yaştan hemşehrimiz için profesyonel eğitmenler eşliğinde düzenlediğimiz kurslarımız ile kültür-sanat alanındaki canlılığı artırdığımız gibi gençlerimize de yeni bir hayatın kapılarını açıyoruz.

Kültür merkezlerimizde yıl boyunca gerçekleştirdiğimiz, güzel sanatlar fakültesi ve konservatuvara hazırlık kurslarına katılan gençlerimizin 11'i düşledikleri üniversitelerde eğitim almaya hak kazandılar.
Sınav sonuçlarının açıklanmasıyla birlikte, düşlerindeki okullarda eğitim almaya hak kazanan gençlerle buluşan ve her birine yeni hayatlarında başarılar dileyen Konak Belediye Başkanı Abdül Batur, gençlerden, Cumhuriyet ilkelerine bağlılıklarından bir an olsun ayrılmamalarını istedi. Mustafa Kemal Atatürk'ün, "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür" sözünü anımsatan Başkan Batur, "Her birinizin kültürümüze eşsiz katkılar yapacağına inanıyor ve bunun gönencini yaşıyoruz" dedi.

Başkan Batur sınav sonuçlarının açıklanmasının ardından öğrencilerle bir araya geldi.

Konak Belediyesi'nin Basmane'deki 200 yıllık tarihi bir binayı restore ederek kente kazandırdığı Sanathane Açık Hava Sineması ve Gösteri Sanatları Merkezi'nde gerçekleşen buluşmada, Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nı kazanan Mert Engin, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ni kazanan Deniz Can Iğdır, Sercan Şikar, Bilge Yılmaz, Melis Küçükyağlıoğlu, Ardış Biçer, Yaşar Üniversitesi Çizgi Film Animasyon Bölümü'nü kazanan Bartu Özcan, Yaşar Üniversitesi Görsel İletişim Tasarım Bölümü'nü kazanan Eda Gümüş, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ni kazanan Feyza Akman, Kıbrıs Lefke Avrupa Üniversitesi Görsel İletişim Bölümü'nü kazanan Büşra Kaçaroğlu, Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ni kazanan Begüm Filiz, Başkan Abdül Batur'la bir araya geldi.

Gençleri üniversite sınavlarına hazırlayan kurs öğretmenleri Füsun Ataman (Dramatik Yazarlık-Dramaturgi), Oğuz Ceyhan (Dramatik Yazarlık-Dramaturgi), Duygu Süzen (Desen), Deniz Atagündüz (Şan), Özlem Özdemir (Şan), Ömer Devrim Akkaya (Diksiyon), Burcu Aksakal (Oyunculuk), Gizem Karasu Mersinli (Hareket ve Doğaçlama), Özge Çidamlı (Doğaçlama), Meral Ceren Türk (Koreografi) ile Kurs Koordinatörü Murat Çidamlı da buluşmada yer aldı.

GENÇLERİMİZİN YANINDAYIZ

Başkan Batur, Konak Belediyesi'nin sanata her zaman önem verdiğini vurgulayarak, "Göreve geldiğimiz günden bu yana kültür ve sanat dalında İzmir'in çok değerli sanatçılarıyla çalışmalarımızı yürütüyoruz"dedi. Güzel sanatlar fakültelerine ve konservatuvara hazırlama kurslarının önemine vurgu yapan Başkan Batur, "Çabalar gerçekten çok önemli. Bunu biz Narlıdere'de de denemiştik. Tüm eğitmenlerimize, hocalarımıza çok teşekkür ederiz. Sanki kendileri kazanmış gibi sevinçlerini yüzlerinde görüyoruz. Daha çok gencimizin bu kurslardan yararlanması, sınavları kazanması için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Kurslarımız devam edecek. Gençlerimizin her zaman yanındayız. Onların başarılarından ve bu başarılarına destek vermiş olmaktan büyük bir gurur duyuyoruz" diye konuştu.

ÇEKİM MERKEZİ

Sanathane Açık Hava Sineması ve Gösteri Sanatları Merkezi'nin çekim merkezi olmaya başladığını da söyleyen Batur şu görüşlere yer verdi:
"Bu bölge, Konak'ın en güzel yeri. Ancak kentli buradan gitti. Şimdi sanatla, kültürle kentlinin dönmesini, bölgeye sahip çıkmasını sağlıyoruz. Bölgeye sinerji kazandırıyoruz. Konak'ta kültür ve sanatla ilgili her türlü faaliyetin yürütülmesi noktasında çalışıyoruz. Konak Belediyesi, kültür ve sanatta adını duyuruyor ve bu alanda çalışmalarını en iyi şekilde yapıyor.

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinin kültür olduğunu her fırsatta vurguluyordu ve çalışmalarımızı bu bilinçle gerçekleştiriyoruz. Gençlerimizden isteğim de Atatürk çizgisinden ayrılmadan, cumhuriyet ilkelerine bağlı kalarak sanatsal faaliyetlerini yürütmeleri ve ülkelerine katkı sunmalarıdır."

Lütfü DAĞTAŞ
Gazeteci

“Onlar bize gelemiyorsa biz onlara gideriz” diyerek yola çıktılar ve Anadolu genelinde bugüne kadar 500 binden fazla öğrenciye ulaştılar. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Keman Sanatçısı Gündüz Öğüt ve beraberindeki arkadaşlarının kurduğu, “Anadolu Yaylı Çalgılar Topluluğu” gönüllülük esasıyla yol alıyor ve aydınlık yaymayı sürdürüyor.

Güneş Gözlü Çocukların Peşinde

Öykünün özeti şöyle: Bundan yaklaşık 19 yıl öncesi İzmir Devlet Senfoni Orkestrası’ndan bir küçük müzisyen topluluğu, Anadolu’da, ‘Güneş Gözlü Çocuklar’ın peşinde yollara düşer. Hedefleri, çok uzaklardaki köy ve kasabalarda öğrenim gören çocuklara ulaşmaktır. Onlara ne mi götürürler? Viyola, viyolonsel, kemanla müzik; çok sesli müzik. Peki, sonuç? Sonucun ne olduğunu yıllar boyu ulaştıkları çocukların bir ikisinin kendi ağzından öğrenelim:

- Okulda, müzik derslerinde blok flüt çalarken eğleniyoruz, neşeleniyoruz. Ama keman, viyolonsel sazlarını hiç çalmadığımız için bize farklı geldi ve çok sevdik.

- Geleceklerini söylediklerinde çok şaşırmıştım, inanmamıştım ilk başta. Gerçekten de geldiler.

Köyümüze, okulumuza böyle bir müzik topluluğu geldiği için mutlu oldum. Daha önce böyle müzik topluluğu gelmemişti.

- En sevdiğim müzik aleti viyola oldu. Beni etkiledi. Keşke bizlerin böyle viyola, keman gibi çalgılarımız olsa. Flüt yerine bunları çalsaydık daha güzel olurdu.

- Bu kadar çok büyük bir şey beklemiyordum. Daha çok söyleşi yaparız, belki kemanla bize bir şeyler çalarlar, diyordum. Viyola, viyolonsel beklemiyordum. Şarkının birisinde hayal kurduk. Benim aklıma savaştaki çocuklar geldi. O anki duygularımı anlatamam. İnsan, dünyaya bir kez geliyor. Onu da yaşamak istiyor. Ama kurşunlarla, bombalara hedef oluyor.

Öğrencilerin dışında okulda görevli bir öğretmenin söyledikleri de önemli:

- Örneğin Aşık Veysel’in “Uzun İnce Bir Yoldayım” türküsünü çocuklar biliyorlar ama senfonik dinlediklerinde onu da bir başka biçimde içselleştiriyorlar, YouTube üzerinden senfonik çalınmış mı, onu araştırmaya başlıyorlar. Okulumuza, Anadolu Yaylı Çalgılar grubu olarak geldiler, dinleti yaptılar, eğitim yaptılar. Onlar gittikten sonra çocukların bazıları ailelerine zorla keman satın aldırdı.

Hatta köyün birinde üç arkadaşın, ekonomik nedenle, bir kemanla kurs aldığını biliyorum. Bir kasabamızda ise bir çocuğumuz harçlıklarını biriktirmiş, ailesine söylemiş, keman alacağım! Alalım, kaç para? Çocuk fiyatını söylemiş. Olmaz, bu parayı nereden bulalım, demiş ailesi. Çocuk o yaz tarlada çalışarak yevmiyesini biriktirip kendine keman almış.

ÖYKÜNÜN KAHRAMANLARI

Öykülerde kahramanlar vardır. Bu öykünün kahramanı; İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Keman Sanatçısı Gündüz Öğüt. Gündüz Öğüt, öykünün başını şöyle özetliyor:
- Bundan 19 yıl önce, acaba bu müziği, bu çalgıları, yararlarını daha fazla insana nasıl ulaştırabiliriz, diye düşünmeye başladım. Küçük bir oda müziği grubu kurdum. Adına da Anadolu Yaylı Çalgılar Topluluğu, dedik. Bu toplulukla normal konserlerimizin, provalarımızın yani resmi işimizin dışındaki zamanlarda tamamen gönüllülük esasıyla okullarda küçük konserler yapmayı planladık. Bunlara, eğitim konserleri, dedik. İlk olarak atalarımın doğup büyüdükleri köye gittik. O köyün etrafındaki okullarla başladık.

Orada gördük ki çocuklar böyle şeylere çok meraklılar. Aslında çoğu şeyden de haberleri yok. Kendimize bir slogan belirledik: “Onlar bize gelemiyorsa biz onlara gideriz,” dedik. Önce İzmir ve Ege Bölgesi’ndeki çeşitli okullarda etkinlikler yapmaya başladık. Yaptıklarımız duyuldukça çok farklı okullardan teklifler gelmeye başladı. Uzun yıllar bu şekilde kendi imkanlarımızla birimizin arabasına biniyor ve bir okula gidiyorduk.

İlk gittiğimiz yer Dinar’dı. İlk Dinar’da bir ortaokulda başladık. Başlama kararımızı alırken mum dibine ışık verse, diye düşünmüştüm. O denli ilgi gördü ki ertesi gün Dinar’da daha büyük bir salonda çalmamızı istediler. Fakat daha büyük bir salon yok. En büyük salon, üstüne brandaların gerilmiş olduğu bir düğün salonu. Bin beş yüz kişi filan geldi. Zaman içinde sadece İzmir ve Ege Bölgesi sınırları içinde kalmadık çok uzak yerlere de gittik. Sanırım başladığımız günden bu yana 500 binden fazla öğrenciye ulaşmışızdır. 650, 700 okula ulaşmışızdır. Talepler, doğal olarak her yıl daha çok artıyor. Türkiye’nin her yerinden çağırıyorlar. Gittiğimiz okullardan tekrar davet geliyor.

İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Keman Sanatçısı, Yaylı Çalgılar Topluluğu kurucusu, yazar Gündüz Öğüt, öykünün bundan sonrasını da işe daha dün başlamışlar gibi, aynı heyecanla anlatmayı sürdürüyor:

- Aslında o güneş gözlü çocukları görmeniz gerek. Çalıyorsunuz, bitiyor; sizi nerede görürlerse üçü, beşi, onu; size sarılıyorlar. Öbürleri size ulaşamadıkları için arkadaşlarına sarılıyorlar ve büyük bir topluluk oluyorlar ve iyi ki geldiniz, diyorlar. Bizlere, öğretmenim, diye de seslenmeyip adlarımızın sonuna ağabey, amca, abla sözcüklerini ekleyerek sesleniyorlar. Gündüz amca, Banu abla, Başak abla, Hande abla, tekrar gelin, diyorlar. Öykünün bundan sonrasını öğrenmek için Gündüz Öğüt’e sorular soruyorum:

- Gündüz Bey, bu yaptığınız iş tam bir özveri işi. Kendi mesainizin yorgunluğunu dinlenerek atmak yerine sürekli Anadolu yollarında olmak nasıl bir şey?

- Ülkemizin farklı köşelerindeki okullara gitmek, oradaki güneş gözlü çocuklarla buluşmak benim ve arkadaşlarım için inanılmaz bir mutluluk. Sadece öğrenciler değil, pek çok öğretmenlerimiz ve okul yöneticilerimiz de hayatlarında ilk kez Devlet Sanatçılarıyla tanışıp, keman, viyola, viyolonseli yakından görüp dinleme imkanı buluyorlar. Ülkemiz öylesine büyük ve güzel ki sadece büyük şehirlerdeki konser salonlarından ülkemizi, insanımızı, çocuklarımızla gençlerimizi tanıma ve anlama şansımız yok. Köy köy, ilçe ilçe dolaşmak bizler açısından bu Cumhuriyet’e ve bize verdiklerine olan borcumuzu ödemenin en güzel yolu bence.

- İşin bir de ekonomik yanı var. Özellikle günümüz gider kalemlerinin yüksekliğini gözümüzün önüne getirdiğimizde, bunun üstesinden nasıl geliyorsunuz?

Gittiğimiz tüm okullarda eğitim konserlerini bedelsiz ve ücretsiz şekilde yapıyoruz. Uzun yıllar eğitim konserlerini kendi imkanlarımızla yaptık. Uzak illerden davetler alınca Kültür ve Turizm Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü’nün desteğini almaya başladık. Talepler o kadar arttı ki bütçeden kaynaklı sorunlar yaşadığımız oldu. Neyse ki bu tip durumlarda sanat dostu birkaç güzel yürekli insan bize ve projemize inandı ve ihtiyaç halinde ulaşım, konaklama gibi masraflar konusunda yardımcı oldular. Bizlere yapılan bu katkılar aslında sanatla, müzikle buluşmuş bir eğitime, çocuklarımıza ve geleceğimize yapılabilecek en anlamlı katkılardır. Bu anlamda, 2018 yılından beri yaptıkları anlamlı destek ve katkılarından ve “Güneş Gözlü Çocuklar” belgeselinin yapımcılığını üstlenmesinden dolayı Özimeks firması adına Sayın Kemal Özkan’a, bu sezon aynı yaklaşımla bizlere güç ve moral veren, katkı sunan Efece Galvaniz firması ve sayın Efe Demircan’a çok teşekkür etmek istiyorum.

- Bugüne değin kaç kilometre yol gittiğinizin hesabını yaptınız mı? Kaç okula gittiniz?

Yaptığımız kilometre 90 bin km’den az değil belki çok daha fazlasıdır. Bugüne kadar 650-700 arası okula gittik. Bir zaman sonra saymayı bıraktık. Ağrı, Muş, Ardahan, Kars, Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep, Adana, Hatay, Çorum, Amasya, Bartın, Zonguldak, Kocaeli, Karabük, Afyon, Denizli, Muğla, Balıkesir, Aydın, Manisa bugüne kadar gittiğimiz illerden bazıları. Örneğin, Ardahan’ın Göle ilçesindeki tüm köy okullarında eğitim konserleri yaptık.

- Gittiğiniz okullarda öğretim kadroları tarafından ilgiyle karşılanmanızın dışında yerli halk, veliler ne diyor?

Anadolu insanımız; hangi bölge ve yöreye giderseniz gidin, çocukları için oralara gelmiş bizlere inanılmaz bir sevgi, ilgi gösterip kucaklarını açıyorlar. Başta neyle karşılaşacaklarını tam bilemiyorlar. Müdürler, öğretmenler ve öğrenciler gibi. Gittiğimiz okullarda sadece dünya müziklerinden örnekler çalmıyoruz. Gittiğimiz yörenin türkülerinden de çok sesliye uyarlanmış parçalar, çocuk şarkıları, film müzikleri de çalıyoruz.

Özellikle türkülerimizi çaldığımızda onlarla aramızda inanılmaz hızlı bir bağ kuruluyor. Veliler, gerçekten ne yapacaklarını şaşırıyorlar. En çok da Allah sizden razı olsun, diyorlar, evlerinde misafir etmek istiyorlar. Gittiğimiz köylerde yer sofralarına oturup dünyanın en güzel yemeklerini yemişliğimiz vardır. Çünkü o kaplarda gerçek sevgi, şefkat ve minnet duygularıyla pişirilmiş yiyecekler oluyor.

- Güneş Gözlü Çocuklar için daha ne kadar çaba sarf edersiniz? Orkestranın genişlemesi söz konusu mu?

Pandemi, ardından yaşadığımız deprem felaketi eğitim konserlerimizi doğal olarak sekteye uğrattı. Kısmet olur da memleketimizde her şey yolunda giderse önümüzdeki yıl çok yoğun olarak yollarda olacağız.

Tüm hazırlıklarımızı yaptık. Özellikle Hatay ve Kahramanmaraş illerimiz başta olmak üzere depremden zarar görmüş bölgelerimizdeki okullara, oradaki memleket evlatlarına ulaşmayı, onlara moral ve destek vermeyi çok istiyorum. Bölgeyle irtibattayız. Şartların oluşmasını bekliyoruz. Ayrıca, 2023 ve 2024 eğitim döneminde; gerek İzmir ve çevresi, gerek Ege Bölgesi, gerekse Malatya, Siirt, Bitlis, Elazığ, Van gibi daha önce gitmediğimiz illerimizdeki okullara da ulaşabilmeyi çok isterim.

Ama tabi tüm bunlar bir yerden sonra maddi imkanlarla sınırlı oluyor. Orkestranın genişlemesi konusuna gelirsek; başlangıçta biz 4 kişi başladık. 3 arkadaşımız emekli oldular. Şu anda 8-9 kişiyiz. Dönüşümlü gidiyoruz. Aslında şu an Devlet Sanat Kurumlarında kadrolu olarak görev yapan sanatçı sayımız sanırım 3 bin civarında. Yıllardır bu etkinlikleri sosyal medya hesaplarımızda paylaşmaya çalıştık.

Hakkımızda ulusal basında çıkan haber sayısı yok denecek kadar azdır. Haberlerin çıkmasını, yaptığımız şeyin anlaşılmasını istememin nedeni tanınmak falan değil. Diğer devlet sanatçısı meslektaşlarımın dikkatini çekmek.

Ne benim, ne de arkadaşlarımın ömrü ülkemizdeki okullara gitmeye yetmez. Bir okula gidiyorsunuz, aradan 4 yıl geçiyor tüm öğrenciler değişmiş oluyor. Yani çok daha fazla sanatçının sahaya inmesi gerekiyor. Elbet bunu yapan sanatçılar var ama yeterli değil. Yani bu böyle zorlamayla yapılacak bir iş değil. Sevmek lazım, o çocukların gözlerindeki ışığı görmek lazım. Yani o köylere gitmek hazım. Parlak ışıklı konser salonlarının dışında da sanata müziğe ihtiyacı olan milyonlar olduğunu görmek lazım.

Size gelemeyenlere gitmek lazım. Ben ve arkadaşlarım nefes alıp verdiğimiz, elimiz ayağımız tuttuğu müddetçe ‘Güneş Gözlü Çocuklarımız’a tüm imkansızlıklara rağmen gitmeye devam edeceğiz. Çünkü Atatürk’ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bayrağımızın dalgalandığı, tek bir çocuğumuzun olduğu her yer bizlerin konser salonu ve görev alanımızdır. Güneş Gözlü Çocuklarımız ile buluşmak her defasında bizlere büyük heyecan ve mutluluk veriyor.

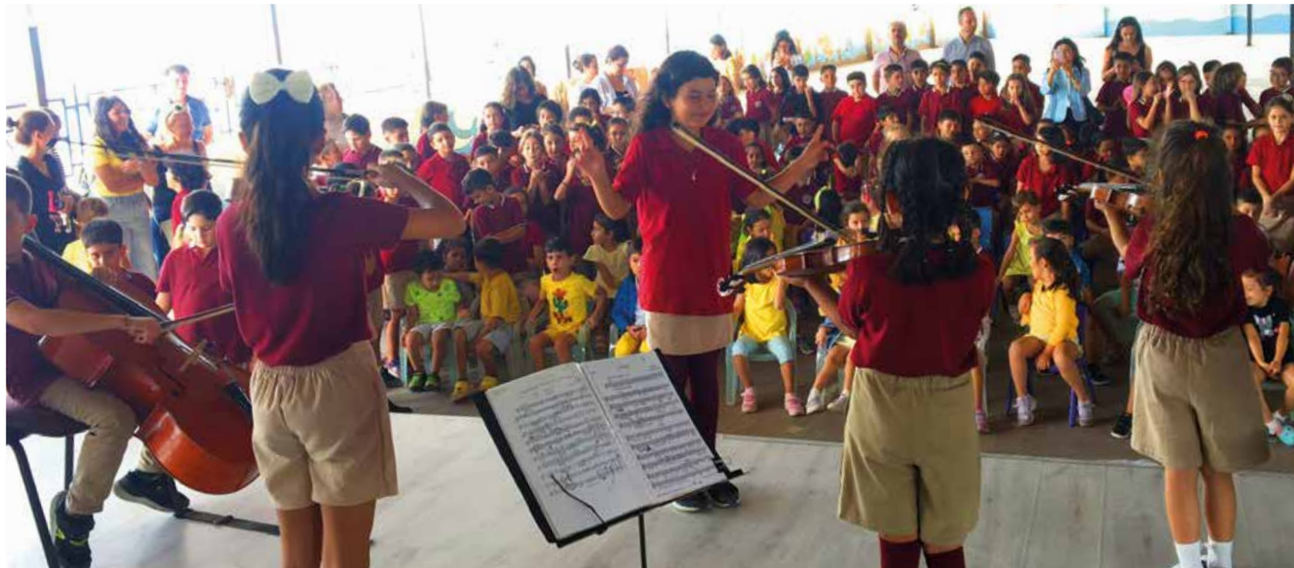

Nurcan ETİK
Gazeteci

Kemeraltı'nda geleneksel komşuluk ilişkilerini yaşatan mahalleliler komün yaşam kurdu. Mahalle sakinleri hem mahallelerini hem de birbirlerini gözettiklerini söyleyerek, "Biz birbirimize zimmetliyiz" diyor.

Birimiz Hepimiz Hepimiz Birimiz İçin

Kemeraltı'ndaki Türkyılmaz ve Kahraman Mescit mahallelerinin sakinleri, topluluk bilinci oluşturma ve bir arada yaşama kültürünü sürdürmek adına, 2013 yılından bu yana müşterek yaşam sürüyor. Farklı disiplinlerde uzmanlaşmış mahalle sakinleri, kendilerine yeni alanlar açan yaşam alanlarına, yetkinliklerine göre katkı sunuyor. Mahallelileri, mekanlarının doğal zemini olan komşuluk ilişkisi çerçevesinde ilişki geliştiriyor. Yirmi yedi yıldır İsmet İnönü Sokak'ta oturan altmış yaşındaki Zeynep Dursun, mahallede bir aile gibi olduklarını vurguluyor ve komşularına yönelik, "Ben anneleriyim, onlar benim evlatlarım" diyor. Komşularından çok memnun olduğunu belirten Dursun, "Sonradan mahalleye gelen komşularım, sokağımıza öyle güzel bakıyorlar ki her yer tertemiz. Zaten en çok sonradan gelenlerdir sokağımıza bakan, onlar geldiğinden beri tek bir çöp görmüyoruz" diyor. Mahallede 'kötü komşu' diye birinin olmadığını söyleyen Dursun, "Biz burada bir aile gibiyiz. Her şeyimizi paylaşırız. Ara sıra boş arsamızda masa kuruyoruz, birlikte kahvaltı edip birlikte yemek yiyoruz. Kapı önleri, çay-kahve içilecek alanlardır bizim sokakta ama bir yandan da kimse kimseyi rahatsız etmez. Komşularım bazen evlerinin bahçelerinde dans ediyorlar, yaşlıyım ama ben de dans etmek istiyorum" diye anlatıyor.

MÜŞTEREK REFLEKS

Beş yıldır mahallede yaşadığını anlatan şehir plancısı Ömer Selvi, sokağın dokusunu sevdiği için İsmet İnönü Sokağı'na taşındığını söylüyor. Uzun yıllardır mahallede yaşayanlarla tanıştıktan sonra müşterek bir topluluk oluşturduklarını belirten Selvi, "Fakat kuralları olmayan bir müşterek topluluk bu" vurgusu yapıyor. "Aslında yalnızca olması gerektiği gibi bir mahalleyiz, ben kendime bu bağlamda sadece mahalleli diyebilirim" diyen Selvi, imece usulü yaptıkları işlerden şu şekilde söz ediyor: "Domates şişeleme, bahçemizdeki dut ağacından pekmez yapıyoruz. Benim evimin bahçesinde bir yer ocağımız var. Odun ateşinde kaynatıyoruz bunları, sonra aramızda paylaşıyoruz. Pandemi sürecinde Kemeraltı Komşu Bostanları adını verdiğimiz bir çalışmamız vardı. Eski paletlerden yükseltilmiş sebze yatakları yaptık. Biber, domates gibi sebzeler ektik. Bu süreç, mahalleliler olarak ilişkimizi daha da geliştirdi. Cumartesi günleri o ürünlerle hep birlikte kahvaltılar düzenledik.

Türkyılmaz Mahallesi

Sirkenden oluşan bir alan var mesela, sirken tarlası diyoruz, oradan sirkenleri toplayıp yumurtayla pişiriyoruz."

ETKİNLİKLER

Her iki tarafın da özne olduğu bir alma-verme ilişkisi kurulmuş bu mahallede. İzmir'in merkezinde, Kemeraltı'ndaki müşterek yaşamı, "Modern yaşamın dayattığı komşuluk ilişkisizliği değil de, mekanın da tarifledigi ve dayattığı bir komşuluk ilişkisi" olarak tanımlayan Selvi, mahallede düzenledikleri etkinlikleri şöyle anlatıyor: "Maki project adıyla bir sanat inisiyatifi kurulmuştu ve birçok misafir sanatçı ağırladık bu mahallede. Sonrasında Kemeraltı Komşu Bostanları'nı hayata geçirdik. Ayrıca kardeş mahalle dediğimiz Umurbey Mahallesi'ndeki Darağaç Kolektifi var. Oradaki sanatçı arkadaşların 'Rotasyon' adını verdikleri bir sanat etkinlikleri vardı. Biz de tüm mahalle bu etkinliğe katıldık. Herkes sembolik bir eşya aldı evinden, taşındık Darağaç çevresine ve mahallenin prototipini kurduk, yaşadık orada. Öte yandan mahalleye yakın yerde oturan müzisyen arkadaşlarımız var, onlar da sık sık geliyorlar ve bir anda sokakta müzik yapıyoruz. Ya da sanat sunumları düzenliyoruz. Bu kültür tuhaf karşılanmıyor artık burada. Bir de mahallede yaz okulu tarzında bir mimarlık atölyesi yaptık. Yirmiye yakın yabancı öğrenci geldi, bazı mahallelerde orada olmaları bile sorun yaratabilirken, biz burada rahat bir şekilde bu faaliyeti gerçekleştirebildik. Bir arkadaşımızın evini kiraladık, on iki gün boyunca süren bir atölye yaptık. Konumuzda 'Tarihsel Olarak Göç ve Göçün Mekâna Etkisi' idi. İzmir'in iyi bir göç tarihi var."

GÖÇ
NOKTASI

İzmir Ekonomi Üniversitesi Endüstriyel Tasarım Bölümü'nde öğretim üyesi olan ve İsmet İnönü Sokak'ta yaşayan Elif Kocabıyık da "Üniversitenin yanında belediyede ve derneklerde de aktif çalışmalar yapıyorum. Bunu söylemeyi seviyorum, çünkü üniversite, belediye, dernek ve sokak diye birleştirmeyi seviyorum" diyor. Mahalleli ile bir takım girişimleri olduğunu belirten Kocabıyık, "On yıl önce evimizi almıştık ve çevremizde bir şaşkınlık yaratmıştı Kemeraltı'nda yaşama fikri. Şehrin merkezindesiniz ve 'tehlikeli' olarak adlandırılan bir yerdesiniz.

Ama burada mahalleler var. Burada yaşayan insanlar var. Ve çok kozmopolit bu mahalleler. Buraya her milletten insan geliyor. İranlı, Rusyalı, Suriyeli, İtalyalı ve daha pek çok ülkeden gelenler var. Uzun süre kalıp gidenler var. Geçici olabiliyor çoğunlukla. Birlikte yaşamı deneyimliyoruz" diyor.

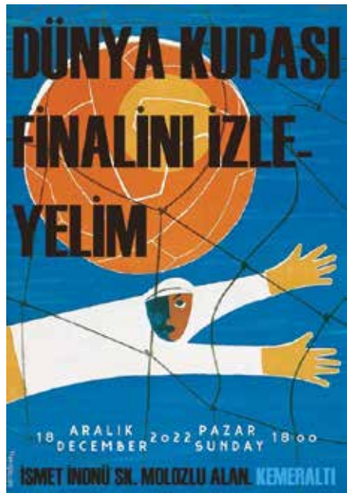

Elif Kocabıyık'ın aktarımlarından, İzmir'in ve özel olarak da Kemeraltı'nın hâlâ bir göç noktası olduğunu anlıyoruz.

"BAYRAMLARIN
BAYRAMI"

Çok farklı ilgi ve uzmanlık alanlarına sahip insanların oturduğu mahallede, herkesin mahalleye dair bir projesi olduğunu öğreniyorum. Mahallede hemen herkesin kişisel yeterlilikleri dahilinde ürettiklerinin yanında bir de kolektif bilinçle üretilenler var. Örneğin, "Kemeraltı Mahalle" diye bir kavram geliştirmişler ve bu ad altında, mahalle kültürüne nasıl daha fazla katkı sunulabileceğinin peşine düşmüşler. Elif Kocabıyık şu sözlerle anlatıyor süreci: "Sokağımızın girişinde yıkılan binanın molozlarını temizledik hep birlikte ve orayı etkinliklerimiz için

kullanabileceğimiz açık bir alana dönüştürdük. Birlikte, Dünya Kupası maçlarını izledik. Orada, şimdi açık hava sineması yapmak istiyoruz.

Bir de 'Kış Gündönümü' etkinliğimiz var... Belediyede bir projedeydim, onun içinde "Bayramların Bayramı" dediğimiz bir içerik vardı. Etnikler ötesi diyebileceğimiz bir etkinlik bu. Kış gündönümlerinde farklı dinlerde ve kültürlerde neler yapılıyor; bunlara baktık. Burada zaten kozmopolit yaşıyoruz. Onları bir araya getirdik.

Birlikte 'bayramların bayramını' kutladık. Atölyeler yaptık, yemekler hazırladık, dans ettik, müzik dinledik ve daha pek çok şey paylaştık. Mahallece herkesin üç parça eklediği bir playlist yaptık. Yan yana gelemez denilen farklı müzik türlerinden çalma listemiz var. Şimdi bu bayramı yılda dört defa yapmak istiyoruz: Kış Gündönümü, Yaz Gündönümü ve baharlarda da ekinokslarda yapmak istiyoruz."

BAKIM

Sohbet ettiğim mahallelilerin sürekli değindikleri bir kavram ilgimi çekiyor ki o da "Bakım" kavramı oluyor. Bu olgunun mahalleli için çok önemli olduğunu öğreniyorum. Kocabıyık'ın bu çerçevede aktardıkları ise şunlar oluyor: "Mahalleye, evimize, birbirimize bakım veriyoruz biz. Görevleri dağıtmadık ama kendiliğinden gelişti.

Bazılarımız mahallemizin hayvanlarının beslenmesiyle ilgileniyor. Ben sağlıkları ile ilgileniyorum, ilaçlarını yapmakla, yaralarını sarmakla. Bazıları çiçeklerimizle ve sebzelerimizle ilgileniyor. Ya da Zeynep Abla memleketine gidecek oluyor, televizyonunu bize bırakıyor. O da bir bakım bence. Sadece mahallenin kendisine değil, mahallenin tüm canlılarını gözetme, birbirine bakma ilişkimiz var. Bakım kesinlikle bizi tanımlayan bir kavram."

KNK olarak, Ağustos 2023 tarihinde Yeni Gün Gazetesi'nde çıkan haberini bizimle paylaşan Nurcan Etik'e ve gazete yönetimine teşekkür ederiz.

Prof. Dr.
Çınar
ATAY

Homeros'tan bu yana şairlerin ve tüccarların şehri olarak parlayan İzmir'in ünlü hanları, şehrin tüm hallerini yansıtıyor. Günümüzde sadece adı kalanlar ve hala ayakta olanlar ile hanlar, pek çok hayattan haberdar ediyor.

Han Duvarları Bir Şeyler Anlatıyor

17. yüzyıl sonlarına doğru İngiliz ve Fransız Levant Kumpanyaları'nın, İstanbul dışında doğu Akdeniz ticaretlerini yönlendirici merkezlerden biri olarak İzmir'i seçmeleri kentin imarına büyük katkılar yapmıştı. Ancak bu dönemde, İzmir'in gelişmeye başlayan hayatına depremler ve yangınlar zaman zaman büyük sekteler vurmaktaydı. Ayrıca kent içinde büyük ve görkemli yapıları yükseltecek yerli sermaye de bulunmaktaydı. Yapıların çoğu ya İstanbul ya da yabancı ticaret erbapları tarafından yapılıyordu. İşte ilk hanlar da bu yıllarda yükseldi.

Buna daha sonraları Ege ayanları da katıldı. Kent dışında yapılan hanlar ise basit yapılardı ve hayatları uzun sürmüyordu. Yangınlar ve depremler bu salaş yapıları yok ederken kentin görkemli yapılarına da büyük zararlar vermekteydi. İzmir'de hala var olanların yanı sıra günümüze artık sadece adı gelmiş olan hanlar da var. Evliya Çelebi'nin sözünü ettiği, Malkoçzade, Mehmet Efendi, Muhtesip, Kurşunlu, Hacı Ömer, Çavuşzade gibi hanlara son yüzyıllarda rastlanmamıştır. Evliya Çelebi'nin kente geldiği dönemlerde pek çok hanın çatılarında kurşun kaplama kullanılması, Kurşunlu Han'ın her hangi görkemli bir han olabileceği kanaatını da vermekteydi.

Evliya Çelebi'nin belirttiklerine ek, İzmir'de çalışmış Çakılcıoğlu, Taşlıoğlu, Çanakoğlu, Cezim, Devletoğlu, Tavşanlı, Dolma, Yapıcızade, Kartoğlu, Limanoğlu, Şadırvan, Tercüman, Yankıoğlu, Seferoğlu gibi hanlar da bulunmaktaydı. Yaşadıkları yıllar göz ardı edilecek olursa, bazılarının ikinci isimleri de vardı ve durum yanılgılara da sebep olmaktaydı.

Örneğin Tavşanlı'ya, Malkoçzade Han da denmekteydi. Bunun dışında kıyı bandı pek çok kez doldurulmuş İzmir'de, bu alanlarda yükselen hanlardan bazılarına "dolma" tabiri verilmekteydi. Kemeraltı Çarşısı içinde yer alan Mısırlıoğlu Han'a ve 19. yüzyıl sonlarında "Rıhtım" dolgusu sonrasında ortaya çıkan Spartalı Ferhanesi'ne de bir ara "Dolma Han" dendiğini biliyoruz.

KENDİNE
ÖZGÜ

İzmir'in kurulduğu yıllardan sonra, benliğini kayıp ettiği seneleri takip eden ve yeniden kazanmaya başladığı 16. yüzyılın sonlarından bu yana gelişimini simgeleyen tek bir kelime tüm süreci belirlemektedir. Bu kelime, içinde pek çok kavram barındıran, "han" sözcüğüdür.

Kızlarağası, Büyük ve Küçük Vezir hanlar ve diğer pek çoklarıyla açılan bu kapılar kapanana dek bizleri kentin geçirdiği gelişim süreci içine çekti. Etkin ve geleneksel Osmanlı hanları olarak nitelenen ilk yapılardan sonra, bazı özel isimle anılan yapılar, arkalarına eklenen han kelimesinin ifade ettiği kavramla, gelişen daha doğrusu değişen sosyal ve ekonomik yapıyla oluşan değişimi açıklamıştır.

Malların depolandığı ve kervanların konakladığı bu mekanlar daha sonraları birer ofis-büro yapısına dönüşürken, bir kısmı otel kullanımına çevrilmişlerdi. Bunlar arasında ticaretin gelişmesiyle bazılarının sadece depolama işlevini ifa ettiği de görülmekteydi. 20. yüzyılın ortaları bu şekilde geçilmiş ve sonlarına gelindiğinde artık, "han" kelimesiyle ifade edilen üçlü tanımdan pek fazla esinti kalmamıştı. Hanların egemenliği geçen üç yıldan fazla bir zaman içinde, bu işlevler için pek çok yeni yapı İzmir'de inşa edilmiş, yaşamış, yıkılmış ve yeniden yapılmıştı. Bunlar arasında, aynı dönemlerde, aynı tür işlevleri gören ancak "loc(k)al" adıyla anılan yapıların da neden bu tür bir kelimeyle adlandırıldığı hep kentin kendi mistik havası içinde saklı kalmıştı.

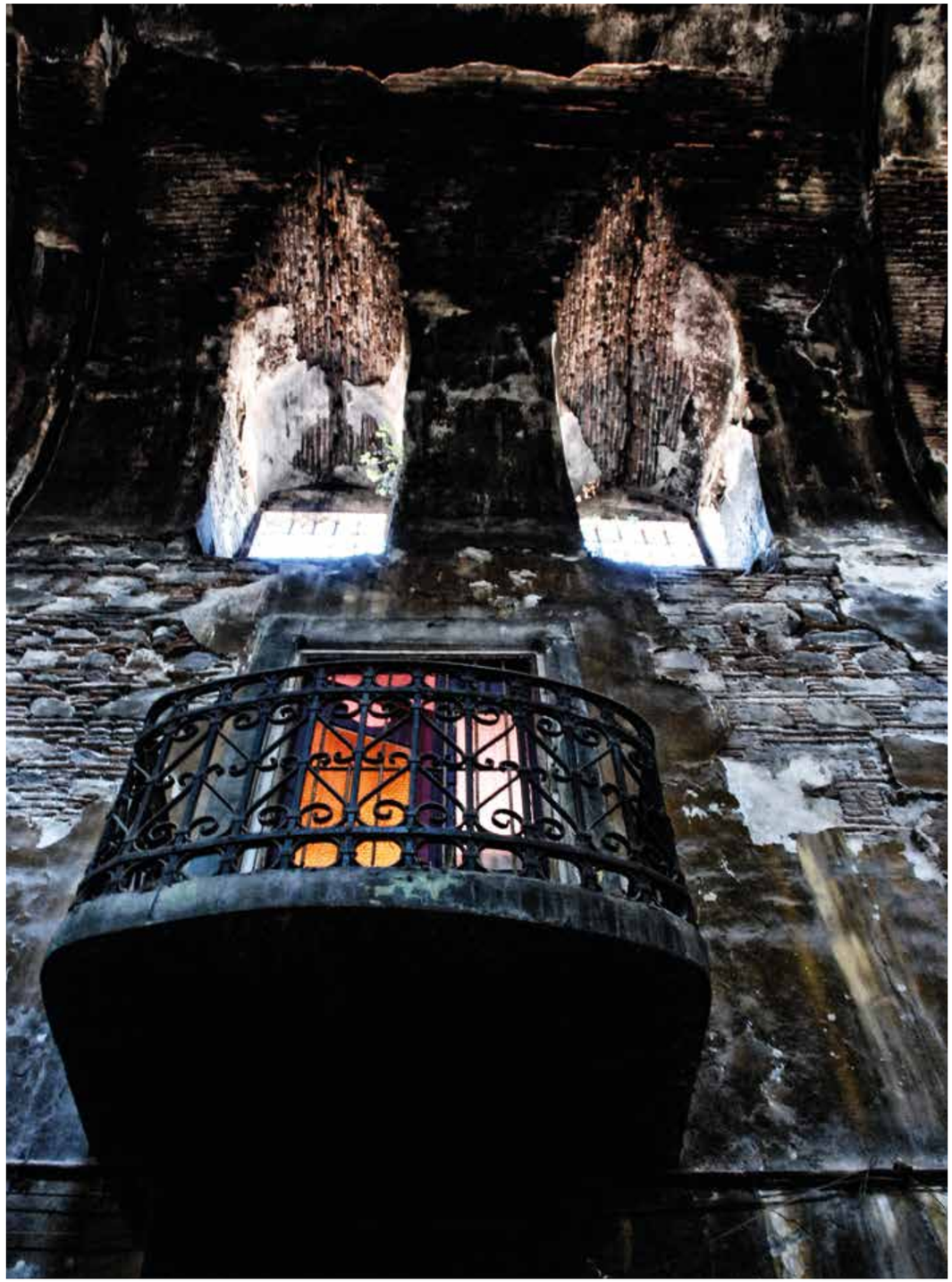

Zaman zaman “ferhane” kelimesiyle de anılan bu yapılar, hep kentin kendine özgü yaşamı içinde, “kendi” başlarına yaşamışlardı. Her biri birer “pasaj” niteliğinde olan bu son yapıların, bazı yazarlara göre “frenkhane” kelimesinin dejenerasyonuyla bu şekli aldığı ileri sürülse de dar bir sokaktan ışık almalarından ötürü “fer” kelimesine bağlı olarak, ferhane adıyla anılması daha gerçekçi bir durumdur. Hanların, genel anlamıyla araştırılması ve çevrelerinde geçen olaylarda gördükleri işlevleri sıralamak ve açıklamak bize kentin yapısındaki değişimi belirlemektedir. Zira “hanlar” bulundukları yörelerle özdeşleşmiş durumdadır. Zaman içindeki evrimleri de bu nedenle geniş bir perspektif içinde ele alınmalıdır. Kimisi cephe aldığı sokağa isim verirken kimisi de bulunduğu yöreden veya mal sahiplerinden isim almıştı. Mimari açıdan, bazıları özgün bir tarz sergilerken, bir kısmı da alelade yapılar olarak belirmekteydi. Gravürler ve eski fotoğraflarla belgelenen hanların, günümüzde kısmen mevcut kalıntıları, bir anı olarak İzmir içinde ısrarla yaşam şanslarını devam ettirmekteydi. Hanların yaklaşık hepsinin planları aslına uygun olarak, tarafımızdan bilinmektedir.

HANLARIN DAĞILIMI

İzmir’deki hanların dağılımını şu şekilde yapabiliriz: “Osmaniye Caddesi Hanları, Mezarlıkbaşı-Keçeciler Hanları”, “Çarşı İçi Hanları”, “Başoturak ve Kestelli Caddesi Hanları”, “Arasta Hanları”, “Ali Paşa Meydanı Hanları”, “Kemeraltı Caddesi Hanları”, “Hükümet Caddesi Hanları”, “Yemiş Çarşısı Hanları”, “Konak Hanları”, “Eski Osmanlı Gümrüğü Hanları”, “Saman İskelesi Hanları”, “Birinci Kordon Hanları”, “Mahmudiye Caddesi Hanları”, “Ferhaneler Bölgesi Hanları”, “Konut Alanları İçinde Kalan Hanlar”, “Rum ve Ermeni Mahallesi Hanları”.

DİNAMİZMİN KESİTİ

Yeryüzünde, insanların bir arada olma isteği sonucunda ortaya çıkmış yerleşme alanlarının bir kısmı zaman içinde kaybolmuş, bazılarıysa gelişip serpilmişlerdir. Diğer bazılarıysa kendi mütevazı yaşamlarını sürdürerek yeryüzündeki yerlerini ancak korumuşlardır. Hepsinin ortak paydasıysa zamana karış direnme olmuştur. Zamansa benlik kazanmalarında en önemli öğedir. Benlik, diğer deyimiyle kimlik, bu süreçte kazanılmıştır. İzmir ise geçen yıllar içinde kendi kimliğini kazanmış ve zaman karşı direnmiş sayılı kentler arasında bulunan bir yerleşimdir. Dolayısıyla kentlere kimlik verilemez, bu kavram kazanılır. Ne mutludur ki İzmir kendi kimliğini kazanmış ve hiçbir zaman kimlik arayışında olmamış bir yerleşmedir. Özellikle kendine kimlik kazandırma çalışmalarına karşı direnmiş ve suni yatırımları hep red etmiştir. Tabiatıyla bu denli uzun yaşama sahip olan kenti tanımlamak için kente belirli bir aralıktan bakma durumundayız.

Daha önceleri baktığımız pencerelerden daha farklı açılardan gördüğümüz kent, bu kez farklı bir karakter belirlemektedir. İşte burada İzmir’in eşsizliği ortaya çıkmaktadır. İzmir bitmek, tükenmek bilmeyen bir dinamizme sahiptir. İzmir Hanları, İzmir dinamizminin sadece bir kesitidir. Kentin ne denli bitmek tükenmek bilmeyen bir potansiyele sahip olduğu daha net anlaşılacaktır. Hanlarıyla İzmir’i tanımak aslında tüm kenti tanımaktır.

Zira hanlar tüm kente yayılmış ve tüm aktivitelerin merkezi olmuştur. Her biri zaman içinde birer borsa gibi çalışmanın ötesinde, insanların sosyal ilişkilerinin geliştirdiği mekanlar da olmuşlardır. Yaygınlıklarından ötürü de hanlar kentsel mekanda belirli yoğunluk alanları ortaya çıkardılar. İşte bu ayrılmaz bütünün parçaları içinde kentin karmaşık ve o denli renkli yaşamına “hanlar ve çevresi” üzerinden ışık tutuyoruz. Kimler ne yaptı, nasıl yaşadı ve nasıl yaşam savaşı verdi; hepsinin aynası hanların bazen soluk, bazen romantik ve bazen de acımasız duvarları arkasına saklandı. Artık kapanmış bu kapıları biraz aralayarak içeri naif de olsa göz atmak, kentte yaşamış kişilere bir saygı göstergesi olsa gerek.

Resim: Turan Enginoğlu

Bir dönem ticaret merkeziydi. İzmir'e gelenler şehri ilk oradan adımlamaya başlardı, gidenler oradan yelken açardı uzak denizlere. Bu ticari hareketlilik 19. yüzyıl ile birlikte çevresinde yeni bir yaşam oluşturdu. Gel zaman git zaman mekanların yerleri ve işlevi değişti. Ve ismiyle müsemma Pasaport İskelesi de ticari hayatının yerini, İzmir'in iki yakasını birleştiren bir köprü işlevine bıraktı.

Bir Masaldan Çıkmış Gibi

İzmir, hep ufka bakan şehirdir. Görüş açısı geniş olsun, enginler içine dolsun ister İzmirli. Deniz, bir iç ferahlığıdır ya sadece bu kadar mıdır? Aklı da ferahlatır. O yüzden kıyılar her daim kalabalıktır.
En iyi gün batımının hangi noktadan seyredildiğini tartışan kaç şehir vardır?

Vapur sefasında, denize sıfır seyir teraslarında, kafelerin masalarında Pasaport'tan ufku seyredenler haklıdır. Deniz havasını içine çekmek, yüzlerce yılın bugüne yansıyan fotoğrafını çekmektir.

Herkes bir sebepten yolunu oraya düşürüyor. Bir kahvaltı, öğle kahvesi ya da akşam çayı eşliğinde, biraz martılara simit atarak; biraz balıklara olta… Pasaport, tarihindeki -ona adını da kazandıran- ilk değişimi, 19'uncu yüzyıl sonunda yaşadı. Bu, İzmir tarihindeki dönüşümün de habercisiydi. Levanten işadamları, deve yüküyle yapılan ticareti hızlandırmak üzere imparatorluğun ilk demiryolu hattını İzmir'e kurmuş, Konak'taki liman ve rıhtım ticarete yetmez olmuştu. Bu durum, gemilerin yükleme ve boşaltma işlemlerinde güçlük yaratıyordu. Kaçakçılığa da büyük ölçüde olanak sağlıyor ve gümrük gelirlerinde kayıplara yol açıyordu. 1867 yılında üç İngiliz'in kurduğu şirkete inşaat imtiyazı verildi. İnşaata 1869'da başlandı, imtiyaz Fransızlara devredildi. Pasaport'taki yeni rıhtım, gümrük önündeki 75 metrelik bir alan dışında, 1876'da hizmete açıldı. 1880'de bu alan da doldurulmuştu. 1884'te Hamidiye Şirketi, Pasaport İskelesi'ni yaptı. Alsancak Gar ile rıhtım arasına, Kordon boyunca tramvay hattı döşendi. Gündüzleri yolcu, geceleri mal yüklü tren katarları taşınıyordu.

Son moda Avrupa mallarının satıldığı butikler, Paris ya da Berlin'dekileri aratmayacak kafeler, oteller, kitabevleri, eczaneler, fotoğraf stüdyoları ve konaklar, fotoğrafı tamamladı. Pasaport, imparatorluğun doğu ile batı sınırlarını birleştiren yoğun bir ticaret limanı haline gelmişti.

Rosbelen Manastarı papaz-öğretmenlerinden A. Matthes'in 1890'daki seyahatnamesine ilişkin yazdığı gibiydi: "Uzun rıhtım boyunca antrepolar, barakalar ve mağazalar; koca koca pamuk balyalarının yüklendiği ve sıra sıra develerin oluşturduğu kervanlar ve kervanların hemen yanında duran atlı tramvaylar; uzaktan bakıldığında göz alıcı mağrur otel binaları ve tüm bunların yanı sıra kasvetli buharlılar, ince zarif yelkenliler ve yüzlerce kayık ve mavna arasında ve otellerin ortasında gemimiz demirledi."

Pasaport artık, doğulu Kemeraltı ile batılı Frenk Sokağı'nın ortasında; hem İzmir'in en batısı hem de doğu ile batının birbiriyle kaynaşmadan bütünleştiği bir masal diyarıydı.

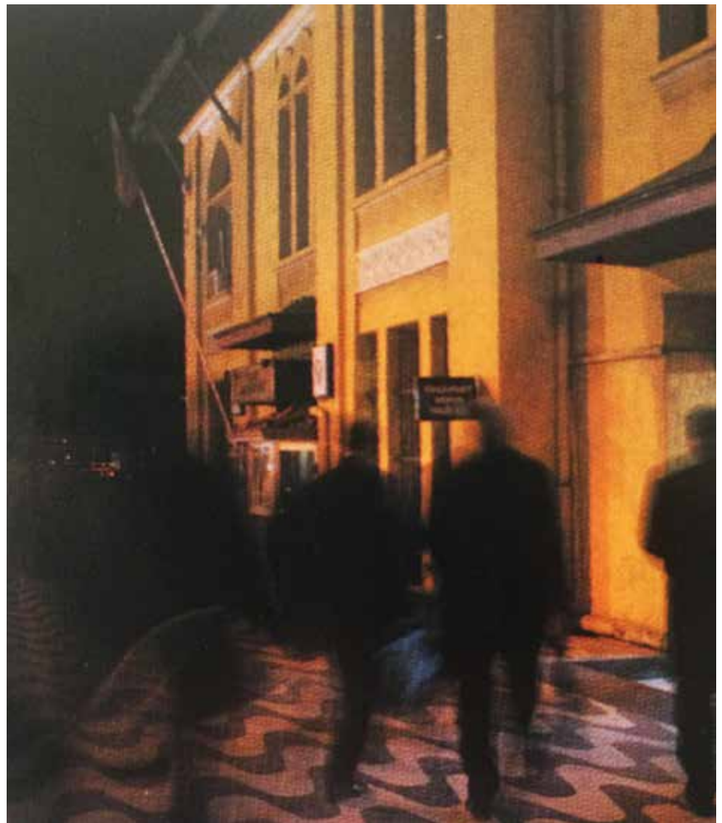

Alman din adamı ve seyyah Johannes Ninck, 1884'teki gezisine şu notu düşmüştü: "Doğu ile Batı'nın, eski ile modern uygarlığın birlikteliği rengarenk bir manzara oluşturuyordu; tramvayın yanından kalabalık bir kervan geçiyor, sarıklı Türklerin hemen yanında yarı çıplak zenciler telaş içinde koşuşuyor ve en son Paris modası giysileri içindeki Avrupalılar bu resmi tamamlıyordu."

Bu fotoğraf, 1892'de Alman gazeteci-yazar Hans Barth'ı, "Bin Bir Gece Masalları"na götürdü ve görüntüyü şu sözlerle tanımladı:
"Bin Bir Gece Masalları zamanı geride kaldı. Yüzyılımızın zorunlu aydınlığı Alaaddin'in lambasını söndürdü; artık hiç kimse Doğu'nun muhteşemliğine inanamamaktadır. Yine de gemimiz Türklerin, Rumların ve Levantenlerin yaşadığı şehrin iç limanına girerken, körfez boyunca uzanan şehir, gözlerimizin önünde bir zamanların Doğu masalından çıkmış gibi yavaş yavaş belirginleşiyordu."

YENİ
DURAK

1914 yılında devlet rıhtıma el koydu. Pasaport, tarihindeki ikinci büyük değişimi, büyük yangınla yaşayacaktı. Yangın 14 Eylül 1922'de limana ulaşmıştı; geriye enkaz yığını kalmıştı. Yangın alanlarının imarı uzun sürecekti ama Pasaport bölgesi toparlanmakta gecikmedi. Kantar Karakolu ve Gümrük İdaresi kompleksini de kapsayan ve bugün de kullanılan yeni iskele, 1926'da Başbakan İsmet Paşa tarafından açıldı. İzmir'e yapılması kararlaştırılan Gazi Heykeli için, heykeltraş Canonica; şehre hakim konumuyla Pasaport'u seçti. 1932 yılından itibaren Cumhuriyet Meydanı, İzmir'in en prestijli kamusal mekanı oldu.

1883'ten bu yana körfez ulaşımında kullanılan vapurlar, pek çok işletmeci değiştirdi. İzmir Limanı 1970'de bugünkü yerine taşınınca eski liman, süreç içerisinde tek tük vapurları ve çevresindeki kahvehaneleri ile kaldı. 2000 yılında merhum İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Piriştina, körfez vapurlarını Türkiye Denizcilik İşletmeleri'nden alarak, İZDENİZ'i kurdu. Yolcu sayısı katbekat arttı. Pasaport'un son değişimi de böylece başlamış oldu.

KNK

Kemeraltı her İzmirlinin çocukluğundan bu yana sakladığı koca bir sandık gibi. İçinde hem geçmişine dair anılar saklanıyor hem de günümüzün ihtiyaçları karşılanıyor. Burası bize, alışverişi sadece eşyayla sınırlı tutmayıp tarihle ve şehirle de alışveriş içine girmek gerektiğini hatırlatıyor. Hemen yanı başındaki Smyrna Antik Kenti'nin, "agorası" göz önüne alındığında, binlerce yıldan bu yana ticaretin kesintiye uğramadan sürdürüldüğü bir alan çıkıyor karşımıza.

Çarşıların Ağabeyi

Kemeraltı her İzmirlinin hafızasında farklı yer etmiştir. Hele tarihi çarşıyı çocukluğundan bu yana adımlayanlar, her yaşında başka bir fotoğrafını nakşetmiştir zihnine. Kimi Kızlarağası Hanı'nın cümbüşünü hatırlar kiminin damak tadında turşu suyu kalmıştır. Fakat 7'den 77'ye hepimizin zihninde Kemeraltı'na dair değişmeyen, ortak bir şeyler vardır.

Labirent sokakları, sürprizli hanları, heybetli yapıları, tarihi taşlara asılmış rengarenk çuhaları, envaiçeşit nebatatı, esnaf lokantaları, turşucuları, tatlıcıları, gözümüzü alamadığımız bakırcıları, el emeği hasırcıları, bunca tarihin içinde yakalamayı başardığı son moda mağazalarıyla Kemeraltı, bizi önce kaybolmanın estetiğinde buluşturur. Kokusuyla, tadıyla, rengiyle bunca çeşitlilikten başımızı döndürür. Sokaklarında kaybolduğumuzu zannederiz ama bir iç saatimiz vardır; bilmediğimiz sokaklardan geçerek aradığımız adrese mutlaka varır ve buna şaşarız. Çünkü içinde kaybolduğumuzu sandığımız Kemeraltı, aslında bizim içimizden gelendir. Zamanın bütün aşındırma taktiklerine karşı yüzlerce yılın hafızasını ve hatırasını saklamış, deve kervanlarının hanlarda konakladığı zamanların tozunu alıp modern kafelerin, butiklerin harcına katmıştır. Orada hep doğru yolu buluruz.

Dünyanın yaşayan en eski açık hava çarşılarından birinde dolaştığımızı söyleriz, Kemeraltı'nda gezerken. Etrafımıza hem bu bilinçle bakar hem de kendimizi bir tarih kitabının içinde geziniyor gibi hissederiz. Ahşabın, taşın ve demir nasıl olup da bu kadar güzel işlendiğini ve yüzlerce yıl sonra bize miras kalabildiğini düşünür; kendimizi masal ile gerçeğin buluşma noktasındaymış gibi hissedip gülümseriz.

BİNLERCE DÜKKAN

Şimdi, tarihi Kemeraltı çarşısını soluyarak büyümüş her İzmir sakinini buraya çeken en önemli nedenin bu olduğunu biliyoruz. İzmirliler, evlendikleri, aileleri, eşleri, dostları için aradıkları her şeyin en çeşitlisi, ucuzu ve kalitelisini bulurken, İzmir de tarihini aktarıyor onlara. Gittikleri her yerde eski şehri arayan turistler, bu tarihi alışveriş nedeniyle vazgeçemiyor çarşıdan. Ama bir şey daha biliyoruz ki; farklı semtlerde kurulan küçük çaplı çarşılar ve büyük alışveriş merkezleri, birçok şehirliyi Kemeraltı'na gitmekten alıkoyuyor.

Kemeraltı bize, alışverişi sadece eşyayla sınırlı tutmayıp tarihle ve şehirle de alışveriş içine girmek gerektiğini hatırlatıyor. Yüzlerce meslek kolunun faaliyette olduğu, 15 bin civarında dükkan, her yaş, gelir grubu ve kültürden insanı bekliyor. Ve orası, tüm çarşıların ağabeyi.

HARİTASI

Mezarlıkbaşı, İkiçeşmelik, Fevzipaşa Bulvarı, Gümrük, Saat Kulesi yönünden giriş, Varyant… Kemeraltı'nın çok kapısı var. İzmir'in merkezindeki bu semtlerin, caddelerin hangisinde dolaşırsanız dolaşın, bunlar üzerinde, Hisarönü, Kavaflar Çarşısı, Havra Sokağı, Kestelli Yokuşu gibi özellikli mekanlar sizi tarihi çarşının içine çekiverir. 270 hektarlık alanda kaybolmadan dolaşmanız, neyi nerede bulacağınızı bilmeniz

için işinizi kolaylaştıracak bir haritası vardır Kemeraltı'nın.

Mezarlıkbaşından Konak İskelesi'ne kadar uzanan Anafartalar Caddesi, çarşının hem atardamarı, hem vitrini. Bu caddeyi bir "içindekiler bölümü" gibi kullanabilirsiniz. Ara sokaklarda ne ararsanız, burada onun bir yansıması var ve az ilerlediğinizde, Elhamra ve Milli Kütüphane'nin bulunduğu cadde keser yolunuzu. Buradan gözlükçülerin ve doktorların bulunduğu Beyler sokaklarına geçebilirsiniz. Beyler'in Anafartalar'a Oska Pasajı, Irmak Geçidi ya da çevre sokaklardan bağlanan girişlerini de kullanabilirsiniz. Birinci, İkinci ve Üçüncü Beyler sokakları, Kemeraltı'nın bu bölgedeki en özellikli çarşılarından biridir. Anafartalar'a döndüğümüzde, önceden Kemeraltı Karakolu olan yapının yanındaki kurukahveciden döndüğünüzde iki yol çıkar önümüze; ya Kızlarağası Hanı'na doğru ilerler ya da ayakkabı, giyim ve eksesuvar mağazalarının bulunduğu Salepçioğlu Çarşısı önünden devam edersiniz.

KESTANEPAZARI

Mezarlıkbaşı'na ilerlerken sol tarafta Anafartalar'ın paralelindeki yol, eski çarşının izlerini daha görünür kılar. 1600'lerden kalan camileri ve çevresinde kurulan hanları, dükkanları izleyerek hem lezzet, hem de estetik yolculuğuna çıkmak olasıdır. Başdurak ve Kestanepazarı camileri arasında kalan Kestanepazarı'nda her türlü baharat, kuru ot ve zeytinciler, sepetçiler, hırdavatçılar, undan bakliyata dek her ürünün bulunduğu zahireciler, ahşap boyama malzemeleri ve ahşap

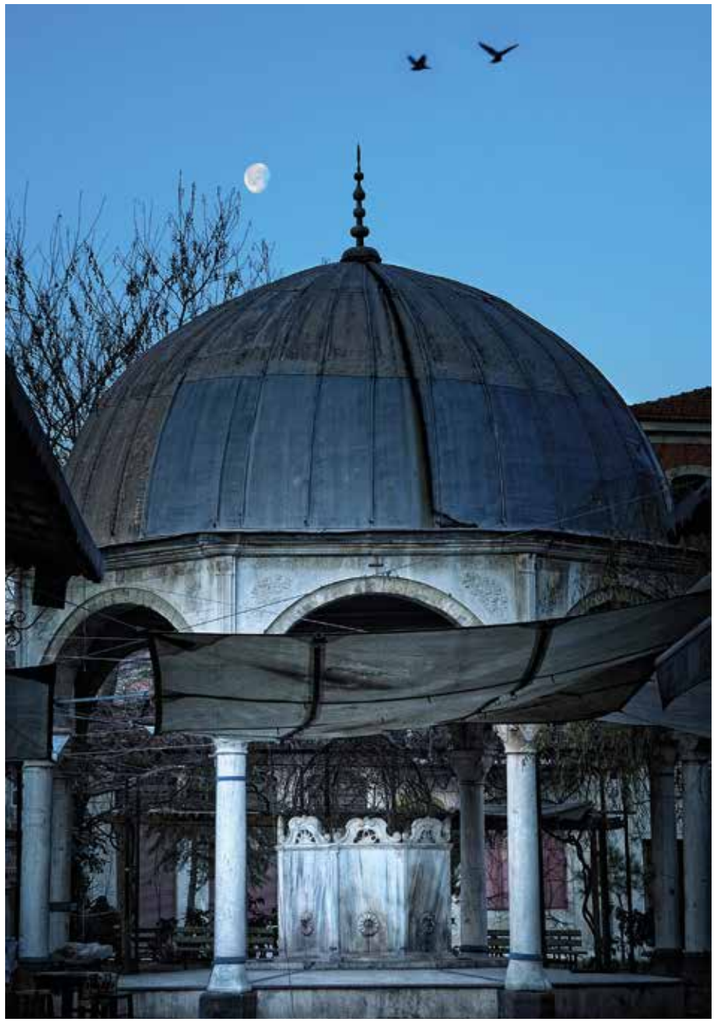

ev gereçleri satan dükkanlar, geleneksel Türk mutfağı lokantaları, el sanatlarının üretildiği atölyeler ve satıldığı dükkanlar, eşofmandan kazağa dek, çarşının geneline yayılan küçüklü büyüklü giysi dükkanları yer alıyor. Kestanepazarı'ndan Kemeraltı Caddesi'ne kadar olan bölgede, kebap ve döner lokantaları insanın başını döndürüyor.

Kemeraltı'nın en önemli özeliklerinden biri de büyük marketlerde bulunmayan kalay, bakır, demir, fıçı zanaatkarları. Kestane Pazarı Camii ile Şadırvanaltı Camii arasındaki Büyükdemir Han'da fıçı ile ahşap ve bakır ürünleri imalatı yapılıyor. Bu çevrede ayrıca çeyizlik ve hediyelik eşya mağazaları, camiye doğru ara sokaklarda ahşap boyama malzemesi dükkanlarını bulmak olası. Hisarönü'nden

başlayıp bir tutku haline gelince Kızlarağası Hanı çevresine yayılan boncukçular da bu bölgede yoğun. İpten klipse, boncuktan kargaburuna dek, takı yapmak için gerekli her türlü materyalin bulunduğu tek yer Kemeraltı. Özellikle turistlerin ilgisini çeken hediyelik eşyacıların adresi Kızlarağası Hanı ve Hisar Camii arkasındaki alan.

ŞADIRVANALTI'NDAN DÜĞÜNE

Kestanepazarı, Kemaraltı'nda hırdavatçıların yoğun olarak bulunduğu iki bölgeden biri. Diğeri ise Mezarlıkbaşı yakınında bulunuyor. Her iki bölgede de çakı, çakmak, çakmaktaşı, çivi, çekiç, matkap, jilet, şemsiye gibi bir çok eşya, rengarenk bir görüntü oluşturuyor. Bıçak bileme konusunda bu bölge İzmir'de tek. Elbette sadece bıçak bileme değil, bahçe malzemelerinden kap-kacağa kadar her türlü metal eşya var bu alanda. Kestanepazarı'ndan kuzeydeki Kızlarağası Han ve Hisar Camii tarafına değil de Kestanepazarı Caddesi'ni takip ederek Şadırvanaltı Camii'ne gelince, bir düğün merasimi havasıyla karşılanıyorsunuz. Şekerciler, davetiyeciler, gelinlik ve nişanlık dükkanları, sünnetlik kıyafet mağazaları… Şadırvanaltı nikah şekeri, çikolata, lokum gibi her türlü şekerleme için koskoca bir mağaza gibi.

MANTOCULARIN ALANI

Düğüne hazırlanan çiftlerin nişan terliği, iç çamaşırı, gecelik, hamam tası, sabunu, gelinliği, nikah şekeri gibi özel ürünleri

bulunduğu Şadırvanaltı'ndan Hisar Camii'nin doğu tarafına gelince, gelinlikçiler yoğunlaşıyor. Kemeraltı'na giyim için gidenler, illa ki Mantocular İçi olarak anılan bölgeye uğrar. Burada sadece mantocular değil; gelinlikçilerden ayakkabıcılara, tuhafiyecilerden iç çamaşırcılara kadar giyim üzerine ne ararsanız var. Burada müşterinin pazarlık şansı yüksek. İstenen çeşidin bulunmaması söz konusu değil. Erkek ve bayan mantoları, takım elbise, gelinlik, ayakkabı, çanta, çocuk giyimi; neredeyse yok yok gibi. Sadece İzmir içi değil Ege Bölgesi'nin farklı yerlerinden hala gelip alışveriş yapanlar var. Bu alanda tanınmış markalar yok ancak her bir ürün özel üretim.

Bu alan İzmir'in eski bit pazarı olarak biliniyor ve alana geçmiş yıllarda, Sipahi Pazarı da deniliyordu.

İPEK GİBİ…

Hisar Camii ile Mantocular İçi arasında kalan İpek Pazarı, varlığını civardaki gelinlikçilere borçlu ve çok eski bir alışveriş alanı. Yün, düğme, iplik, kumaş gibi dikiş için gerekli olan ne varsa, burada bulunuyor. Alan çok eskilerde odun pazarıymış. Kızlarağası Han ve Hisar Camii de İpek Pazarı'nın bu alanda kurulmasını etkilemiş. Manifatura üzerine her türlü ihtiyaç bulunduğu gibi turistlerin de uğrak yeri.

ZÜCCACİYE

Leblebici Han, Kemeraltı'nın züccaciye deposu. Fevzipaşa Bulvarı'nın İkiçeşmelik Caddesi'ne yakın bölümünden çarşıya girdiğinizde hemen karşımıza çıkıyor. Çok sayıda mağaza var. Han, 1950 yılından bu yana züccaciye çarşısı olarak hizmet veriyor. Daha önceleri sebze-meyve hanıymış.
Bulgurca Köyü'nden pazarcılar gelir, tezgah açarmış. 1961 yılında han restore edilip, züccaciye pazarı haline dönüştürülmüş.

ATEŞTEKİ
FİNCAN

Hisar Camii'nin arka tarafına girenler, fincanda pişen kahvenin tadını bilir. Çünkü fincanda pişen kahvenin tadı keşfedilmiş bir kez. Zira son yuduma kadar kahvenin köpüğü fincanda kalıyor. Fincan bildik, porselen fincan. Kahvesi de dibekte dövülen cinsten. Fincana konulan kahve, ağır ateşte pişiriliyor. Böylece ağır ağır kaynıyor. Bir de kaynama işlemi bittikten sonra, fincan kısa süreli suyun içine konuluyor. O da kaynamanın durması için. Çünkü fincan ateşten alınsa bile kaynama devam ediyor. Bu kaynama sürerse, o meşhur köpük kaybolabilir. Bu yöntem Makedonya'dan geliyor. Makedonya'ya da vakti zamanında Karaman'dan geçmiş.

HAVRA
SOKAĞI

Hem Anafartalar'dan hem Mezarlıkbaşı'ndan çok sayıda girişi olan, büyük bir bölgeyi kapsayan Kuyumcular Çarşısı'nın vitrinleri göz alıyor. Şehrin lambası gibi duran bu alan ustaların elinden çıkan takılarla aydınlatmayı sürdürüyor. Kuyumcular Çarşısı'ndan güneye doğru Mezarlıkbaşı yakınına doğru ilerleyince, Kemeraltı'ndan çıkmak için en doğru adrese geliyorsunuz. Çünkü burada, sebze-meyve, süt, balık ve et ürünlerinin her daim en tazesinin bulunduğu Havra Sokağı var. Özellikle yeşilliğiyle nam salan Havra Sokağı'ndan alışveriş yapıp, zerzevatın tazeliğine gölge düşürmeden alışverişi noktalamak gerek zira Kemeraltı'nda ne seçenek bitiyor ne de albeni…

Kaynak
İBB Yayınları "Limandan Kaleye Gezerek İzmir"

KIRMA

Mehmet
YASA
Fotoğraf Sanatçısı

Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu, fotoğraf sanatında yarım yüzyılı geride bırakan Yusuf Tuvi'ye ve eserlerine saygı adına, 2023-2024 yıllarını, "Yusuf Tuvi Etkinlik Yılı" olarak ilan etti.

Şehrin Hafızası

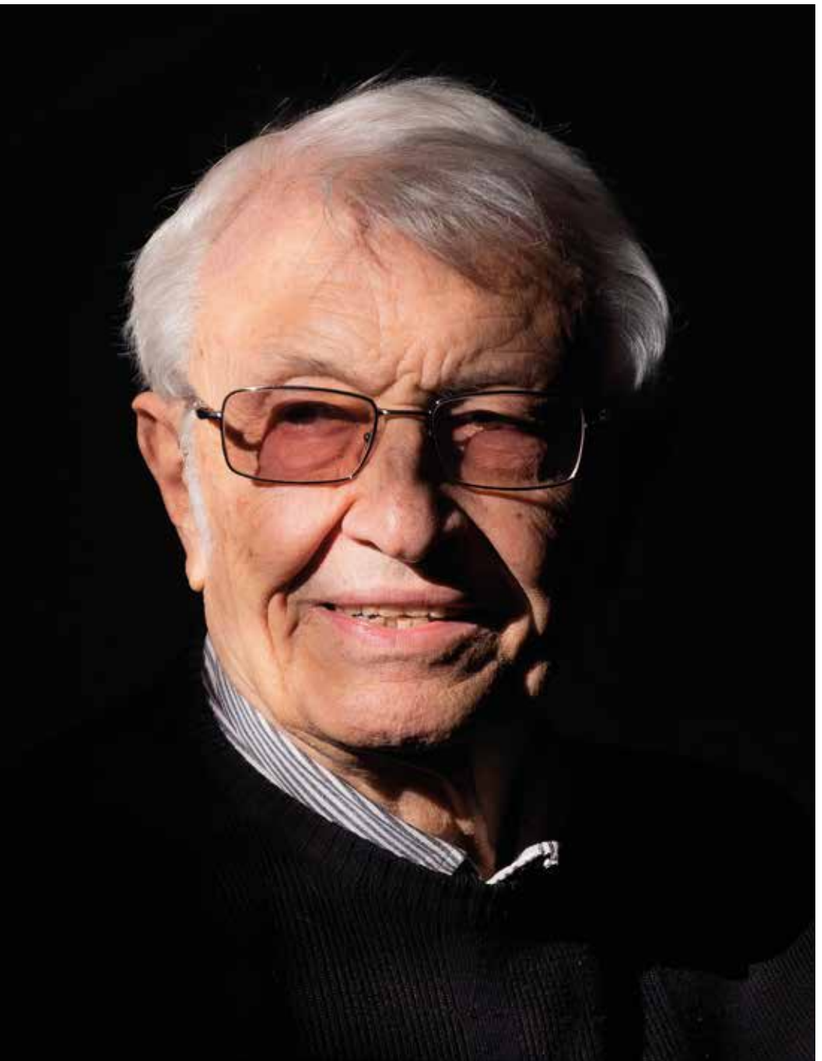

İzmir'in uluslararası sanat dünyasına armağan ettiği deneyimli fotoğraf sanatçısı Yusuf Tuvi, şehrini, Anadolu'yu ve dünyanın farklı yerlerini fotoğraflamayı sürdürüyor. 85 yaşındaki sanatçı, fotoğraf çekmeye çıkacağı sıra delikanlılık çağındaki heyecanı ve enerjiyi taşıdığını aktarıyor. İzmir'e dair görsel bir miras bırakan sanatçı, fotoğraf makinasını, tanık olduğu güzellikleri tüm insanlarla paylaşmak için kullandı. Güzelliklerin yanı sıra iyilik idealinin vücut bulması için odaklandı hayata. 50 yıldan bu yana fotoğraf üretiyor ve fotoğraf aracılığıyla anlatmak istediklerinin bitmediğini, ömrünün son anına kadar da bu heyecanın süreceğini söylüyor.

İzmir'den başladığı hayat yolculuğu onu, fotoğraf tutkusuyla, önce Anadolu'nun farklı yerlerine sonra dünyanın farklı coğrafyalarına taşıdı. Ve gittiği her yerde İzmir'de gördüğü güzellikleri aradı ve bulduklarını yansıttı. İzmir'in son 50 yılına odakladığı gözleri o kadar kıymetli bir görsel bellek oluşturdu ki…

Yusuf TUVİ

Konak / 1978

Hani bir söz vardır: "Bilenler bilmeyenlere, görenler görmeyenlere anlatsın" denir bazen. Şimdiki kuşaklar, yarım yüzyıl öncenin İzmir'ine bilenlerin ve görenlerin aktarımıyla erişebiliyorlar. Yusuf Tuvi de o bilenler ve görenler arasında yer alıyor. O, İzmir'in olağanüstü güzel bir şehir olduğunu öğrendi; bunu bildi, inceliklerle gördü ve gösterdi. Şimdi; bilmeyenler ve göremeyenler Yusuf Tuvi'nin fotoğrafları aracılığıyla bilip görebiliyor. Şehrine yönelik böylesine kıymetli bir görsel hafıza sunan Tuvi'nin de şehrinden bir isteği var.

O da fotoğraf üreten tüm fotoğraf sanatçılarının elindeki arşivlerinin koruma altına alınması. Doğrudan İzmir'e ve İzmirlilere ait olduğunu düşündüğü bu kıymetli fotoğraf arşivlerinin etkin bir müze ile sahiplenilmesi gerektiğine inanıyor ve bunun yaşamsal karşılığını görmek istiyor.

Fotoğraf sanatına yarım yüzyıllık emek veren Yusuf Tuvi ile KNK için söyleştik.

- Sanat dalları içerisinden fotoğrafı seçmeniz nasıl oldu?

Atatürk Lisesinde okurken devamlı edebiyat ve müzik matineleri olurdu. Bu bende bir kültür birikimi sağladı. Böyle bir arayış içindeyken sinema ilgimi çekmeye başladı ve sinemanın sihrini içimde hissettim. Sinema bir nevi fotoğrafların arka arkaya sıralanması demek. Filmlerin nasıl çevrildiğini, yönetmenlerin nasıl başarılı olduklarını hep düşünürdüm. Hatta sinema üzerine, yönetmenlerin hayatları üzerine kitaplar okurdum. Üniversiteyi bitirip askere gittikten sonra ev kurmak, iş kurmak derdiyle uğraşırken bu tip şeylere uzak kalsam da içimde sanata karşı olan duyguyu bir türlü atamadım. Ta ki 1974'te fotoğrafla tanışana kadar. Sinemayla yakınlığı olan fotoğraf benim için bir çıkış yolu ve kurtuluşum oldu. O gün bugündür fotoğraf sayesinde yaşam zevki tadıyorum.

- Fotoğraf merakı başladıktan sonra nasıl yol aldınız?

Fotoğrafla ilgilenmeye başladığım yıllarda Türkiye'de bir hareketlenme oldu. Dernekler açılıyor, dergiler çıkmaya başlıyordu. Gültekin Çizgen'in çıkardığı Yeni Fotoğraf dergisi dikkatimi çekmişti, abone oldum. Sonra kendisine gittim, fotoğrafa başlamak istediğimi anlattım. O da beni 15 gün sonra Anadolu'ya yapacağı fotoğraf seyahatine davet etti. Bu teklifi yaptığında mutluluktan yerimden düşecektim ve onunla iki defa Anadolu'ya fotoğrafa çıktık. Bu benim için büyük bir beslenme oldu. Daha sonraları İzzet Keribar başta olmak üzere birçok fotoğrafçı arkadaşımla Anadolu'da ve dünyada fotoğraflar çektik, sergiler açtık.

- Anadolu bir fotoğrafçıya neler veriyor?

Anadolu bir fotoğraf platosu gibi, nereye gitsen etkileniyorsun, ayrı bir dünya orası. Oradaki insanlarla oturup konuşmak, onların yaşam dünyasını fotoğraflarla anlatmaya çalışmak çok büyük bir tecrübe kazandırıyor. Anadolu'ya gittiğimde başka bir insan olarak dönüyorum İzmir'e. Fotoğrafçı dediğin dolaşmadan, diğer insanları tanımadan nasıl doyum sahibi olabilir ki. Fotoğrafçılara tavsiyem; yurtdışına gidemeseler de Anadolu'yu gezmeleri, Anadolu insanını tanımaları ve anlamaya çalışmaları.

- Bir fotoğrafçı olarak dünyada en çok nerelerden etkilendiniz?

Beni en çok etkileyen Hindistan ve Myanmar oldu. Oradaki insanların bizden ne kadar farklı bir durumda yaşadıklarını görmek beni şaşırtmıştı. Avrupa'da Atlas dergisinin bir projesi için gittiğim İskoçya'daki insanların cana yakınlığından, beni kendilerinden biri saymalarından çok etkilenmiştim ve döndüğümde nasıl olur da bir başka ülkede kendi ülkemdeki gibi hissedebiliyorum demiştim kendi kendime. Gezip yeni ülkeler görmek kültür ve duygu birikimi sağlar, olgunlaşma sağlar insanda.

- İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği'nin onur üyesisiniz. Fotoğraf derneklerinin fotoğrafçılara ve kentte ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?

İzmir'de İFOD'un kurulması zor oldu. Başta fotoğrafla ilgilenen arkadaşlarla Türk Amerikan Derneği'nde toplanıp fotoğraf

Ödemiş - Bozdağ / 2002

Rize / 1992

İnebolu / 1988

İzmir - Çakalburnu / 1991

üzerine konuşmalar yapıyorduk. Ama yavaş yavaş dernekleşmeye gitmemiz gerektiğini hissettik ve 1986'da İFOD'u kurduk. Dernek olmak birçok fotoğraf sevdalısının bir araya gelip birlikte ilerlemeleri demektir. Bütün üyeler fotoğrafa benim duyduğum sevgiyi ve heyecanı duyuyorlarsa o dernek büyük bir aşama kaydeder.

Derneklerde fotoğrafla ilgili bilgiler paylaşılır, daha iyi fotoğraflar çekmek için birlikte çalışılır. Derneklerde yapılan sergiler, projeler çok önemli. Fotoğrafçıların kendi yaşadıkları şehri fotoğraflayarak belgelemesi ve görsel bir miras bırakması gerekir.

Mesela bizim Birol Üzmez'le yaptığımız Basmane çalışması sonunda sergiler açıp paylaşırken bir faydamız oldu. Oradaki yaşamların ve tarihi dokunun zenginliğinin daha fazla görünmesine vesile olduk. Basmane eskiden basma fabrikalarının olduğu bölgeydi ve en güzel otellerin, en varlıklı ailelerin oturduğu bir muhitti. Onu kaybetmemek gerekir.

- İzmir'de fotoğraf sanatının geldiği nokta hakkında neler düşünüyorsunuz?

Fotoğraf son zamanlarda pahalı bir hobi haline geldi. Makine satın almak zorlaştı. Kimseyi suçlamıyorum ama biraz duraklamaya girdiğimizi hissediyorum. Herkes telefonla fotoğraf çekiyor. Üretilen fotoğrafların genel olarak niteliğinin yeterli seviyeye gelemediğini düşünüyorum. Fotoğrafçı arkadaşlarımızın her çektiğini beğenmeyip ileri gitmesi gerekir fakat nedense çektikleriyle yetinip ileriye gidemiyorlar.

- İzmir'in fotoğrafta daha iyi bir yere gelmesi için neler yapılmalı?

Derneklere, üniversitelere, firmalara ve devlet kurumlarına işler düşüyor. Bence derneklerin geniş çapta fotoğraf projelerini ve sergilerini arttırması gerek. Ben bir fotoğraf sergisi gezdiğimde, yeni yeni fikirler edinmiş olacağım ve belki ona göre İzmir'de dolaşmaya başlayacağım. Bu tip çalışmalar çoğalmalı. Büyük firmalar ya da bir devlet kurumu İzmir'e bir fotoğraf müzesi yapabilse keşke. Amerika'daki müzelerde mutlaka bir fotoğraf bölümü var. Bizde hangi müzede fotoğraf bölümü var söyler misin? İstanbul'da fotoğraf müzemiz vardı, ne yazık ki o da kapandı. Faydalı bir müzeydi, devamlı sergiler açılıyordu, meraklıları gidip o müzeden besleniyordu. Fotoğraf festivalleri yapılmalı, dünyanın ve Türkiye'nin iyi fotoğrafçıları buraya gelip bizlere tecrübelerini aktarmalı, fotoğraflarını göstermeli. Bizler de kendi fotoğraflarımızı mümkün olduğunca uluslararası platformlarda göstererek gelişim sağlamalıyız.

- İzmirli fotoğrafçılara neler tavsiye ediyorsunuz?

Biraz önce verdiğim Basmane örneği gibi; bir konuda fotoğraflar çekerek, sergiler açarak kamuoyunda bir gündem yaratmaya çalışabilirler. Kendi kentinin güzelleşmesi adına bir çaba içine girmeliler. Kadifekale'ye gideceksin, Basmane'ye gideceksin, oralarda senden değişik yaşamları görüntülemeye bakacaksın. Gençler yapay zekayla üretilmiş fotoğrafların peşinden düşeceklerine ışığın peşine düşsünler, iyi fotoğraflar çekmeye çalışsınlar.

- İzmir'i fotoğraflarken neler hissediyorsunuz?

Yaşadığın kenti ve güzelliklerini fotoğraflamak kadar insanı mutlu eden başka bir şey olabilir mi?

- Hep güzelliklerini mi göstermeye çalışmalıyız? Kentin kötü, sorunlu, eleştirilecek yanlarını da göstermek fotoğrafçının görevi değil mi?

Evet haklısın, bunu da yapmak gerekebilir fakat ben yaşamı belgeleyen bir fotoğrafçı olarak yaşadığım kentte de olsa başka bir yerde de olsa yaşamın güzelliklerini gösterme peşindeyim.

- O halde yaşamdan yola çıkalım ve siz insan fotoğraflarıyla bilinen bir fotoğrafçısınız. Hatta bazen, "insansız fotoğraf kartpostaldır" dediğinizi biliyorum. Fotoğraflar üzerinden elde edilen kartpostallar sözünü, kelamını fotoğraf aracılığıyla söylemek isteyenlerin ifade biçimine girmez mi?

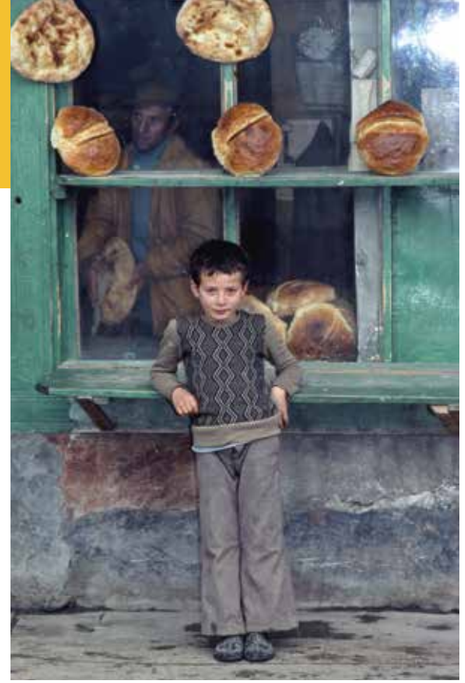

İzmir - Kahramanlar / 1999

Ben yaşam peşinde olduğum için insansız fotoğrafları bir türlü benimseyemiyorum. Eskiye dönelim, ben fotoğrafa başladığımda gerek yerli gerek yabancı ustaların kitaplarını incelerdim. Ara Güler başta olmak üzere Steve McCurry olsun, Alex Webb, Salgado, Josef Koudelka olsun onların insanı ve yaşamı görüntülediklerini gördüm. Bununla bir mesaj vermekte olduklarını hissettim. Yaşamı görüntülemek fotoğrafın başrolü olmalı diye düşünüyorum. Salgado'yu düşün, Brezilya'da Serra Pelada adında bir altın madeninde pislik içinde yaşayan insanların fotoğraflarını çekebilmek adına bir ay boyunca onlarla yaşamış.

O fotoğrafları çekmeseydi dünyada kimsenin o madencilerden haberi olmayacaktı. Eugene Smith'i düşün, Minimata fotoğraflarını çekmeseydi o fabrikanın artıklarının zehirlediği insanlardan kimin haberi olacaktı? Ama onu çekerken rastgele bir fotoğraf çekmiyor, sanatı da ihmal etmeden görüntülüyor.

O bakımdan ben de insanların yaşam tarzlarının ve hallerinin peşindeyim. Bence fotoğraf dediğin böyle olmalı. Bir kartpostalda insanı duygulandıran ne olabilir ki?

- Peki fotoğraf tarihinden başka bir isim; Fransız fotoğrafçı Eugene Atget! İnsan figürlerine yer vermediği Paris'in boş sokaklarını görüntülediği fotoğraflarında bile Paris yaşantısını duyumsuyor insan. Ona ne diyorsunuz?

Ben karşı değilim ve kabul ediyorum ama o sanki biraz eskilerde kalmış gibi geliyor bana. Biraz önce bahsettiğim adamların fotoğraflarını incelediğinde insan yaşamı üzerinde neler döndüğünü, ne trajediler, ne sevinçler olduğunu görmek ufuk açıyor.

Hindistan Varanisi / 2004

İzmir - Alsancak

- İnsan doğasına, şehrine bıraktığı izleri takip ettiğiniz ve kadraja insanın girmediği fotoğraflarınız yok mu?

Zevk için benim de bir gezide çektiğim manzaralar, günbatımı fotoğrafları olabilir. Ya da insan izlerini gösteren fotoğraflarım da var elbet arşivimde. Ama benim yaptığım bir sergide ya da kitaplarımda içinde insanın olmadığı bir fotoğraf sen görebiliyor musun?

- Dünya fotoğraf tarihinde sizi en fazla etkileyen kim oldu?

Josef Koudelka. Mesela çingeneler konusunu aylarca çalışıp yaptığı kitabı ya da Ruslar'ın Çekoslovakya'ya girdikleri zaman an be an onları görüntülemesi. Kendi ülkesinin mesajını dışa taşımış olması onun bu konuda ne kadar duyarlı olduğunun bir göstergesidir diye düşünüyorum.

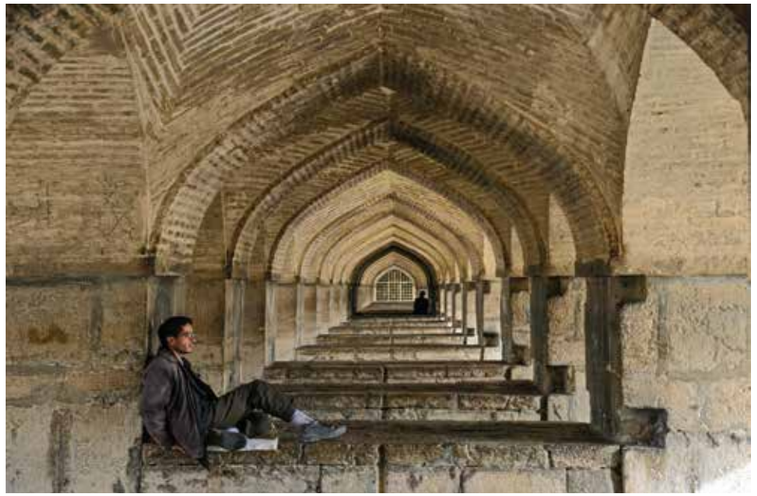

İran - İsfahan / 2014

ABD - San Francisco / 2013

- Ülkemizden dünya fotoğraf tarihine adını yazdıran fotoğrafçıları nasıl aktarırsınız?

Türkiye'de fotoğrafçıları destekleyen Magnum gibi bir sistem kurulmadığı için bizde dışa dönük fotoğrafçı pek bulamıyorsunuz.
Bir tek Ara Güler var. Yurtdışına taşmış ve ülkemizi uzun yıllar tanıtmış en önemli isim o bence. Biz bir kaynak ya da görsel hikaye aradığımız zaman nedense hep yurtdışındaki gezgin fotoğrafçıların kitaplarının peşine düşüyoruz.

- Ülkemizdeki fotoğrafçılar özgün, kendilerine has işler üretebiliyorlar mı?

Son yıllarda ülkemizdeki üniversitelerde fotoğraf bölümlerinin sayısı artsa da dernekler çoğalsa da hala fotoğraf eğitiminin yeterli düzeyde olmadığını düşünüyorum. Kendilerine has, özgün ve başarılı çalışmalar yapanlar elbet var ama az sayıda. Fotoğraf bilgisini almadan, duyguyu fotoğrafa aktarmayı bilmeden özgün iş üretmek çok zor.

- Bugüne kadar ürettiğiniz tüm fotoğrafları bir araya getirseniz ortaya çıkan kolaj bize ne anlatır?

İnsanı anlatır. Ama ne kadar anlatabildiğime ancak izleyici karar verecektir. Benim yaşamımda tek gayem duyguların peşinden giderek insanın hallerini, sevincini, üzüntüsünü, kızgınlığını, en önemlisi nasıl yaşadığını anlatmak.

Ben fotoğrafa çıktığımda bu duyguların altında eziliyorum. Fotoğraf dediğin bence insanı görüntüleyebilmek çabasıdır.

- Bizler göçüp gittikten sonra fotoğraflarımız ne olacak? Mesela sizin arşivinize kim sahip çıkacak? Bu konuyu düşünüyor musunuz hiç?

Rahmetli Orhan Alptürk'ün fotoğraflarını Birol Üzmez bit pazarından buldu biliyorsun. Ben düşünmek bile istemiyorum acaba fotoğraflarım ne olacak, her halde çöpe gidecek. Ara Güler'in arşivini Doğuş Grubu koruma altına aldı. Keşke İzmirli büyük bir firma da bu şehrin fotoğrafçılarına ve arşivlerine sahip çıksa. İzmir'de ya da Türkiye'de bir fotoğraf müzesi, merkezi ya da arşivi yapılsa ve bu işi de üstlense ne iyi olur. Ama şu an için fotoğrafçıların istikbali çok aydınlık değil.

- Son süreçte sizi mutlu eden bazı gelişmeler yaşandığını biliyorum. Onlardan da söz edelim mi?

50 senedir fotoğrafla uğraşıyorum ve geçen yıl Eczacıbaşı Fotoğraf Sanatçıları Dizisi'nden kitabım çıktı. Bu yıl da Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu 2023-24 TFSF "Yusuf Tuvi" Etkinlik Yılı olarak ilan etti. Bunlar benim için çok büyük mutluluk ve gurur. Bunlar vesilesiyle sadece İzmir değil, Türkiye artık az çok Yusuf Tuvi'yi tanıyor.

- Fotoğrafla anlatmak istediklerinizi anlattınız mı bugüne kadar?

Olur mu öyle şey? Koudelka'nın bir lafı vardır: "Ben fotoğraf makinesi elimdeyken ölmek istiyorum" der. Bu laf duygularıma tercüman oluyor. 85 yaşına geldim ama fotoğrafa çıkmak için fırsat kolluyorum hala. Benim yaşamımdaki en büyük tatmin fotoğrafa gönül vermiş olmam, yoksa bir ot gibi yaşamak istemezdim.

- Tekrar yaşama gelseniz yine fotoğrafçı olur muydunuz?

Tabi ki. Keşke filmci olabilsem ama film yapmak çok daha zor olduğu için yine fotoğrafçı olurdum.

Yusuf Tuvi Basmane'de fotoğraf çalışmasında / 1981

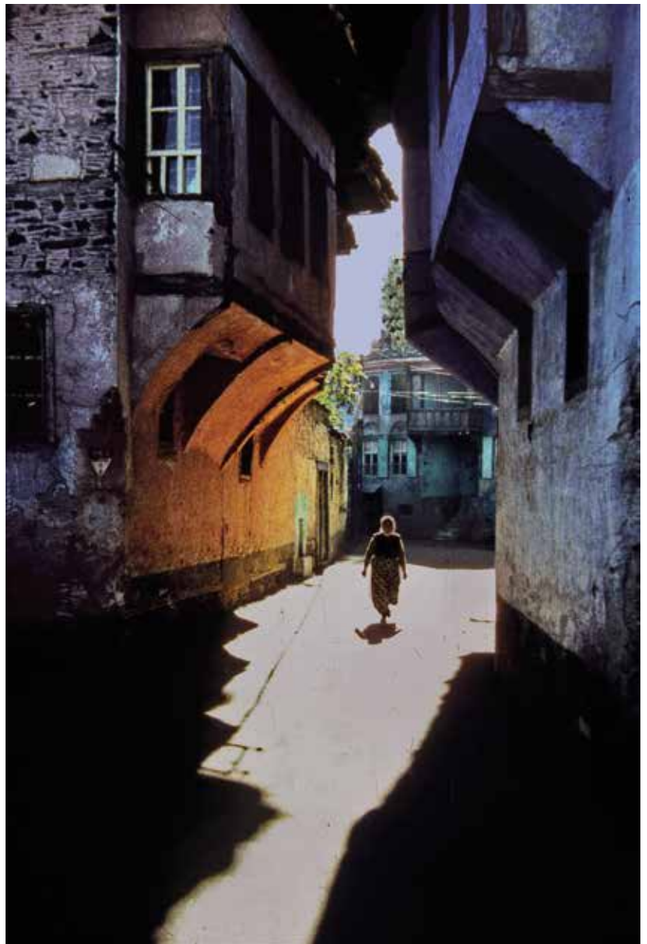

Manisa - Kula / 2004

Sanat yolculuğuna İzmir'den başlayan Olten Filarmoni Orkestrası, onuncu sanat yılına başladı. Farkındalık projesi olarak kurulan orkestra, bugüne kadar dünyaca ünlü sanatçılarla çok sesli müziği sanatseverlerle buluşturdu.

Olten Filarmoni Fark Yaratıyor

Sosyal sorumluluk projesi olarak genç sanatçıların yeteneklerini keşfetmek, onlara istihdam ve yeni olanaklar sağlamak amacıyla Olten Sanat Vakfı çatısı altında kurulan Olten Filarmoni Orkestrası bugüne kadar hayata geçirdiği birbirinden özel konserlerle fark yarattı. Dünyaca ünlü sanatçıları her ay İzmirli sanatseverlerle buluşturan orkestra 10. sanat sezonuyla yine heyecan yüklü. Bugüne değin gerçekleştirdiği konserler ile büyük beğeni alan ve İzmir'in referans niteliğindeki sanat kurumları arasındaki yerini alan Olten Filarmoni Orkestrası fark yaratmayı sürdürüyor. Sanat sezonu içerisinde her ay düzenlediği konserlerde dünyaca ünlü şefleri ve sanatçıları ağırlayan

orkestra ile beraber yeri geliyor profesyonel dansçılar da sahne alıyor. Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde düzenlenen etkinlikler her geçen yıl daha büyük ilgi görüyor. Orkestra tarafından 2023-2024 sanat sezonu için de yine ilgi çekici bir program hazırlandı. Ekim ayında perde açan Olten Filarmoni Orkestrası, sezonu Mayıs ayındaki bahar konseriyle noktalayacak. Kuruldukları günden bu yana farkındalık anlamında önemli bir yol aldıklarını ve uluslararası sanatçıları Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde kalabalık bir seyirci kitlesiyle

ağırladıklarını söyleyen Olten Sanat Vakfı İcra Kurulu Başkanı Fatma Olten, "Bu büyülü oluşumu koordine eden bir orkestra şefi, konusunda uzman sanatçılar, harcanan emek ve oluşturulan bir felsefe var" diyor. Fatma Olten, çok sesli müziğin bir anlamda demokrasinin simgesi olduğunu vurgulayarak, "Aynı anda birbirinden farklı enstrümanlar birbirinden farklı notalarla müthiş bir armoni yaratıyor. Klasik müziği sevdirmek önemli bir konu ama çeşitli sanat dallarını birlikte icra ederek farklı projeler yaratabilmek daha önemli. Geride bıraktığımız zaman diliminde, Türk Halk Dansları, Türk Halk Müziği, tiyatro, modern dans gibi birçok çeşitli sanat dalı ile klasik müziği bir araya getirerek yenilikçi, özgün projeler yaratarak halkımızın sanatla buluşmasını sağlamaya çalıştık. Türk müziklerini klasik müzik orkestramız ile icra etmekten çok mutlu olduk. Örneğin Ulvi Cemal Erkin'in Köçekçe eserini Olten Filarmoni Orkestrası ile çaldığımızda gerçekten Türk ezgilerini içimizde hissettiğimiz bir klasik müzik icrası dinleyebiliyoruz" diyor.

YENİ
SEZON

11 Ekim 2023 gecesi gerçekleştirilen yeni sezon açılış konseri Hollandalı Şef Jurjen Hempel yönetiminde yapıldı. Olten Filarmoni Orkestrası'nın eşlik ettiği konserde dünyaca ünlü keman sanatçısı Sarah Nemtanu de yer aldı.

Kasım ayındaki konserde Şef Tolga Atalay Ün, JinggeYan ve Ilyun Bürkev ikilisinin piyano konserini yönetti.

Aralık ayında ülkemizin efsanevi müzik topluluğu Bulutsuzluk Özlemi'nin sahne alması planlandı. Rock müzik ile klasik müziğin harmanlanacağı konserin Şefi İbrahim Yazıcı olacak.

2024 yılının ilk konseri Ocak ayında olacak. Konserde Şef Sascha Goetzel yer alacak.

Şubat ayında Soprano Aphrodite Patoulidou var. Ünlü bir şan sanatçısı olan Patoulidou, İzmirli sanatseverlerle geleneksel Yunan Şarkıları ile buluşacak.

Mart ayında viyolonsel sanatçısı Camille Thomas sahne alacak. Günümüzün prestijli viyolonsel sanatçılarından olan Thomas daha önce de ülkemize geldi ve çok büyük beğeni aldı.

Nisan ayında GramaFour grubu sahne alıyor. İzmirli 4 sanatçı, 4 çok iyi ses bu konser ile yeteneklerini bir kez daha sergileyecek. Pop opera tarzını benimseyen grup farklı bir sahne performansını aktaracak. Nisan ayının diğer bir konseri ise Klarinet sanatçısı Joe Christophe ile olacak. Christophe, sahnede çok parlak, popüler, keyifli eserler çalan özel bir sanatçı.

Mayıs ayında Türkiye'ye ilk kez gelecek olan klasik müzik ve latin müziğini birleştiren çok farklı bir grup "Clasicos A LoCubano" ile bahar konseri sunulacak.

Emine
KANTARCI
Gazeteci

Hekim, yazar, senarist ve oyuncu Ercan Kesal, Urla'da doğayla barışık insanlara huzur veren, sanatın nefes aldığı bir yer için 2 yıl emek verdi ve Urlalıların tabiriyle, Erdinç Ağbi'nin kasap damını yeniden yarattı. İstanbul ile yarışacak bir kültür kampüsü oluşturduklarını söyleyen Kesal, "Yıkıntılardan bir şey yaratmak dünyaya olan inancımı artırıyor. Kendime olan saygımı artırıyor" diyor.

Dünyaya İnancımız Artsın Diye...

Urla'nın merkezinde kültür ve sanatın yaşandığı bir mekan olarak kurgulandı URLADAM. Geniş ve yemyeşil bir kampüs içinde sergi salonu, toplantı salonları, kütüphane, 600 kişilik amfitiyatro ile konuklarına kültür ve sanatı yaşatırken, restoranı ve oteliyle bütüncül bir deneyim sunuyor.

Urladam öğrenme ve deneyim merkezi olarak yarımadada bir buluşma noktası olarak öne çıkıyor. Her yaştan insana, kültür ve sanatın her disiplininde bir okul olmayı düşleyen Urladam'ın kurucusu, ülkemizin saygı duyduğu sanatçılardan Ercan Kesal.

Yazar, senarist ve oyuncu kimliğiyle birlikte aynı zamanda hekim olan Ercan Kesal, Urla'da açtıkları sanat merkezinin uzun yılların düşü olduğunu aktarıyor. Ercan Kesal ile hayattaki üretimi ve Urla'da oluşturduğu sanat merkezi üzerine söyleştik.

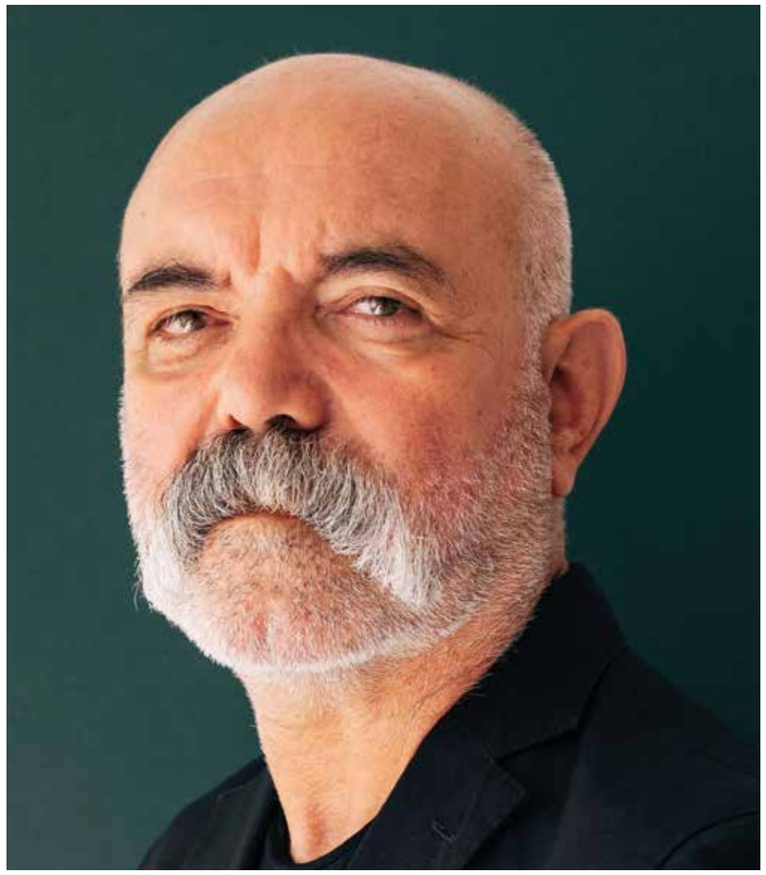

Ercan KESAL

-Burası nasıl bir hayalin sonucunda oldu? Burası sizin için ne ifade ediyor?

Biz Urla'ya 2019 da yerleşmiştik. Yağcılar Mahallesi'nde bir evimiz vardı. Arkasından da pandemi çıktı. Hep Urla'da kaldık. İstanbul'dan zaten çok yorgun ayrıldık. İşler devam ediyor orada. İstanbul'dan kopuş olmuyor nedense. Sinema, medya ve tiyatro sektörü merkez olarak İstanbul'da çünkü.

Evimizde beraber çalıştığımız mimar arkadaş bize burayı gösterdi. Burası Urlalılar'ın tabiriyle Erdinç Ağabey'in kasap damıymış. Burada damlar vardı. Hepsi ahır damıydı depolar vardı. Metruk haldeki o damı 2 yıl içinde bu hale getirdik. Burada aklımızda olan tiyatro, sinema, resim galerisi, birtakım seminer ve atölye alanları ve şiir kütüphanesi oluşturduk. Burası İstanbul ile yarışacak bir kültür kampüsü oldu.

-Bu sanat mekanı sizin için ne ifade ediyor?

Benzer bir şekilde İstanbul Okmeydanı'nda bir hastane inşaa ettim ben. Orada da eski bir iş merkezini hastaneye çevirdim. Yıkıntılardan bir şey yaratmak dünyaya olan inancımı artırıyor. Kendime olan saygımı artırıyor. Burada 600 kişilik amfitiyatro var. Kışlık mekan olarak kapalı büyük bir salonumuz var. Metin Erksan Sinema ve Seminer Salonu olarak hizmet verecek. Bir büyük kütüphane Süreyya Berfe Şiir Kütüphanesi olarak yer alıyor. Süreyya Bey Urla'da yaşıyor. 6 bin kitaplık şiir kütüphanesini bize bağışladı. Biz muhafaza ediyoruz. Resim galerisi, resim atölyesi ve seramik atölyesi var. Yukarda bir restoran, burada cafe bistro ve otellerimiz konaklama alanlarımız var. Etkinlik takvimimiz de yavaş yavaş ortaya çıktı. Önceliğimiz Master Class Atölye eğitim okul dediğimiz alanlar. Yemeğin de resmin de sinemanın da okulu vardır. Oyunculuk dersi verebilirsiniz. Senaryo atölyesi de açabilirsiniz.

-Birçok ödülünüz var. Bu kadar ödül zor mu?

'Marifet iltifata tabidir' diye bir laf vardır eskilerde. Aslında iltifat olursa siz de marifetiniz ile ilgili kendinizi iyi hissedersiniz. İltifat iyidir. Çocuklara da iltifatlı davranmak lazım. Birbirimize

de iltifat etmeliyiz bence. En az yaptığımız şeylerden birisi. Birbirimize iyi şeyler söylemekten çekinen cimri bir toplumuz biz. Bir şeyin en iyisi olduğunu söyleyen şey bir jüridir. Jüri de özneldir. Bu jürinin en iyi dediğine bir başka jüri hiç hesaba katmaz. O yüzden buradaki jüri dünyanın en iyi filmini seçmiyor. Dünyanın en iyi oyuncusunu da seçmiyor. Oradaki 5 kişi 7 kişi önüne gelen seçkide kendi fıtratlarına meşreplerine göre kendilerince en iyisini seçiyorlar. Bunu ne abartmak lazım ne de küçümsemek lazım. Böyle bir jüri sistemi var. Bu ekibe heyecan veriyor deyip devam etmek lazım.

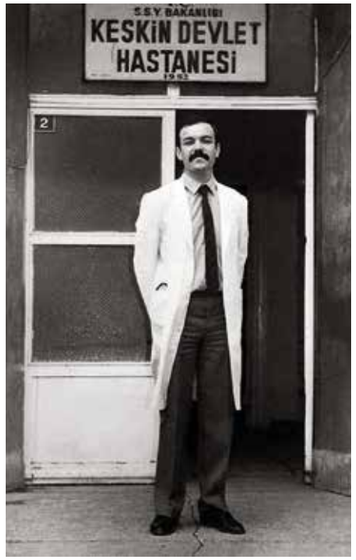

-Hekimlik sizin önemli kimliklerinizden birisi. Oyunculuk, yazarlık, senaristlik de sizi biçimlendiren unsurlar arasında. Neler paylaşmak istersiniz tüm zamanlarınıza ilişkin?

Ben 23-24 yaşında Anadolu'ya hekim olarak göreve gittim. Zaten bir Orta Anadolu çocuğuyum. İlk orta ve liseyi kasabamda okudum ben. Çok mütevazi okullarda okudum. Ünlü bir lise ya da kolej mezunu değilim. Avanos Ortaokulu, Nevşehir Lisesi'nden mezunum. Üniversiteyi Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okudum. Mezun olunca Anadolu'ya yeniden mecburi hizmete gittim. Uzun yıllar orada hekimlik yaptım. Gördüğüm şey şu; hekimlik sahada öğrenilen bir şeymiş meğer. Okulda öğrenilen bir şey değilmiş. Anadolu'da yeğen, evlat, akraba ilişkisinde ben çevremdeki insanları tanımıyormuşum. Doktorları olarak Anadolu'ya ayak bastığımda, o insanları daha içeriden tanıma olanağı buldum. Hekim olarak insan denen canlıyı anladım. Onun nasıl zaafları olduğunu, açmazları bulunduğunu anladım. Bir başka husus da şu; hekimlik birini iyileştirme birine ilaç yazma mesleği değil. Hekimlik birini dinleme sanatı. Yani ağzınızla kuş konduramazsınız. Ne yapabilirsiniz ki? Zaten vücudun kendine ait bir savunma mekanizması var. Siz ne yaparsanız yapın o çalışır. Siz en fazla hastanıza şevkat gösterebilirsiniz. Merhamet değil, şevkat. Doktorlukta da başka mesleklerde de bilginin armağan ettiği bir durum var. Doktor Bey, Doktor Hanım… Bundan vazgeçmek lazım. Aradaki mesafeyi kaldırmak lazım. Doktorlar da potansiyel hastadır çünkü. İlerde onlar da hastalanacaktır.

URLADAM

Ya da o hekim de günün birinde bir doktora gidip duruma bakmasını isteyecektir. O yüzden benim insan yolculuğum şahsi yolculuğum için hekimlik; bulunmaz bir meslek oldu. Çok şey sundu, çok şey öğretti. Artı bugün sinemadaki oyunculuğum, senaristliğim ya da yönetmenliğim bir nebze başarılı olarak adlandırılıyorsa bunun sebebi hekim olmamdır. Çünkü ben diğerlerinin eğitimini almadım. Bilmiyorum ki ben nasıl oynanır? Nasıl film çekilir? Nasıl senaryo yazılır? Bunların dersini almadım. Nasıl becerdim? Hekim olduğum için becerdim. İnsanları gözlediğim için becerdim. Onların hikayelerini dinlediğim için becerdim.

-Dinleme sanatı dediniz… Bu bizim toplumumuzda nadir bir özellik. Gündelik hayatta da dinleyen birisi misiniz?

Çok dinleyen birisiyim. İyi dinlediğimi söylerler. O bitirsin lafını da ben de şuna bir şey söyleyeyim diye dinlemem. Mutlaka oradan bir hikaye ararım. Oradan bir detay bulmaya çalışırım. Anlamaya çalışırım. Kendimle karşılaştırırım. Senarist hikayesinde her defasında kendine bakan adamdır. Ben de kendime bakarım. Kendi hikayelerime. Elimde kalanlara, şahit olduklarıma… Kafamda hatırlamaya çalışınca ortaya çıkanlara… Onlara yaslanırım yazarken, çizerken, çekerken, oynarken… Başka nasıl yapar insan?

-Urla'yı nasıl seçtiniz?

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunuyum. 1977'de Ege Üniversitesi Diş Hekimliği'nde öğrenciydim. Sonra tıp fakültesine geçiş yaptım. Bornova'da yurtlarda kaldım. Sonra Karşıyaka'da Alaybey ve Bostanlı'da kaldım. Yine Üçyol'da, Hatay'da ve İnciraltı'nda yaşadım. İzmir'de isen yazın nereye gidersin Gümüldür, Özdere veya Çeşmealtı'na…

Tüm bu semtleri yerleşim yerlerini biliyordum. Ama burayı hep teğet geçiyorduk biz. Çeşme'ye ya da Karaburun'a gidiyorduk. Urla'yı sonradan garip bir şekilde keşfettik. Urla'yı bu kadar trend yapan öne çıkartan şey; Urla bir çıkmaz sokak değil. Bir şeyin ortasında duruyor.
Buradan, Karaburun'a, Çeşme'ye, Ildırı'ya , Alaçatı'ya veya Mordoğan'a gidebilirsiniz. Ama ordan sonrası yok. Çeşme'den sonrası yok. Geri döneceksiniz. Burada geri dönme yok. Dolanır durursunuz. Vadi burası.

Gastronomisi güçlü bir yer. Yemek hafızası var. Şarabı iyi, rüzgarı güzel esiyor. Henüz çok kötü kentleşmeyen bir yerleşim yeri. İnşallah hep böyle olur. Elbette risk var. Ama iyi müdahele edilirse burası daha şık bir yer olur. Sahil, bağ-bahçe, doğa ve zeytinden faydalanan bir konumda. Kültürü de ihmal edilemez ki sonuçta Klozamenai burada.

Kültürel hayatımızın önemli bir geleneği haline gelen, İzmir Avrupa Caz Festivali, 30. kez sahne aldı. Bu süre içinde şehrimizden dünyaca ünlü sanatçılar geçti.

Caz Yapıyoruz!

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı'nın (İKSEV) düzenlediği 30. İzmir Avrupa Caz Festivali kapsamında şehrimizden dünyaca ünlü sanatçılar geçti. İzmir Büyükşehir Belediyesi, Goethe Enstitüsü İzmir, İzmir İtalya Konsolosluğu, İsviçre İzmir Fahri Konsolosluğu, Institut français Türkiye – İzmir ve İzmir Slovakya Fahri Konsolosluğu işbirliğiyle Eylül ayında düzenlenen festival kapsamında, 20. Caz Afişi Yarışması'nda sergilemeye değer bulunan afişler de sanatseverlerin beğenisine sunuldu.

30. İzmir Avrupa Caz Festivali, en önemli müzik figürleri arasında yer alan Frank Sinatra'nın şarkılarıyla başladı. "Türkiye'nin Frank Sinatra'sı" olarak tanınan, efsanevi sanatçı Ömür Göksel, Zafer Çebi Orkestrası eşliğinde, Ümit Tunçağ'ın sunumuyla, AASSM Büyük Salon'da, izleyicileri unutulmaz bir müzik yolculuğuna çıkardı. Konser öncesinde 20. Caz Afişi Yarışması'nda ödül ve sergileme alanlara belgeleri verildi.

SIRA DIŞI
SES

Müziği, “piyano ile ortaya koyduğu yoğun ve canlı bir temaşa ve buna eşlik eden, sıra dışı bir ses” şeklinde tanımlanan Uri Gincel ve üçlüsü de festivaldeydi. İzmir Goethe Enstitüsü işbirliğiyle gerçekleşen konserde, Uri Gincel (piyano), Paul Kleber (bas) ve Tobias Backhaus (davul), dünyanın zengin seslerinden, tarzlarından ve kültürlerinden yararlanarak kendilerine özgü, akıcı ve farklı bir müzikal anlatı sundu.

MÜZİKALİTE

Dünya caz sahnelerinin en yetenekli gitaristlerinden, İtalyan Besteci Fabio Zepetella, Gianluca Mannutza (Hammond org) ve Lorenzo Tucci (davulcu, besteci) ile festivalde yar aldı. İzmir İtalya Konsolosluğu işbirliğiyle yapılan konserde Fabio Zepetella Organ Trio, harika teknikleri, yüksek müzikaliteleri ile dinleyenlerine yeni ve farklı bir caz deneyimi yaşattı.

ENERJİK

Eleştirmenlere göre son on yılın “Avrupa’daki en heyecan verici müzik topluluklarından biri” olan Basel merkezli “VEIN Trio” da 30. İzmir Avrupa Caz Festivali’nde sahne aldı. İzmir İsviçre Fahri Konsolosluğu işbirliği ile düzenlenen konserde, Michael Arbenz (piyano), Thomas Lähns (bas) ve Florian Arbenz’den (davul) oluşan üçlü, enerjileriyle farklı bir caz dinletisi sundu.

FEMİNEN
DANS

30. İzmir Avrupa Caz Festivali, çağdaş dans performansı, “Feminen”in dünya prömiyerine de sahne oldu. İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı’nın (İKSEV), gençlere yönelik eğitim atölyeleri çerçevesinde İKSEV ve NORM Sanat işbirliğiyle çalışmaları Ocak ayından bu yana süren, “Feminen” Çağdaş Dans Performansı ilk kez seyirci önüne çıktı.

Genel Sanat Yönetmenliğini Duygu Uysal Simrooğlu’nun, koreografluğını çağdaş dans sanatçısı Cansu Ergin’in ışık tasarımını Alev Topal’ın üstlendiği bu çağdaş dans projesinde, 8 kadının kendilerini, iç dünyalarını tanımaları, birbirlerinin gelişmesine ve değişmesine tanıklık etmeleri çağdaş dansla yansıtıldı. İzleyiciyi bir farkındalık yolculuğuna çıkarmayı da hedefleyen dans performansı büyük beğeni topladı. Gösteride Asuman Öge, Duygu Soyer, Duygu Uysal Simrooğlu, Esila Mayadağ, Ezgi Atan, Lale Madenoğlu, Nisa İnce, Pınar Özer rol aldı.

CAZ VE
MANDİNKA

Festival kapsamında izleyiciler, “Caz ve Mandinka Müziği”nin (Batı Afrika’nın özellikle Gambia, Senegal, Gambiya, Mali, Guinea-Bissau ve Sierra Leone gibi bölgelerinin müziği) kusursuz uyumuna şahit oldular. Abdoulaye Diabate, (Piyano ve Sanat Yönetmeni), Chérif Soumano (Kora), Adama Diarra’dan (Perküsyon) oluşan Kora Jazz Trio, benzersiz Afrika müziğinin caza uygulanışını gösterdi. Institut français Türkiye – İzmir işbirliği ile gerçekleşen konser, 30. festivalin de son konseri olarak kayıtlara girdi.

Birincilik Ödülü - Ayşenur DİNLER

İkincilik Ödülü - Mahir AKKOYUN

Üçüncülük Ödülü - İlknur KARAHAN

CAZ AFİŞLERİ

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı'nın (İKSEV) açtığı "30. Caz Afişi Yarışması"nı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Grafik Tasarım son sınıf öğrencisi Ayşenur Dinler'in çalışması kazandı.

Prof. Dr. Hakan Ertep, Cihangir Elmaskaya, Maksude Kılıç, Kutsal Lenger, Hüseyin Ekinciler, Okan Özgen ve Ayşe Tatari'den oluşan seçici kurul, ikinciliği DEÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü mezunu Mahir Akkoyun, üçüncülüğü ise Yeditepe Üniversitesi Grafik Tasarım Yüksek Lisans mezunu İlknur Karahan'ın çalışmalarına verdi. Sergileme Ödüllü afişlerle birlikte toplam 25 Afiş 30. İzmir Avrupa Caz Festivali süresince İKSEV Galeri'de sergilendi.

Afişleri sergileme değeri bulunan isimler de şöyle belirlendi:
"Aleyna Ata, Akif Acaray, Ayşe Tokdemir, Teoman Zeybek, Mehmet Emin Yıkılmaz, Çağla Danış (2 Afiş), Elif Berfu Genç, Zeynep Ünsal, Carilla Karahan, Mehmet Çokyaman, Muhammet Ceylan, Amine Ebrar Üstün, Görkem Soylu, Aleyna Bozcu, Gözde Yıldırım Evci, Bilgehan Yılmaz, Esat Çetintaş, Eymen Çoruhli (2 afiş), Şevval Zeyrek ve Helen Sena Uzun."

ATÖLYE ÇALIŞMALARI

Festival kapsamında, gazetecilik öğrencilerine yönelik, caz yazarlığını konu alan atölye bu alanda ülkemizin en iyilerinden olan Ümit Tuncağ ve gazeteci Sirel Ekşi tarafından yürütüldü. Festivalin gelenekselleşen "Müzik Söyleşisi" bölümünde, Ümit Tunçağ, "Cazın Kadın Sesleri" konusunu anlattı.
30. İzmir Avrupa Caz Festivali fotoğraf meraklıları ve fotoğrafçılık öğrencileri için de güzel bir fırsat sundu. Slovak Fotoğraf sanatçısı David Hanko, "Cazı Fotoğraflamak" konulu atölye düzenledi. Slovakya İzmir Fahri Konsolosluğu işbirliğiyle düzenlenen atölyede katılımcılar konserlerde fotoğraf çekme olanağı da buldu.

Nalan
KOLAĞASI İMRE
Gazeteci

Güreş sporuna dokuz yaşında, İzmir'deki Petkim Latife Hanım İlköğretim Okulu'nda başladı ve şimdi Dünya Şampiyonu. Geçtiğimiz Eylül ayında Sırbistan'da düzenlenen Dünya Güreş Şampiyonası'nda altın madalya kazanan hemşehrimiz Buse Tosun Çavuşoğlu, ülkemize büyük bir gurur yaşattı. Şampiyon güreşçimiz bu başarısıyla, 2024 yılı yaz aylarında Paris'te düzenlenecek olimpiyat oyunlarına katılmaya da hak kazandı.

Şampiyonumuz

2017 yılında Fransa'nın Başkenti Paris'te düzenlenen Dünya Güreş Şampiyonası'nda kadınlar 75 kiloda mücadele eden milli sporcu Yasemin Adar, Türkiye'nin kadınlardaki ilk Dünya Şampiyonu olmuştu. Adar'dan sonra Dünya Şampiyonası'nda altın madalya alan ikinci sporcumuz, 68 kiloda yarışan, 28 yaşındaki Buse Tosun Çavuşoğlu oldu. Moğol rakibi Enkhsaikhany Delgermaa ile yaptığı müsabakayı 4-3 gerideyken, tuşla kazanan milli sporcumuz, altın madalyayı aldığında, "Rüya gibi bir gün yaşıyorum. Altın madalya alarak ülkeme dönüyorum. Şu anın hayalini o kadar çok kurdum ki; Avrupa Şampiyonası'nda maçlarımı son saniyelerde kaybetmiştim, şimdi Dünya Şampiyonu olmanın mutluluğunu yaşıyorum" vurgusu yaptı. Buse Tosun

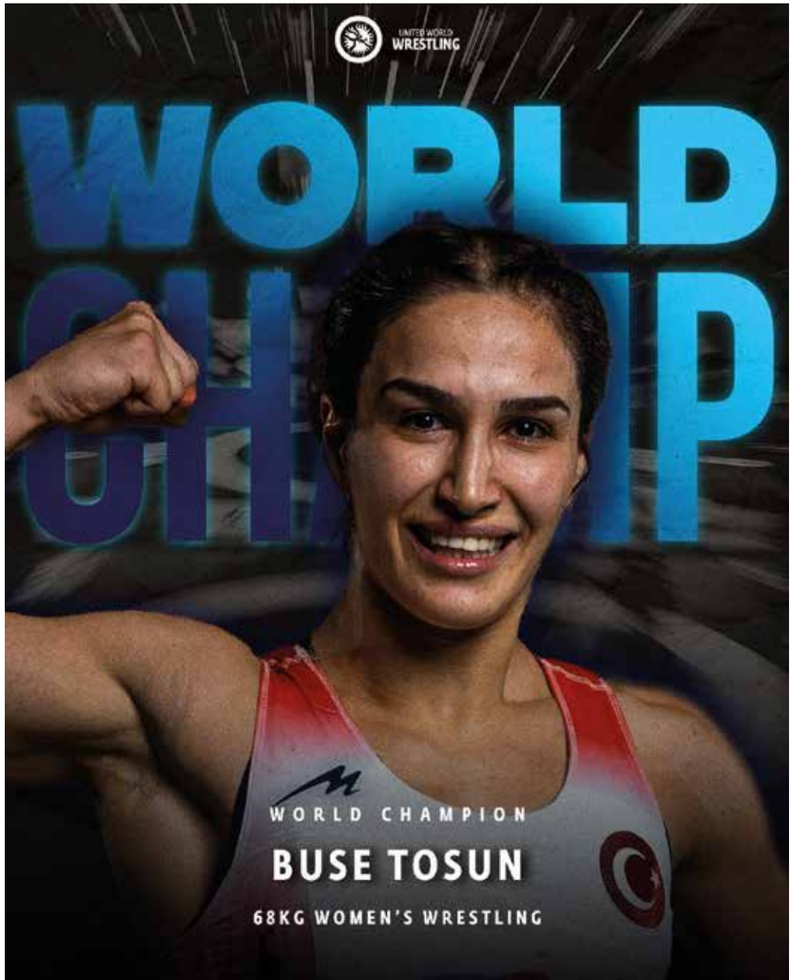

Çavuşoğlu, Dünya Şampiyonası organizasyonunun önceki yıllarında da 2 bronz madalya kazanmıştı. Ülkemizdeki kadın güreşinin geçmişi çok eski değil. Ahmet Arık öncülüğünde başlatılan kadın güreşi, 2000 yılından bu yana ülkemizde boy gösteriyor. 2016'da Riga'da düzenlenen Avrupa Güreş Şampiyonası'nda kadınlar 75 kiloda Yasemin Adar, Rus rakibi Alena Starodubtseva'yı 7-0 yenerek Türkiye'ye kadınlarda ilk altın madalyayı getirdi. Ülkemizdeki kadın güreşi bu tarihten sonra ivme kazandı. Aynı yıl, kadın güreşi branşında, Brezilya Rio Olimpiyatları'na katıldık.
Buse Tosun Çavuşoğlu, Eylül 2023 tarihinde Sırbistan'da düzenlenen Dünya Şampiyonası'nda altın madalya almasıyla birlikte, 2024 yılı yaz aylarında düzenlenecek olan Paris Olimpiyatları'na katılmaya hak kazandı.

İSİMLERİNİ TARİHE YAZDIRDILAR

Cumhuriyetimizin 100. yılını yaşadığımız bu süreçte söz konusu başarı ayrı bir önem taşıyor. Bu yıl İçinde Buse Tosun Çavuşoğlu gibi farklı branşlarda şampiyonluk kürsüsüne çıkan pek çok kadın sporcu oldu. Kadın sporcular, "Kahraman Türk kadını! Sen yerlerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde yükselmeye layıksın" diyen Atatürk'e, Cumhuriyetimizin 100. yılında en güzel armağanı birincilik kürsüsünde bayrağını göndere çektirerek verdiler. Her biriyle ayrı ayrı gurur duyuyoruz ve tüm sporcularımızı kutluyoruz.

İZMİR'DEN BAŞLAYAN SÜREÇ

Spora İzmir'de başlayan ve bir süredir Yalova Çiftlikköy Belediyesi Spor Kulübü'nde çalışmalarına devam eden, İzmir doğumlu Buse Tosun Çavuşoğlu'nun babası Yasin Tosun, Konak

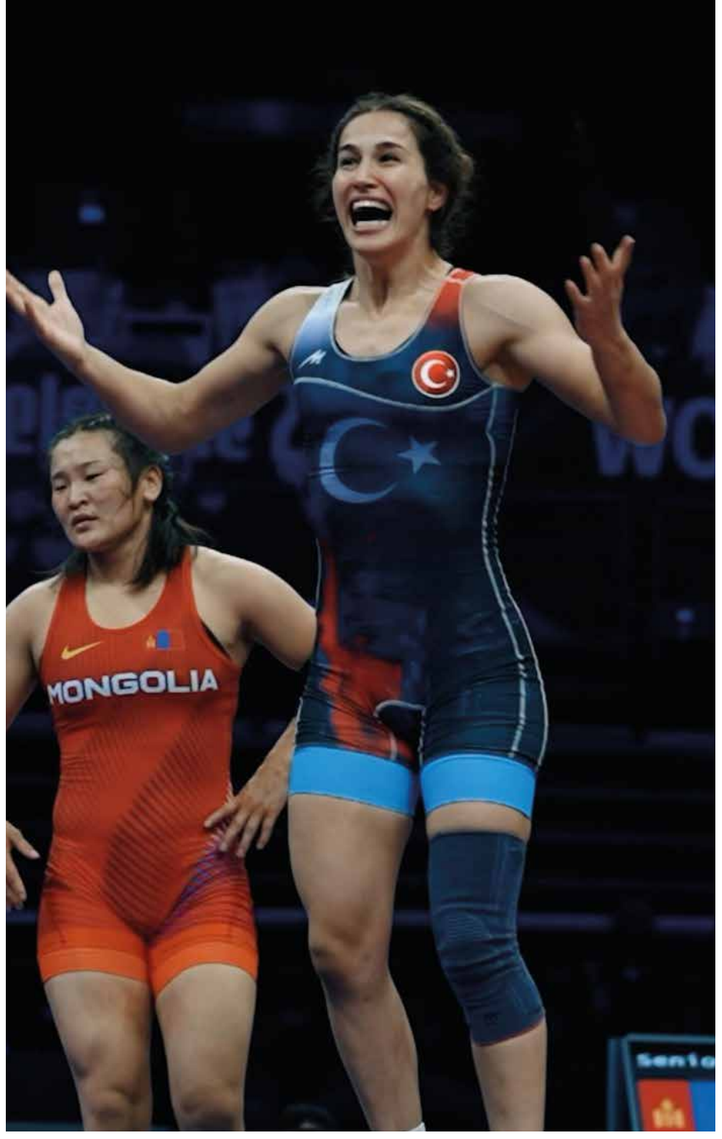

Belediyesi'nde çalışıyor ve bu da gönencimizi daha arttırıyor. Baba Yasin Tosun tüm aile fertleri gibi kızıyla gurur duyuyor. "Güzel İzmir'imin güzel değerleriyle büyüttüğüm kızımı Dünya Şampiyonu olarak görmek yaşadığım en büyük onur" diyen Yasin Tosun, "Bir baba olarak onunla ne kadar gurur duysam, duysak az. Bundan sonra da başarılarına başarı katacağına yürekten inanıyorum" vurgusu yapıyor. Buse Tosun Çavuşoğlu ile dergimiz KNK için söyleştik.

-2023 Dünya Güreş Şampiyonası'nda kadınlar serbest stil 68 kilo altın madalya kazandınız. Neler hissediyorsunuz?

Gerçekten çok mutlu ve gururluyum. Hayallerime, rüyalarıma kavuştum. Antrenörlerimle birlikte çok emek verdik. Turnuvalarda ülkeme sayısız altın madalya kazandırdım ama bu Dünya Şampiyonluğu bambaşka bir şey. Olimpiyatlardan bir sene önceki Dünya Şampiyonluğu gerçekten her sporcuya nasip olmayan bir şey. Rabbim bunu bana nasip etti. Bu yıl Cumhuriyetimizin 100. yılı ve bu madalyayı almam daha anlamlı oldu. Kadın sporcular olarak bu yıl pek çok branşta altın madalyalar aldık. Türk kadınının gücünü, Türk'ün gücünü herkese gösterdiğimiz bir yıl oldu. Atamıza armağan olsun. Cumhuriyetimizin 100. yılı kutlu olsun.

-Şimdi hedef, Paris Olimpiyatları…

Evet, hedef olimpiyatlar. Bir hayalim, bir rüyam gerçek oldu, sıra ikincisinde. 2024 Paris Olimpiyatları'nda ülkeme altın madalya kazandırarak Olimpiyat Şampiyonu olarak tarihe geçmek istiyorum.

-Sizi altın madalyaya götüren hikayenin en başından başlayalım istiyorum. Güreşe nasıl ve ne zaman başladınız, güreş kendi seçiminiz miydi yoksa sizi teşvik eden bir var mıydı?

Güreşe 9 yaşında İzmir'de Petkim Latife Hanım İlköğretim Okulu'nda başladım. Beden eğitimi öğretmenim çok hareketli bir çocuk olduğum için beni güreşe yönlendirdi. Okulumuzda güreş antrenörü olan Selahattin Karaman'ın beni güreşe davet etmesiyle de bu sporla tanıştım. Antrenmanlarda hareketleri kolay bir şekilde yapmaya başladım. Okulda benden önce güreşe başlayan ablalarım vardı, zamanla antrenmanlarda onlara üstünlük sağlamaya başladım. Sonrasında minikler kategorisinde Türkiye Şampiyonası'na katıldım ve 3'üncü oldum. Devamında da milli takım kampına seçildim ve böylece güreş hayatıma başladım. Bartın Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nden mezun oldum ve profesyonel sporculuğun yanı sıra öğretmenlik de yapıyorum.

-Ailede başka sporcu var mı?

Hayır yok. Annem Erzurumlu ev hanımı. Babam Karslı, Konak Belediyesi'nde çalışıyor. İzmir'de doğup büyüdüm. Ailemizin tek sporcusu benim. Üç kardeşiz, evin en küçük bireyi benim. Bir ablam, bir abim var. Onlar sporla ilgilenmeseler de beni her zaman destekledi. İlk tanıştığım spor güreşti ve ilk andan itibaren de başarılı olunca ailem de beni her zaman destekledi. Küçükken annem beni salona götürüp getiriyordu. Tüm ailem dün olduğu gibi bugün de yanımda, en büyük destekçilerim onlar ve eşim. Dünya Şampiyonası sonrası çevremden de çok güzel dönüşler aldım. Eşim ve ailem dışında kulüp antrenörüm Murat Gençtürk, arkadaşlarım, milli takım antrenörlerim ve bütün takım arkadaşlarım hep birlikte çalışarak inandık ve şampiyonluğu aldık. Bu yolda bana eşlik eden herkese teşekkür ederim.

-Dünya Şampiyonluğuna giden yolu nasıl yürüdünüz?

Dünya Şampiyonası'nda altın madalyaya ulaşmak için yaklaşık 17 sene emek verdim. Gençler U23 kategorisinde altın madalyaya ulaşmıştım, büyükler kategorisinde ilk dünya şampiyonluğumu bu yıl elde ettim. Çok mutluyum. Zorluklar yaşadım elbette. Bu madalyayı ulaşana kadar dört kez operasyon geçirdim. Bu yol hiç kolay olmadı. Ameliyat olduğum dönemlerde hiç madalya almadan döndüğüm zamanlar oldu ama güzel bir fizik tedavi ve inançla şampiyon oldum. 2015 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Spor

Kulübü'nden Yalova Tersaneler Spor Kulübü'ne transfer oldum. Şu anda da Yalova Çiftlikköy Belediyesi Spor Kulübü adına güreşmekteyim.

-Olimpiyatlara hazırlanmak çok ciddi bir süreç. Mental ve fiziksel boyutu olduğu gibi ekonomik gerçekliği de var. Sponsor desteğiniz var mı? Yetkililerden beklentileriniz nelerdir?

Bireysel spor yaptığımız için kişisel ihtiyaçlarımızın çok yoğun olduğu bir dönemdeyiz. Bu anlamda olimpiyat yolunda her türlü desteği bekliyoruz, çünkü olimpiyatlar dört yılda bir yapılan büyük bir organizasyon. Hataya yer vermememiz gerek. Her türlü desteğe açığız.

-2017 yılında Dünya Şampiyonası'nda ilk altın madalyayı Yasemin Adar (Yiğit) aldı, uzun bir aradan sonra bu yıl da siz aldınız ve ikinci kez bu mutluluğu yaşattınız. Madalyayı aldığınızda Milli Marşımız okunduğundaki duygularınızı paylaşır mısınız?

Kürsüde duygularım karmakarışıktı. Bacaklarım titriyordu. Çok duygulandım, heyecanlandım, mutluydum. İstiklal Marşımızı okutmak her sporcunun hayalidir ve ben bunu başarmıştım. Büyüklerde çıktığım ilk finalde Dünya Şampiyonu olmuştum. Yasemin Adar Yiğit'ten sonra büyükler kategorisin ülkemize Dünya Şampiyonası'nda ilk altın madalyayı getirmiştim. Rüya gibi bir an yaşıyordum. Kendimle gurur duyuyordum.

Ama bu ana gelene kadar pek çok karşılaşmaya çıktık her ikimiz de. O da ben de U23 ve Gençler kategorisinde ülkemize altın madalya kazandırdık. Şimdi ortak hayalimiz olan olimpiyatlar için antrenmanlarımıza birlikte devam ediyoruz. Orda da ülkemizi en iyi şekilde temsil etmek için mindere çıkacağız.

MİNDERDE KENDİMİ BULUYORUM

-Güreş sizin için neyi ifade ediyor?

Güreş benim karakterimi ifade eden bir spor. Güreşirken o minderde kendimi buluyorum. Gerçekten müsabakalara hazırlanırken kendimi zirvenin hep en üstünde olarak hayal ediyorum ve bu şekilde motive oluyorum.

-Eşiniz de güreşçi, bunun avantajları nelerdir?

2021 yılında Serkan Çavuşoğlu ile evlendim. Eşimle çok küçük yaşta, 2011 yılında güreş turnuvasında tanıştık. Kendisi de aktif olarak güreşe devam ediyor ve aynı zamanda antrenör. İkimiz de güreş sevdalısıyız. İşimizi çok seviyor ve saygı duyuyoruz. Eşim her zaman benim yanımda oldu. Her düştüğümde, sakatlandığım dönemlerde elimden tutan, o oldu. Bana çok güveniyor ve inanıyor. Antrenmanları, kamp arasında birlikte yapıyoruz, maç analizlerimi yapıyor. Bana katkısı ve desteği çok büyük. Onun inancı ve desteği beni bugünlere taşıdı diyebilirim. Şimdi hem olimpiyatlar için hazırlanıyorum hem de yeni şampiyonlar yetiştirmek için eşimle birlikte çalışmalarımıza devam ediyoruz.

-Bütün spor branşları zordur, bir disiplin ve fedakarlık ister ama özellikle güreş bir kadın için daha zor gibi geliyor bana, siz ne dersiniz?

Profesyonel spor gerçekten her sporcu için çok zordur, özellikle güreş bir kadın için oldukça zor, çünkü antrenmanlarımız çok ağır olabiliyor. Yılın 11 ayını kamplarda yoğun çalışarak geçiriyoruz. Bütün yıl sezonumuz açık durumda oluyor. Milli Takım kamplarında disiplinli bir şekilde çalışıyoruz. Günde çift antrenman yapıyorum. Milli Takım kamplarında her şeyimiz kontrol altında, kilo problemi yaşayan bir sporcu olmadığım için kilo düşmüyorum ama beslenmeye çok dikkat etmemiz lazım.

Buse Tosun Çavuşoğlu ve eşi Serkan Çavuşoğlu

-Profesyonel sporculuğunuzun yanı sıra aynı zamanda bir öğretmensiniz. Öğrencilerin Dünya Şampiyonu bir öğretmenleri var ve çok şanslılar. Sizi rol model alan öğrencileriniz var mı, siz onları nasıl yönlendiriyorsunuz?

Yalova Merkez Saffet Çam Ortaokulu'nda Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği yapıyorum. Öğrencilerim her zaman şampiyon bir öğretmenleri olduğu için çok mutlular. Okulda olduğum sürede onları spora ve güreşe yönlendiriyorum. Çok yetenekli kız öğrencilerim var. Onları seçip, altyapıya yönlendiriyorum. Gerçekten gelecekte başarılı sporcular olacaklarına sonsuz inanıyorum.

-Aktif sporculuğu ne zamana kadar yapmayı planlıyorsunuz?

Olimpiyat sonrası dinlendikten sonra sporculuk hayatıma yine devam edeceğim. Tamamen bırakmam mümkün değil. Eşimle birlikte yeni şampiyonlar yetiştirmek için çalışacağız. Hayaller bitmez bizde. Şampiyonluk yaşadığımız güreşe hizmet etmek, yenilikler kazandırmak için elimizden gelen her şeyi yapmaya hazırız. Sakatlığımız olmadığı sürece ülkemiz için elimizden gelenin en iyisini yapmaya devam edeceğiz.

CUMHURİYETİN ALTIN KIZLARI

2023 Dünya Güreş Şampiyonası'nda altın madalya alan Buse Tosun Çavuşoğlu gibi bu yıl uluslararası karşılaşmalarda pek çok branşta göğsümüzü kabartan kadın sporcularımız oldu. Ülkemizi gururla temsil eden, Türkiye'nin geleceğine umut ve güven aşılayan milli kahramanlarımız, aynı zamanda genç kızlarımız için çok güçlü rol model oldular. İşte 2023 yılının altın gibi parlayan kadınları…

*Serbest Dalışta Milli Sporcu Şahika Ercümen. Türkiye serbest dalış tarihinde kadınlar ve erkeklerde sabit ağırlıkla 100 metreye inen ilk sporcu unvanını da elde etti.

*Filenin Sultanları, 2023 yılı Milli Takım sezonunda; Milletler Ligi Şampiyonluğu Kupası, Avrupa Şampiyonluğu Kupası ve Dünya Kupası adıyla oynanan Olimpiyat Elemeleri'nde kazandığı kupa olmak üzere bu yıl 3 kupa birden kazandı.

* Merve Tuncel, Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da yapılan Avrupa Gençler Yüzme Şampiyonası'nda 1500 metre serbest stilde finale 16.18.53'lük derecesi ile altın madalya kazandı.

*Başak Mireli, Türk kadın yelkenci. 23 Aralık'ta tek başına Cape Verde Island'daki Mindelo marinadan Atlantik Okyanusu'na açıldı. 24 günlük zorlu yolculuğun ardından, 15 Oçak'ta Karayipler'deki Martinik'e ulaşarak tarihi bir başarıya imza attı. Mireli, 12 metrelik "İstanbul" adlı teknesiyle Atlantik Okyanusu'nu tek başına geçen ilk Türk olarak kayıtlara geçti.

* Naz Arıcı, Almanya'daki 2023 Uluslararası Yetişkinler Artistik Buz Pateni Şampiyonası'nda 5. kez Dünya Şampiyonu oldu.

*Merve Nur Eroğlu, Temmuz 2023'te Çekya'da düzenlenen Para Okçuluk Dünya Şampiyonası'nda altın madalya kazandı.

*Tuğba Danışmaz, Çin'de düzenlenen 2023 FISU Dünya Üniversite Oyunları'nda kadınlar üç adım atlamada 14.31'lik derecesiyle Dünya Şampiyonu oldu.

*Aysu Türkoğlu, 22 yaşındaki Türk yüzücü Kuzey İrlanda ile İskoçya arasındaki Kuzey Kanalı'nı yüzerek geçen ilk Türk kadın ve en genç Türk sporcu unvanını elde etti.

*Polonya'da gerçekleşen 2023 Avrupa Oyunları'nda; Buse Naz Çakıroğlu Boks'ta(50 Kilo- 2024 Yaz Olimpiyatları için kota kazandı), Buse Naz Sürmeneli Boks'ta (66 Kilo - 2024 Yaz Olimpiyatları için kota kazandı), Emine Arslan Kick Boks'ta, Nafia Kuş ve Sude Yaren Uzunçavdar Tekvando'da, Bediha Taçyıldız Muay Thai'de, Gülistan Turan Muaythai'de (Bu yıl Tayland'daki Dünya Şampiyonası'nda daaltın madalya aldı.) altın madalya aldılar.

*Hırvatistan'ın Zagreb kentinde düzenlenen 2023 Avrupa Güreş Şampiyonası'nda Yasemin Adar Yiğit, Kadınlar Serbest Stilde altıncı kez Avrupa şampiyonu oldu.

*Romanya'da düzenlenen Avrupa 23 Yaş Altı Güreş Şampiyonası'nda; Nesrin Baş (68 kiloda) ve Zeynep Yetgil (53 kiloda) Avrupa şampiyonu oldu.

Duygu
ÖZSÜPHANDAĞ YAYMAN
Gazeteci

İzmir'de başladığı meslek yaşamında dünyaca tanınır ve aranır bir gazeteci oldu. Yeni Zelanda'dan Almanya'ya, Polonya'dan Avustralya'ya kadar farklı coğrafyalardan davetler alıyor ve deneyimlerini paylaşıyor. Ortaya çıkardığı Semerat Holding vakasıyla tarım teşkilatının lağvedilmesini önleyen, cumhurbaşkanına planlarını iptal ettiren, tarım desteklerinden havza modeline, TARİŞ'in bölünmesine dek pek çok haberi ilk kez yazan gazeteci o. Dünya gazetesinde Nezih Demirkent'in yönlendirmesiyle bu alanda uzmanlaşan Ali Ekber Yıldırım; Celal Başlangıç'tan not tutmayı, Ara Güler'den haber fotoğrafını, Abdi İpekçi'den haberi en az iki kaynaktan doğrulamayı, Güngör Uras'tan anlaşılır dille ekonomi yazmayı öğrendi. Nihai hedefi, tarımın daha çok konuşulması. İşte asıl kurtuluş o zaman olacak.

Tarımı Kurtaran Gazeteci

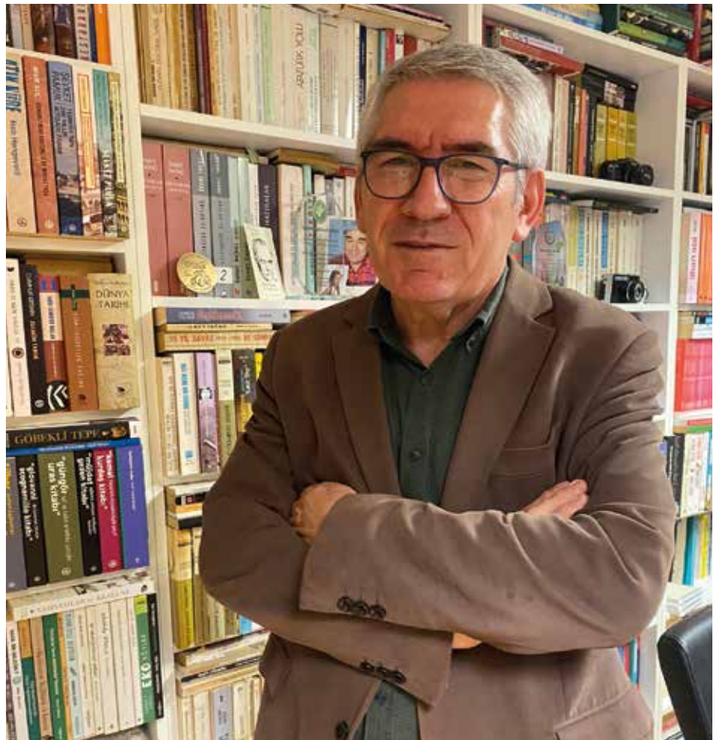

Türkiye'de tarım gazeteciliği denince akla gelen ilk hatta uzun yıllar boyunca tek isim o; Ekonomi gazetesi yazarı Ali Ekber Yıldırım. Dünya gazetesinin kurucusu Nezih Demirkent'in yönlendirmesiyle 1996'da tarım yazmaya başladı; Cumhuriyet'in merhum yazarı Sadullah Usumi'den bayrağı devraldı. Gündem değiştirdi, bilinci, bilgiyi, farkındalığı artırdı. Tarım havzaları üretim ve destekleme modelini zamanın başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'dan önce açıklamak, tarım desteklerini bakandan önce açıklamak, TARİŞ'in bölünmesi gibi pek çok olayı ilk o yazdı. Yaptığı haberler, en tepedeki karar mercilerini etkiledi. Öyle ki zamanın Tarım Bakanı

Ali Ekber YILDIRIM

Mehdi Eker, o var diye canlı yayına katılmadı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Semerat Holding vakasını ortaya çıkarmasının ardından Tarım Bakanlığı teşkilatını lağvetme planını iptal etti. "Tarımı kurtardık" diyor Yıldırım. Televizyonların bir numaralı uzmanı. Ülkenin neresinde tarımla ilgili bir etkinlik varsa konuk ediliyor. Yıllardır şehir şehir geziyor. Yetmiyor; Polonya'dan Yeni Zelanda'ya kadar dünyadan davetler alıyor. Bu hikayenin gerisinde ise elbette çok çalışmak, okumak, araştırmak, sabretmek, azmetmek var. Nezih Demirkent, Güngör Uras, Abdi İpekçi, Ara Güler, Celal Başlangıç, İsmet Demirdöğen gibi ustalardan öğrenmek var. Resmi Gazete'yi okumadan uyumamak, katıldığı tüm toplantıları son zerresine kadar dinlemek, beş yüz sayfalık raporları, kimsenin itibar etmediği duyuruları okuyup haberi yakalamak, birkaç yerden doğrulamadan yayımlamamak var. Artık herkes, hayvancılıktan zeytine, pamuktan fındığa dek tarım konuşuyor ama Ali Ekber Yıldırım, "Türkiye'nin, tarımı daha çok konuşması lazım. Çiftçiliğe itibar kazandırmamız lazım" diyor. Biz de öyle yaptık; Cumhuriyetin 100. yılında Atatürk'ün gösterdiği hedefe yürümek için Yıldırım'la, "Kuş uçurtmadım" dediği tarım gazeteciliğini konuştuk.

"BAKAN ŞİKAYET ETTİYSE DOĞRU YOLDAYIZ "

- Gazeteciliğe nasıl başladınız?

Ankara Yıldırım Beyazıt Lisesi mezunuyum. İzmir'e 1983'te Basın Yayın Yüksekokulunu kazanarak geldim. YÖK'ün ilk öğrencileriyiz. Okul, lise gibi. Herkes birbirinden çekiniyor, acaba sivil polis mi diye. Fazla bir şey alamayacağımı görünce arayışlara girdim. Liseden edebiyat öğretmenim Adnan Yücel, Hüseyin Yurttaş'a git, yardımcı olur, demişti. Hüseyin ağabeyin Dönemeç dergisine gidip gelmeye başladım. 1986'da Genco Erkal, "Yalınayak Sokrates"i Efes Antik Tiyatro'da oynamak istemişti, izin vermemişlerdi. Oradan dönüşte otobüste Genco Erkal'la röportaj yaptım, Dönemeç'te yayımlandı, ilk haberim oydu. Sonraki sayılarda Dikili Festivali'ni izledim. Reha İsvan, Ali Sirmen, Aziz Nesin, Uğur Mumcu'nun katıldığı panellerden haberler, izlenimler yazdım. Anka Haber Ajansına geçtim. 1986'da milletvekili ara seçimleri vardı. Erdal İnönü İzmir'den adaydı. İzmir'in en baba gazetecileri, Nedim Bubik, Barış Selçuk, Hulusi Özçoban, Gazanfer Karpat, Atila Sertel ile gidiyorum haberlere. Ağabeyim rahatsızlanınca zorunlu bir ara verdim. 1988'de Dünya gazetesine başladım, okul bitmişti. Kendime hedef koymuştum; her gün bir haberim çıksın ve mümkünse birinci sayfadan olsun diye. Şansım da yaver gitti, çok iyi haberler yaptım.

- Mesleğe profesyonel anlamda ekonomi gazeteciliğiyle başlamışsınız. Bu bir şans mıydı?

İzmir'de ekonomi muhabiri olmak, ayrıcalık gibiydi. Ekonomi muhabirleri ekibi vardı; Macit Sefiloğlu, Aytaç Sefiloğlu, Ergül Satıç, Serap Zeybek, Barış Kudar, Harun Gürek, lobi gibiydi, içlerine de pek kimseyi almıyorlardı. O gruba giren son muhabirlerdenim. Sürekli haber atlatınca beni biraz da kabul etmek zorunda kaldılar.

- Hangi haberler var mesela hatırladığınız?

Metaş'a İş Bankası el koymuştu. İş Bankası Genel Müdürü Ünal Korukçu'yu Karşıyaka'daki evinde bulup röportaj yapmak mesela. Dünya'da Sanayi Odasına Jale Özgentürk, Ticaret Odasına Serap Zeybek bakıyordu, bana bir yer kalmadığı için haberi kendim bulmam gerekiyordu. Öğrenciyken de çok okuyan, araştıran biriydim, onlar işe yaradı ve Nezih Demirkent'in dikkatini çekti. Ekonomi muhabirleri olarak Büyük Efes Oteli'nin programına bakıyoruz, Ankara'dan gelip giden var mı, toplantı var mı diye. Nezih Bey ile karşılaştık, bana birçok soru sordu. "Buraya niye geliyorsun, otelde kim var?" Sonra anladım ki Nezih Bey beni sınavdan geçirmiş. "Kadrosunu yapalım, bu çocuğu kaçırmayalım" demiş. 1 Ağustos 1988'de 212'li olarak Dünya'da kadrom yapıldı. Nezih Bey bir iki kez, "İstanbul'a gel" dedi. Hiç İstanbul'a gitmediğim için biraz korktum. Askere gidip geleyim, sonra dedim. Birkaç kez söyledi, hep bir bahane buldum. 1996'da Dünya'nın İzmir haber müdürü olmuştum. "Anlaşıldı, gelmeyeceksin, köşe yazmanı istiyorum" dedi. "Tarım yazacaksın" dediğinde, "Yazayım da kim okuyacak?" diye cevap verdim. Dünya'nın tarımla çok ilgisi yok; finans kesiminin okuduğu bir gazete. Uzun uzun tarımın önemini anlattı, "Yarın daha önemli olacak. Çiftçiler gazete okumuyor diye onların derdini yazmayacak mıyız? Her kesimin sorunlarını yazacağız" dedi. Sadullah Usumi, Cumhuriyet'te Çiftçi Dostu adıyla yazıyordu. Dedi ki "Sadullah Bey'den sonra tarımı yazan kimse kalmayacak. Ben de yardım ederim, uzmanlaşırsın." Nezih Bey Türkiye'yi çok gezerdi. Tarımla ilgili ne varsa bana yönlendirmeye başladı.

- Nasıl çalışıyordunuz?

Tütün yazacaksam ihracatçısıyla, sanayicisiyle, üreticisiyle görüşüp sektörde ne olup bittiğini yazmamı istiyordu. Araştırma yazısı yani. Köşenin adını Ege'den koymuştum. "Sen Türkiye'den yazacaksın, adı Tarım Dünyasından olsun" dedi. 27 yıldır aynı başlıkla yazıyorum. Tütünde kota tartışması vardı. Nafiz Kurt, devlet bakanı, TEKEL ona bağlıydı. Saat 10.00 gibi telefon çaldı, özel kalemi, "Bakan bey sizinle görüşecek" dedi. Bakan esti gürledi, nasıl böyle yazarsınız, filan... Telefonu kapattım, ne oldu böyle, ilk yazıda bakan aradı diye ne yapacağımı düşünürken Nezih Bey aradı. "Tebrik ederim, bakan aradı, seni şikayet etti, demek ki doğru yoldayız" dedi. "Ben yıllardır yazıyorum, bir bakan bile aramadı" diye espri yaptı. Birkaç yazı sonra İstanbul'a davet etti. Önemli bir şey konuşacaksa telefonda söylemez, çağırırdı. "Artık yazılarına gün belirleyelim" deyince "Salı olsun, sizin salı yazılarınız var, gazete o gün ayrı özenle okunuyor" dedim. Baktım, kendi yazısı sol tarafta, benimkini sağa koymuş, öyle de nazikti.

"NEZİH DEMİRKENT, MESLEĞİMDE DÖNÜM NOKTASI OLDU"

Ön görülü bir gazeteciymiş… Çok ön görülüydü. Tarımla ilgili değil sadece. Otomotiv, tekstil, sigortacılık, bankacılık… bu alanların hepsinde uzman gazeteciler olsun diye birçok gazeteciyi başlattı. O isteğine en uygun ben oldum. Nezih Bey ile Anadolu'nun birçok yerine gittim. Mesleğimde en büyük dönüm noktası ve yönlendiren o oldu. Sadullah ağabeyden sonra uzun yıllar Türkiye'nin tek tarım yazarı olarak yazı yazdım.

- Tarım geniş bir alan, farklı dalları var. Başta gözünüz korkmadı mı, nasıl altından kalkacağım diye? Nasıl bir rota çizdiniz kendinize?

Rotayı benden önce Nezih Bey çizdi. "Pamuk, üzüm, incir, tütün, zeytin, zeytinyağı… Türkiye'nin en önemli geleneksel ürünlerini yazıyorsun. Buna fındığı, ayçiçeğini, şekerpancarını ekleyeceksin. Bir süre sonra zaten bizi yaz derler" dedi. Öyle de oldu. Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalım Erez, Giresun'da, Ordu'da üreticilere, "Dertlerinizi biz biliyoruz da bunu Ali Ekber Yıldırım'a niye anlatıyorsunuz, adam bizi rezil etti" diyor. Üreticiler diyor ki, demek bu yazılar Ankara'da okunuyor. Onlar bana geri dönmeye başladı. O zaman devlet, FİSKOBİRLİK üzerinden fındık üreticisini destekliyor. "Paramızı alamadık, siz yazarsanız alırız" diyorlar. Hep

pamuk yazıyorsun, biraz da şunu yaz diye şikayetler bile başladı. Her hafta tarım sayfası yapmaya başladık, benim yazıların günü ikiye çıktı.

- İzmir'de tarım kamuoyunu oluşturma konusunda nasıl bir farkındalık yarattı bu yazılar?

İzmir'de çok yaratmadı açıkçası. Hala da en az İzmir'de toplantılara katılıyorum. Burada üretici bilgiye daha kolay ulaşıyor. Anadolu'da bir toplantıya katıldığımda ilgi çok daha üst seviyede. İzmir'de başlamamın faydası; TARİŞ gibi bir kurumun olması, geleneksel tarım ürünlerinin buradan ihraç edilmesi. Malzeme zenginliği getirdi. İstanbul'a gitsem ya yazı işlerinde mutfakta çalışacaktım ya muhabir olacaktım, tarım yazarı bile olmayacaktım. İstanbul'a gitmediğim için tarım yazarı oldum. Haber müdürlüğünü sürdürdüm, İzmir temsilciliği yaptım. 2007'de Nezih Bey'den sonra kızı Didem (Demirkent) Hanım gazetenin başına gelince bölge koordinatörlükleri kurdu. Temsilciliği ben aldım, Serap Zeybek koordinatör oldu. Sonra koordinatörlükler kapatılınca, "Sen yazar olarak devam et, onu tekrar temsilci yapalım" dediler. Temsilciyken kimseden ilan istemedim. Reklam servisindeki arkadaşlar, "İlan vermediler çünkü şu yazınıza çok kızmışlar" diyordu. Parayla ilgili işlere hiç girmeyeceğim demiştim. Yazar olarak devam etmem daha iyi oldu.

"MEHDİ EKER'E TEŞEKKÜR BORCUM VAR"

- Ekonomide ses getiren olaylardan nelere tanık oldunuz?

Birincisi, İzmir iktisat Kongresi. Üç ya da dört kongreyi izledim. İktisat kongreleri, Türkiye'nin gündemini belirler.

VOB'u kuruluşundan itibaren izledim. Buranın en dev şirketlerinden Metaş'ın Uzanlara, sonra TMSF'ye geçmesinin, kapanmasının yıllarca haberlerini yaptık. Batıçim, Çimentaş gibi sanayi kuruluşlarının, birçok köklü kuruluşun elden çıkarıldığına tanıklık ettim. Birinci kuşak sanayiciler Selçuk Yaşar, Tonguç Ösen, Şinasi Ertan'la özel röportajlar yaptım. EGS Holdingin kuruluşundan batışına kadar olan süreci izledik. Türkiye'de birçok şeyi ilk kez yazdım. Tarım desteklerini dokuz yıl tarım bakanından önce açıkladım. Tarım havzaları üretim ve destekleme modelini bakanlık üç yıl hazırladı, davetiyesi basıldı. Tayyip Erdoğan başbakandı, o açıklayacaktı, bir hafta önce ele geçirip yayımladım diye başbakan programı iptal etti, tarım bakanı açıkladı. Tarımla ilgili kuş uçurtmadık diyebilirim.

- En çok ses getiren haberleriniz nelerdi?

TARİŞ'in bölünme hikayesini ilk ben yazmıştım, "TARİŞ'i bölerek tarihe geçenler" diye. Kızdılar bana. 2000 yılında Birlikler Yasası ile tarım satış kooperatiflerine özerklik getirilecek diye yola çıkıldı ama birlikler darmadağın edildi, bazıları kapandı. 2014'te benim için dönüm noktası bir gelişme oldu. Tarım Bakanı Mehdi Eker ile NTV'de Murat Birsel'in programına çıkacağız. Son anda bakan katılmadı. Murat Birsel, bakan gelmiyor, seni istemiyor, dedi. Vahap Munyar ile ikimiz soru soracaktık. Murat, "Bu akşamlık sen bakan olacaksın, Vahap ağabeyle sana soru soracağız" dedi. "Bu koltukta normalde Mehdi Eker olacaktı" dedik. Çünkü gün boyu tanıtımlar dönmüştü televizyonda.

- "Sakıncalı Piyade" olmuşsunuz.

Biraz öyle oldu. Bildiğim kadarıyla cevap verdim. "Bakan, bunun bilgisinden korktu o yüzden gelmedi" mesajını daha net vereyim diye. İlk reklam arasında Murat dedi ki, ortalık yıkılıyor. Program bitti, Didem Hanım aradı, tebrik etti. Bakanın danışmanı aradı, "Bakan bey programı izledi, çok üzüldü" dedi. Ben de "Üzüleceğine gelseydi" dedim. "Kanal söz vermişti, Vahap Munyar ile Meliha Okur davet edilecek, sizi davet edeceklerine dair bir şey söylememişlerdi" diye cevap verdi. "Bu daha büyük bir ayıp" dedim. CHP Grup Başkan Vekili Haluk Koç, soru önergesi verdi. Öyle büyüdü ki olay, Türkiye'de beni tanımayan herkes tanımış oldu. Televizyoncular tarımla ilgili bir şey olduğunda benden görüş almaya başladı. Mehdi Bey'e teşekkür borcum var.

"GÜNGÖR URAS'TAN, YALIN ANLATIMI ÖĞRENDİM"

- İzmir'de tarım gazetecisi yetiştirme anlamında bir dahliniz oldu mu?

Ekonomi gazeteciliği yaptığımız için Dünya'daki arkadaşların hemen hepsi tarım haberine ilgi duydu. Sinan Doğan tütün konusunu öyle takip ediyordu ki ben tütün yazmayı bıraktım. Tarım geniş bir alan demiştiniz ya tütünü onun yazması beni çok rahatlattı. Ama Sinan ayrılınca o dönemi yaşamamış gibi oldum. Sektörden hep dediler ki, tütün yazmadınız. "Sinan yazdı" diyordum, çok iyi takip ediyordu. Bir de biraz eski kafalı gazetecileriz; biri bir şey yazınca onu bir daha haber yapmıyoruz.

- Bu birikimler kitaplara da dönüştü.

İlk kitap "Ananı da Al Git", 2007'de çıktı. Cumhurbaşkanı, o zaman Başbakan. Mersinli çifti Mustafa Öncel'e "Ananı da al git!" deyince çok tartışıldı, Atatürk'ün "Köylü milletin efendisidir" sözü gündeme geldi. O amaçla hazırladım. Tayyip Erdoğan ile ilgili ilk kitaptı. Televizyonlara çıkmaya başlayınca birçok yayınevinden teklif geldi, yazılarınızı kitap yapalım diye. Hiç yanaşmadım, "Yapmayacağım" dediğim bir şeydi. Sonra Sia Yayınlarından Salih Yavuz aradı, okuldan arkadaşım Yılmaz Özdil yönlendirmiş. Dediler ki, "Yazıların derli toplu, her yazı bir araştırma. Kitap olur zaten." Temmuzda konuştuk, eylülde ilk kitap çıkacak. Baktım, çok güncel yazıyorum, yarın anlamı kalmıyor. Böyle olmayacak dedim, "Üretme Tüket - Siyaset Rant Kıskacında Tarım" kitabımın çıkması yılın sonuna kaldı. Konuştuğum çiftçiler hep, "Artık üretmemizi istemiyorlar, bizi de tüketici yaptılar" diyordu, ismi oradan geldi. Yıllarca tarıma sahip çıktım, onlar da kitabıma sahip çıktı. Tarım alanında 15 baskı, görülmüş şey değil.

- Demek ki Nezih Bey'in bir bildiği varmış…

Varmış. Kendim de biraz yarattım. Türkiye'de tarım gazeteciliği deyince artık benim adım söylenmeye başlandı. Zamanlama da çok iyiydi, Türkiye'de ve dünyada tarım konuşuluyordu.

- Bunlar teknik konular. İşin içinde olmayanları, okusam da anlamam, diye ürkütebilir. Yazı dili de önemli.

Çok çok önemli. Onu daha çok Güngör Uras'tan öğrendim. O kadar yalın ve güzel anlatıyordu ki… Nezih Bey de öyleydi. Abdi İpekçiler, Uğur Mumcular idol gazetecilerdi. Abdi İpekçi'nin, bir haberi çift kaynaktan doğrulamak gibi ilkelerine sadık kaldım. Birisi senin haberini okurken yanında sözlük olmayacak. Diyordum ki, bu yazıyı çiftçi de okuyacak üniversitedeki hoca da. Kitaplar konusunda beni en çok mutlu eden o oldu. Okuyanlar, o kadar rahat okuduk ki bir roman gibi, diyor. Güngör ağabeyin gelişmemde büyük katkısı var. Milliyet'teki yazılarında benim yazılarımı alıp "Türkiye'nin tarım iktisatçısı, Türkiye'nin en iyi iktisatçısı…" diyordu. Hocam ben iktisatçı değilim, dememe rağmen, "Hayır, tarımı birçok iktisatçıdan daha iyi biliyorsun" diyordu. Benden bir satır bile alsa mutlaka yazısında bahsederdi. Tarımla ilgili ne yazarsa bana gönderirdi, ben okumadan yayımlamazdı.

- Son kitabınız "Yeni Tarım Düzeni"nden de bahsedelim.

Tarımda başarı hikayelerini yazmak istedim. Daha iyi nasıl yapılabilir? Başarılı örnekleri var mı?İnsanlar okuyup örnek alsın.

Sonra iş pandemiye döndü. Dünyada tarım bambaşka bir yöne gitti. Korumacılık arttı, kendine yeterlik, gıda milliyetçiliği… Dedim ki dünyada artık yeni bir tarım düzeni kuruluyor. Başarı hikayeleri yerine onu anlatmaya çalıştım.

- İzmir nereden nereye geldi?

Sanayi dendiğinde akla gelecek birçok sanayi kuruluşunu İzmir'deki birinci kuşak sanayiciler kurmuş, 1960'larda. Türkiye'nin ilk entegre süt tesisi, Yaşar Grubunun işletmeleri, çimento fabrikaları, BMC… İkinci, üçüncü kuşak bölündü, dağıldı. Özal'ın da benimsettiği oydu; kısa yoldan para kazanmak. Sanayicilik ağır iş çünkü. İzmir, sanayide ağırlığını büyük ölçüde kaybetti. Odalar çok güçlüydü. 12 Eylül'den sonra Türkiye'de ekonomi manşetleri hep İzmir'deki oda başkanlarının açıklamalarından çıkıyordu. Ticaret Odası Başkanı Dündar Soyer, hükümeti yerden yere vuruyordu. Ersin Faralyalı, Şinasi Ertan, Ahmet Piriştina hep manşet oluyordu. Neşe Düzel, Meral Tamer gibi İstanbul'dan gazeteciler, İzmir'den görüş alıyordu. Yerel medya da daha güçlüydü.

"SEMERAT HOLDİNG MANŞETİ İLE TARIM TEŞKİLATINI KURTARDIK"

- Dijital medyayla ne değişti?

Habere, bilgiye ulaşmak kolay ama ne kadar güvenilir? Gazete yazdığı zaman büyük ölçüde doğru kabul edilirdi. Şimdi birçok kanal, yayın var. Bu, işlenmiş bilginin önemini artırdı. Tarım yazarlığında, ekonomi gazeteciliğinde öğrendiğim; birincisi, Resmî Gazeteyi okumayı bilmek. Diyelim zeytinyağı ihracatıyla ilgili yasak kararı geldi. Resmî Gazetede, ihracatta kullanılan kodu bilmiyorsan sen gazeteye bakarsın o sana bakar. Bir yönetmelik değişikliği oluyor, onu bulman lazım. Resmî Gazetede şu karar yayımlandı, deniyor. Üreticiyi, sanayiciyi nasıl etkileyecek, vergiler mi arttı… bilgiyi işlediğin zaman anlam kazanıyor. Çok özen göstermek zorunda kalıyorum.

İnternette paylaştığımı haber yapıyor arkadaşlar. Konu biraz çetrefilliyse, problem çıkacaksa kaynak olarak beni gösteriyor. Ama mesela zeytinyağı ihracatında süre uzatıldı, kaynak belirtmeye gerek yok deyip kullanıyor.

- Sosyal medyada dolaşan pek çok tarım haberinin kaynağı sensin diyebilir miyiz?

Tabii. Bir de şöyle oldu. Televizyoncular arıyor; bugünkü paylaşımınız çok güzel, ekrana taşıyacağız. Zaten televizyoncuların en çok yaptığı bu. Çıkmış haberi görsel hale getirip yayımlamak. Birçoğu araştırma yapmıyor.

- Nasıl bir çalışma yönteminiz var?

Tarım Bakanlığının internet sayfasına bakıyorum. Sadece ana sayfası değil, genel müdürlükler, birimlere de. Resmî Gazete artık gece on ikiden sonra yayımlanıyor. Resmî Gazeteyi görmeden uyumuyorum. Dijitale geçtiğinden beri alışkanlık oldu. Diyelim ertesi gün bir yerde konuşmam var, uçağım sabah beş buçuk, altıda; akşam on ikide tarımla ilgili bir şey yayımlanıyor. O saatte yazıyorum, sabah ya da gece de paylaşıyorum. Genellikle bu tür haberleri Anadolu Ajansı yapıyor. Sabah işe gelecek, çayını kahvesini söyleyecek, Resmî Gazeteye bakıp haberi yapana kadar benim haber alıp yürüyor. Çok haber kaynağı olunca birçok yerden bilgi geliyor. Diyelim bakanlık yeni bir çalışma yapıyor. Semerat Holding böyle gelmişti bana. Bekir Pakdemirli Tarım Bakanı olduğu sıra Semerat Holding kurulacak, Türkiye'deki tarım teşkilatı lağvedilecek, her şey bu holdinge bağlanacak. Sunum hazırlanmış cumhurbaşkanına sunulacak. Türkiye'deki bütün üretici birlikleri, kooperatifler kapatılıyor. Bunu bana birisi gönderdi, önemli bir şey mi, diye. Önemli değil, süper önemli bir şey. Onlara "Hiç önemli değil, bakanlığın rutin bir çalışması" dedim.

Yoksa bütün gazetecilere gönderilecek. Yazdım, ertesi gün manşet oldu. Sonra cumhurbaşkanı o sunumu iptal etti. Bakanlık aradı, yardım edin, düzeltelim dedi.

- Önüne geçmiş oldunuz.

Meslek hayatımdaki en önemli işlerden biri. Gittiğim yerlerde hala söylerler. Bu ülke tarımına yapılabilecek en büyük hizmeti yaptın diye. Tarımı kurtardık. Bunun gibi bana doğrudan gelen şeyler var. Birkaç süzgeçten geçirip doğrulamadıktan sonra yayımlamam. Ege İhracatçı Birlikleri üyelerine her gün sirküler dediğimiz duyurular gönderiyor. Onlarda öyle haberler var ki…

En büyük avantajım, bu tür şeyleri okumam. Üç yüz, beş yüz sayfalık raporları okurum. Mutlaka bir şeyler çıkar. Uluslararası kaynakları da takip etmeye başladım. Amerika Tarım Bakanlığı, bizim bakanlıktan daha iyi bir haber kaynağı. Çünkü dünyanın her ülkesiyle, her ürünle ilgili raporlar hazırlıyorlar. On beş yıldır birçok ülkeden davet aldım. Avustralya, Yeni Zelanda, Almanya, Polonya. Yeni Zelanda'da 10 günlük bir programa katıldım, 11 işletme gezdim hayvancılıkla ilgili, bir fuara gittim. Röportajlar yaptım. Bizim bakanlık pek davet etmezken onlar davet etti. Her gazetede, televizyonda tarım uzmanı olsa Türkiye tarımı bu kadar sorun yaşamazdı, daha çok gündemde olurdu. Türkiye'nin, tarımı daha çok konuşması lazım. Çiftçiliğe itibar kazandırmamız lazım.

Serdar AĞIR
Gazeteci

Yanı başımızda büyük bir başarı hikayesi var; adı Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi. 1972 yılında yöre halkı tarafından kurulan kooperatif yarım yüzyılı geride bıraktı. Süreç içinde Birleşmiş Milletler tarafından da Türkiye'nin en başarılı kooperatifi seçildi. Kooperatif, salt ekonomik kalkınmayı değil aynı zamanda üyeleri ile ailelerinin kültürel gelişimini de amaç edindi ve şimdi belgesellere konu oluyor.

Gödence'nin Efsanesi

Tarihi 2 bin 500 yıl öncesine uzanan bir köy orası. Menderes ile Seferihisar arasında bulunan Kızıldağlar'ın tepesinde yer alıyor. İmeceyle yapılmış dağ yoluna girip ilerledikten sonra, beyaz kireç boyalı evleri, camlı minareli camisi, çevresindeki üzüm bağları ve zeytin bahçeleriyle Gödence… Seferihisar'a bağlı Gödence Köyü, küçük bir yerleşim. Orman köyü burası.

Seferihisar, Doğanbey, Ürkmez sırtlarından başlayarak yükselen Kızıldağlar çok geniş bir yay çizerek, bir ucu Güzelbahçe ve Balçova'ya diğer ucu Menderes'e dayanıyor. Gödence ile aynı havzada yer alan Efemçukuru, Payamlı, Kavacık, Çamtepe köyleri de ilgi merkezi. Gödence'nin tarihi antik Teos'a kadar uzanıyor. Köy, o zamanlar Teos'a yönelik zeytinyağı ve şarap üretimi gerçekleştiriyormuş. Teos'tan artan bu ürünlerin fazlası, gemilere yüklenerek başka ülkelere taşınıyormuş. O zamanlardan bir gelenek olsa gerek ki köyde yer alan zeytinyağı işlikleri hasat zamanı durmaksızın zeytin işliyor. Geçmiş zamanın bir geleneği de zeytinyağlarının hala büyük testilerde saklanıyor oluşu. Bu bölgede evvelce İonlar, Spartalılar, Bizanslılar'ın ardından Selçuklular hüküm sürmüş. Selçuklular zamanında yaşanan göç dalgasından Gödence Köyü de etkilenmiş.

Köyün en büyük gelir kaynağı zeytinyağı. Köydeki zeytinyağı üreticilerinin neredeyse tamamı 1972 yılında kurulan Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nin üyesi.

Kooperatif tarafından 1974 yılında kurulan zeytinyağı fabrikası "Gödence" markasıyla ilk zeytinyağını 1994 yılında piyasaya sunar. 1997 yılında da Hollandalı, Norveçli, Fransız ve Alman alıcılar tarafından keşfedilir. Köyde zeytinyağının yanı sıra bal, pekmez, tarhana, reçel de gözde ürünler arasında. Gödence'de mevsimine göre incir, badem, üzüm de fazlasıyla ilgi çekiyor. Gödence özellikle son yıllarda, doğal ürün arayanların ve yanı sıra doğal ortam solumak isteyenlerin uğrak adresi oldu. Günübirlik yapılan bu ziyaretler, köylüler tarafından da memnunlukla karşılanıyor zira ürünlerini doğrudan, alıcıyla buluşturabiliyorlar.

YARIM YÜZYILLIK KOOPERATİF

Gödence, imece kültürünü hayata katmış bir yerleşim. Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi bundan tam 51 yıl önce, 1972 yılında Abdullah Duran başkanlığında, Halil Hayta, Mehmet Ali Algın, Mustafa Mülayim, Ümmet Aytekin, Muzaffer Uslu ve Ali Çetin tarafından kuruluyor. Kooperatifin kurulmasından iki yıl sonra köye elektrik geliyor ve zeytinyağı fabrikası da böylece faaliyete geçiyor. Gödence'nin kaderi kooperatifiyle birlikte değişmeye başlıyor. Başta zeytinyağı olmak üzere çok sayıda ürün, "Gödence" ismiyle markalaşıyor ve tüketiciyle buluşturuluyor. Birlikten kuvvet doğar prensibiyle hareket eden yöre halkının kooperatif modeli üzerinden gerçekleştirdiği kalkınma modeli, Dünya Bankası tarafından da fark ediliyor ve bu ünlü uluslararası kuruluş tarafından bir dönem, Türkiye'nin en başarılı kooperatifi olarak seçiliyor.

Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Özcan Kokulu, yola çıktıkları ilk yıllarda, köylünün alışkanlıklarını değiştirme konusunda ve yanı sıra teknik altyapı anlamında güçlükler yaşadıklarını söylüyor. Kokulu, "Üretim kalitesini artırmadan markalaşmak mümkün değildi" diyerek şunları söylüyor:

“Örneğin zeytinin toplandıktan sonra çuvallara konulmaması gerekiyordu. Çünkü çuvalın kokusu zeytine geçiyor, zeytin fermente oluyor, dolayısıyla o zeytinden elde edilen zeytinyağının kalitesi düşüyordu. Bu noktada köylüye zeytin hasadında kullanmaları için gözenekli plastik kasalar dağıttık. Alışkanlıkları değiştirmek biraz zaman aldı ama ürün kalitesindeki değişim görülünce, çuvaldan vazgeçilip, kasalar kullanılmaya başlandı. Sonraki adım işleme tesisinin elektrik ihtiyacını karşılamaktı. Bunun için Bademler Köyü’nden Gödence’ye elektrik hattı çektik. Ardından zeytin işliğinin teknik altyapısını güçlendirdik. Sonra depolama tesisi geldi. Çabalarımız boşa gitmedi ve kooperatifimiz sadece Gödence için değil, yöredeki tüm çiftçiler için önemli hale geldi.”

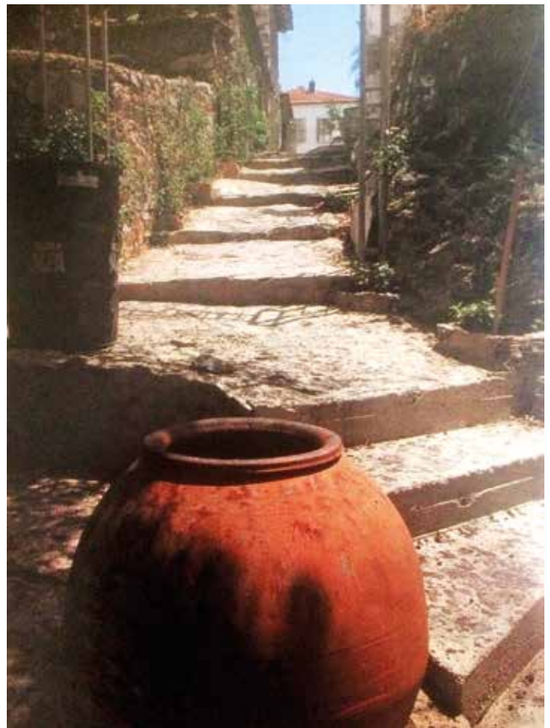

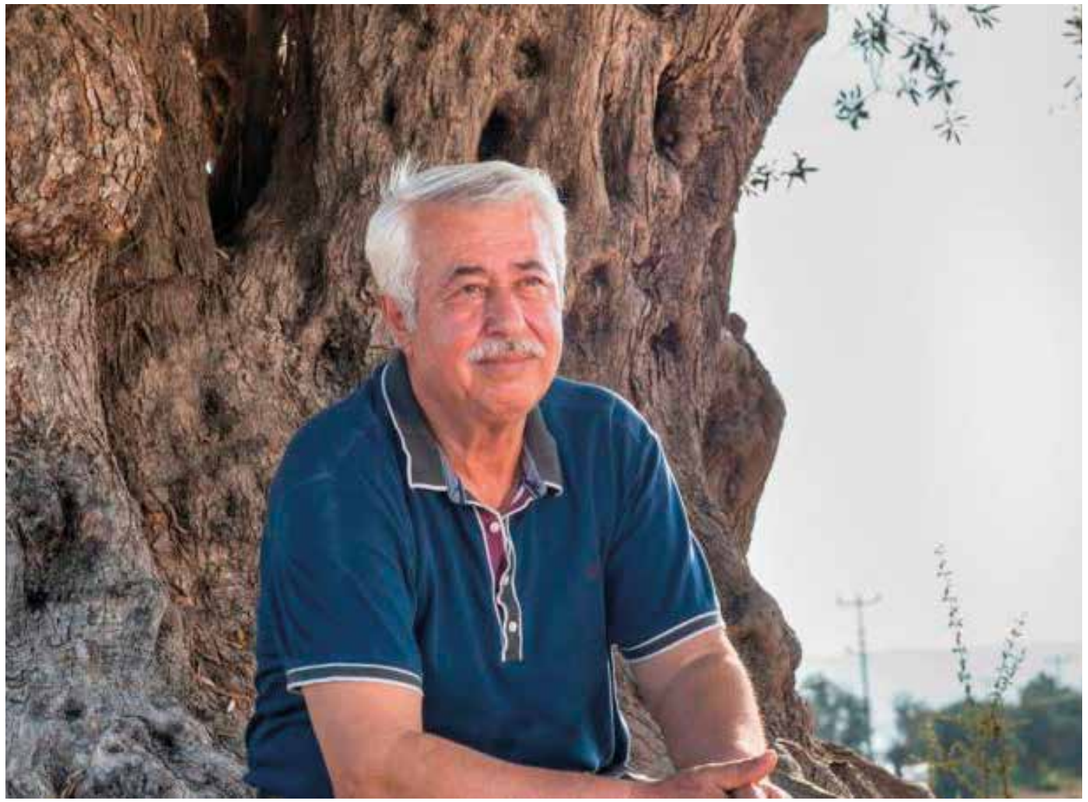

Özcan KOKULU

BELGESEL
FİLMİ VAR

Gödence’deki bu kooperatifleşme serüveni yarım yüzyılı geride bıraktıktan sonra belgesel filmlere de konu oldu. “İzmir Kooperatif Hareketi ve 50. Yılında Gödence” isimli belgesel film izleyicisiyle buluştu. Nilgün Yanık Emiroğlu’nun yönetmenliğinde çekilen filmin yapımcılığını Gödence Kalkınma Kooperatifi üstlendi. Görüntü yönetmenliğini ve kurgusunu Ramazan Emiroğlu’nun gerçekleştirdiği belgesel filmin senaryosu Özcan Kokulu tarafından kaleme alındı. Macit Soykan’ın sanat yönetmenliğini yaptığı filmin müziklerini de Emre Kızıl ile Tayfun Şakayıkoğlu üstlendi. Film, Gödence köylüsünün 50 yıldır verdiği kalkınma mücadelesi ve dayanışmasını anlatırken, güçlü sinematografisiyle de dikkat çekiyor. Çekimleri iki yıl süren filmin paydaşları arasında, Başka Bir Okul Mümkün Eğitim Kooperatifi ve İzmir Kooperatif hareketi de yer aldı.

KÜLTÜREL
BOYUT

Gödence Tarımsal Kalkınma Kooperatifi sadece ürettiği ürünler ile değil, düzenlediği kültürel etkinliklerle de köyün adını duyuruyor. 29 yıldır düzenlenen Gödence Tarım Başarı Ödülleri kapsamında, tarımın gelişmesine katkıda bulunan kişi ve kurumlara bilim, eğitim, basın, çiftçi örgütlenmesi, tarıma dayalı sanayi ve çevre konu başlıklarında ödüller veriliyor.

Köyde düzenlenen bir diğer önemli etkinlik de Yarımadanın En Güzel Zeytinyağı Yarışması. Her yıl Nisan ayında yapılan yarışmada, zeytin üreticileri tarafından kooperatife verilen zeytinlerden elde edilen zeytinyağı örnekleri, Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi’nin denetiminde değerlendiriliyor. Dereceye girenler ödüllendiriliyor. Bu sırada köy meydanına kurulan geniş sofralarda, tüm katılımcılar dostluklarını pekiştiriyor.

Sefa
TAŞKIN
Bergama Eski Belediye Başkanı

1908 yılında ilan edilen İkinci Meşrutiyet tüm ülkede olduğu gibi İzmir'de de büyük sevinçle karşılandı. Saat Kulesi'nin mimarı Reymond C. Pere'den, İzmir'e, İkinci Meşrutiyet'in özgürlük ve hürriyet ruhuna uygun bir anıt yapması istendi. Tasarımı kağıt üzerinde tamamlanan anıt, şehrin bir meydanına dikilemedi. Söz konusu anıtın tasarımları günümüzde Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi'nde koruma altında.

Yapılamayan İkinci Meşrutiyet Anıtı

Her geçen günün dününde tanık olunan anlamlı olaylar, eğer kaydedilmiş ise tarih oluyor. Yoksa yaşanmışlıklar anı olmaktan öteye gidemiyor. Tabii ki çoğunlukla unutuluyor anılar ama bazıları toplum belleğinde iz bırakıyor, dilden dile, anlatıla anlatıla bir sözlü tarih oluşuyor. Bazen de gerçeklikten uzaklaşıp söylentiye dönüşüyor. Eskiden "söz uçuyor, yazı kalıyor" deniyordu ancak günümüzde, artık sözler, görüntüler de kaydedilebiliyor. 1900'lü yılların başında ülke düzeyinde yaşanan siyasal olayların İzmir'e yansımasını gösterecek görkemli bir anıt geçmişin silik izlerinde, Devlet Arşivi'nin ücra bir köşesinde unutulmuş. Oysa toplumsal, kentsel değişiklikleri anımsatacak veriler her zaman yurttaşlar için uyarıcı olabilir. Anıtlar dünü kavramamıza yardımcı oluyor, bugünü kalıcılaştırıyor, geleceğe yön verebiliyor.

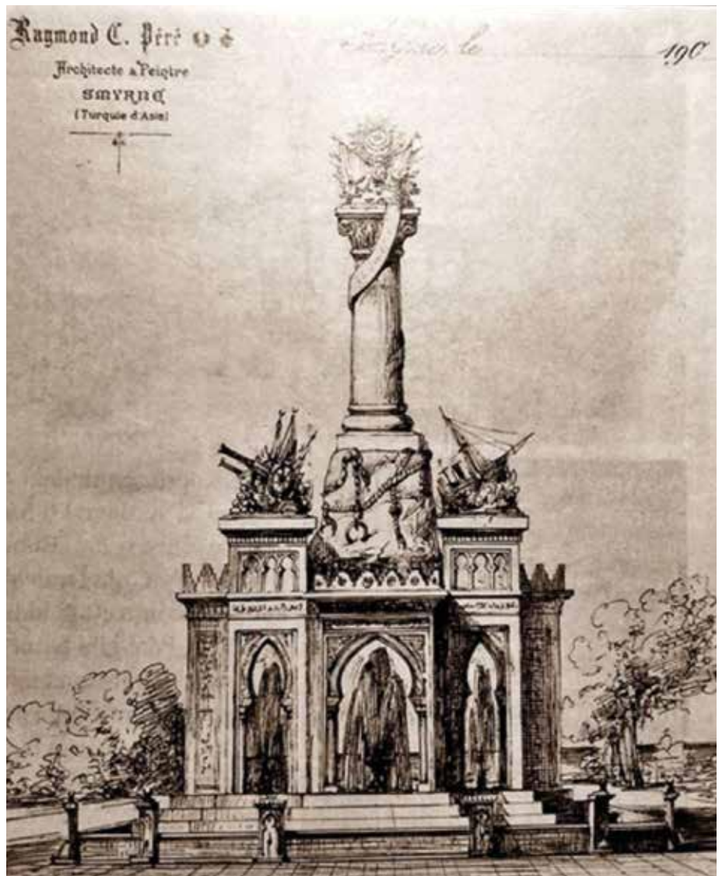

İzmir'e yapılmak istenilen II. Meşrutiyet Anıtı

Türkiye Cumhuriyeti'nin öncülü Osmanlı Devleti, uzun yüzyıllar o zamanın cihanına hükmettikten sonra, Avrupa'da kapitalizmin ve evrensel bilimin gelişmesine ayak uyduramadı. Orta Çağ'ın sonuna doğru; tarım, vergi, işgal edilen ülkelerden alınan vergilerden oluşan ekonomisinden; sermeye biriktiren, bu sermayeyi sanayiye aktarabilecek bir burjuva sınıfı çıkaramadı. Buna yönelik devlet politikaları ve siyasal düzen üretemedi. Çağın gereklerini karşılayamayan askeri gücü Avrupa'nın birçok yerinde yenilmeye başladı. Elinde tuttuğu, Viyana kapılarından Mısır'a uzanan topraklar adım adım küçüldü, daraldı.

II. Mahmut gibi durumu fark eden, ülkenin kötüye gittiğini gören bazı ileri görüşlü yöneticilerin girişimleri Osmanlının tutuculuk ve yobazlıkla beslenen koca sosyo-ekonomik düzenini değiştirmeye yetmedi. Osmanlı varlığını sürdürebilmek için aldığı borçların pençesinde yavaş yavaş tükenmeye başladı. Buna bir çare olarak, yaşanan dalgalanmaların bir aşamasında göreve getirilen Padişah II. Abdülhamit iç ve dış baskılarla, Avrupa'daki yönetim uygulamalarına benzer bir oluşumun yararlı olacağı kanısıyla 23 Aralık 1876'da, "I. Meşrutiyet"i ilan etti. Bazı yeni uygulamalarla birlikte çok milliyetli Osmanlı İmparatorluğu'nda azınlıklara eşit yurttaşlık hakkı veren bazı kararlar içeren, "Kanun-i Esasi: Anayasa" ilan edildi.
Sözde halkı temsil eden, bir ölçüde taşralı etkin kişiler tarafından seçilen, "Meclis-i Mebusan" (Milletvekili Meclisi) ve onun üçte biri sayısında padişah tarafından atanan "Meclis-i Ayan"dan (İleri gelen kişiler Meclisi))

I. Meşrutiyet / İstanbul Meclis-i Umumi

oluşan bir "Meclis-i Umum-i" (Genel/Büyük Meclis) kuruldu. Osmanlı Devleti tarihinde ilk kez anayasal bir meşrutiyete geçiyordu. Ancak bu gelişmenin, 1876'da ilan edilen "Meşrutiyet"in hemen ardından çıkan 1877-78 Osmanlı Rus Savaşında (93 harbi) ağır yenilgi alınması, Rusların İstanbul kapılarına, Yeşilköy'e/Ayastefanos'a dayanması durumu değiştirdi. Yapılan Berlin Anlaşmasıyla Osmanlı Romanya, Bulgaristan gibi Balkanlar'da birçok toprağını ve Kıbrıs'ı kaybetti. Bu ortamda, II. Abdülhamit bu savaş ve hızlı karar alınamaması gerekçesiyle, 14 Şubat 1878'de "Meclis-i Umumi"yi kapattı. Böylece Osmanlının yönetsel yenileşme denemesi, bu aşamada sona ermiş oluyordu.

Vatan Şairi Namık Kemalli bir Kartpostal / I. Meşrutiyet kutlanıyor

ÇÖKÜŞ

Osmanlının II. Abdülhamit dönemi 33 yıl sürdü (1876-1909). Bu sarsıntılı yıllarda çöküşe doğru hızla yuvarlanıldı ama ülkede birçok yeni gelişme de kaydedildi. Bürokrasi çağdaşlaştırılmaya çalışıldı. Eğitime büyük önem verildi. Birçok meslek okulu açıldı: Hukuk, ticaret, mühendislik, veterinerlik, ticaret, gümrük, sanat, tarım, dil okulları oluşturuldu. Temel eğitimde ilk, orta okullar güçlendirildi. Askerî okullar yaygınlaştırıldı. Bu arada, 1892 yılında, "matem tutan Hıristiyan kadınlara benzedikleri" ve "güvensizlik yarattıkları" için kadınların yüzlerini dahi kapatan kara çarşaf giymesinin yasaklanması gibi uygulamalar yapıldığı söylenir. Böyle bir emirnamenin varlığı tartışmalıdır!
Bu süreçte Bağdat ve Hicaz demiryollarının, ülke genelinde telgraf gibi iletişim sistemlerinin yapımında Almanlarla iş birliğine gidildi. Tabii bu durum Alman Emperyalizmi'nin müzecilikten askeriyeye kadar Osmanlı'nın en önemli idari köşelerine kadar sızmasına yol açtı. Bütün bunlarla beraber devlet borç batağı içindeydi. 1877-78 Rus Savaşı'nın ardından Osmanlı "morotoryum" ilan ederek iç borçlarını ödeyemeyeceğini açıkladı. Bunun üzerine alacaklı devletlerin zorlamasıyla, 1881'de Osmanlı'nın iç ve dış borçlarını denetleyen "Duyun-ı Umumiye" (Genel Borçlar) ve 1883'de yabancılar denetiminde; tütün, tuz, kahve vergilerine el koyan "Reji İdaresi" kuruldu. Hatta Reji idaresine kolluk kuvvetleri oluşturma yetkisi bile verildi. Yani artık devlet gümbür gümbür batıyordu. Bu ortamda 1876'da ilan ettiği Meşrutiyeti ortadan kaldıran, fazla yetkileri bulunmasa da kurduğu meclisleri kapatan II. Abdülhamit çok baskıcı bir yönetime yöneldi. Padişah aleyhine söz istenmiyordu. Hafiyeler, tutuklamalar, sürgünler, idamlar aldı yürüdü. Her baskının tepki doğurması kaçınılmazdır. Yurt dışında örgütlenmiş Dr. Nazım Bey, Ahmet Rıza gibi tanınmış kişilerin öncülük ettiği, kökü daha eskilere dayanan Jön Türkler/Yeni Osmanlılar geniş bir aydın kesimine hitap ediyordu. Daha sonra bu öncüler, çoğunlukla askerlerin içinden çıkmış "İttihat ve Terakki" (Birlik ve İlerleme) Cemiyeti içinde yer alacaklardı (1899). Bu cemiyet ilerde "İttihat ve Terakki Fıkrası" adını alacak, 1913'den sonra Enver, Talat ve Cemal Paşalar'ın mutlak yönetimine girecekti.

TOPLUMSAL HAREKETLİLİK

Ülkenin toprak kayıpları, muhalifler üzerindeki ağır baskı, giderek kötüleşen ekonomik durum toplumsal hareketlenmeye doğru gidiyordu. Özellikle artan vergiler halkı canından bezdirmişti. Bitlis, Samsun, Ankara, Sivas, Giresun, Kayseri, Aydın, Muğla, Van, Muş gibi Anadolu'nun birçok yerinde ayaklanmalar oldu. En şiddetlisi Erzurum'daydı (1906). Vergilerden şikayetçi olan halk toplanan paranın İstanbul'a gönderilmesini engelledi. Vali Mustafa Nazım Paşanın istifasını istedi. Muhalif İttihad ve Terakki Cemiyeti de başkaldırının örgütleyicilerindendi.

1900'ler Erzurum

Burdur-Mehmet Akif Üniversitesi'nden Nurullah Neyir'in verdiği bilgilere göre; vali halkı yatıştırması için Müftü Lütfullah Efendi'den yardım istedi. Müftü, "halkın haklı, onlara yapılan baskının şeriata aykırı olduğunu" bildirdi. Valinin davranışlarını eleştirdi. Ayaklanmış halkın isteği üzerine görevden alınan Nazım Paşa'nın yerine Erzurum'a tayin olan Diyabakır Valisi Mehmet Ata Bey, ayaklanmaya arka çıktığı gerekçesiyle Müftü Lütfullah Efendiyi kentten uzaklaştırdı. Bunun üzerine başkaldırı tekrar alevlenmiş, halkın sevdiği Lütfullah Efendi'nin Erzurum'a geri dönmesi için yapılan gösterilerde valilik basılmış, Mehmet Ata Bey halkın eline düşüp, darp edilmişti. Müftü Lütfullah Efendi'nin geri getirilmesi, Vali Mehmet Ata Bey'in Erzurum'dan gönderilmesi ve II. Abdülhamit'in bu vergileri kaldırdığını açıklamasıyla olaylar duruldu. Yeni Vali Harput/Elazığ'dan gelen Mustafa Nuri Paşa ile birlikte asilerin elebaşları yakalandı, yargılandı (Ocak-1908).
Asilerden 90 kişiden 8 kişi idam, 18 kişi müebbet hapis cezasına çarptırıldı. Bu olaylar, II. Abdülhmit'in sonunu getirecek yeni toplumsal çalkantıların işaretiydi sanki. Anadolu'da mevcut yönetime karşı hoşnutsuzluk giderek artarken, Balkanlarda durum Padişah II. Abdülhamit için hiç iyi değildi. İtthat ve Terakki Cemiyeti, "Ordu"ya neredeyse mutlak hakimdi. Saraya bağlılık, disiplin hemen hemen hiç kalmamıştı. İttihatçı Kolbaşı (Yüzbaşı) Resneli Niyazi Bey Payitahta karşı Makedonya'da Ohri Dağına çıkmış, isyan Manastır ve Selanik'le birlikte yayılmıştı. Devleti dinleyen yoktu.

1908 İstanbul Gösterileri

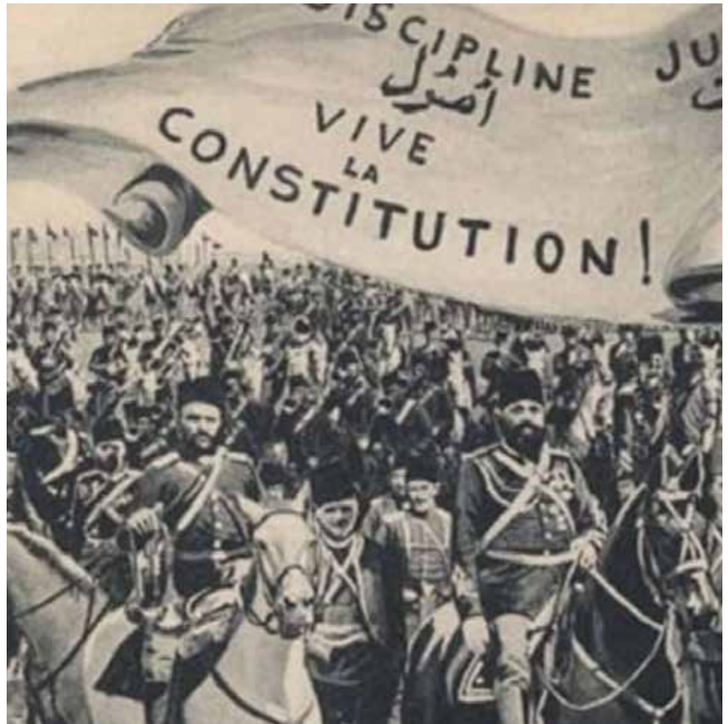

1908 "Yaşasın Anayasa"

II. Meşrutiyet Kutlamaları 1908 - Kordon / İzmir

Bu gelişmeler üzerine, koca imparatorluğun iyice sarsıldığını gören Padişah II. Abdülhamit çare olarak 23 Temmuz 1908'de ikinci kez Meşrutiyet ilan etti.
30 yıl önce rafa kaldırdığı anayasayı yani "Kanun-i Esasi"yi yeniden yürürlüğe koydu. Derhal çeşitli partilerin katıldığı seçimler yapıldı. Yeni "Mecilis-i Mebusan", 17 Aralık 1908'de açıldı. Çoğunluk İttihat ve Terakki Fıkrasında'ydı. Ancak artık, Osmanlı Devleti'nin çivisi çıkmıştı.
Öte yandan İttihatçıların da muhalifleri vardı. Yaşanan karşıtlıklar ve şiddet olayları ardından, "Rumi 31 Mart", "Miladi 13 Nisan" 1909 günü bazı asker ve medrese öğrencilerinin katılımıyla İstanbul'da İttihatçı yönetimine karşı isyan çıktı. Öldürülenler oldu. Bu olay tarihimizde, "31 Mart Olayı" olarak bilinir. Hemen ardından, Selanik'te oluşturulan "Hareket Ordusu" adı verilen, Komutanı Mahmut Şevket Paşa, Kurmay Başkanı Kolağası (Yüzbaşı) Mustafa Kemal Bey olan birlik İstanbul'a geldi ve isyanı bastırdı. II. Abdülhamit 27 Nisan 1909'da tahttan indirildi. Yerine V. Mehmet adıyla Sultan Reşat, ondan sonra da VI. Mehmet sanıyla Sultan Vahdettin Osmanlı padişahları oldu. II. Abdülhamit 10 Şubat 1918'de öldü.

MEŞRUTİYET SEVİNCİ

25 Temmuz 1908'de ilan edilen II. Meşrutiyet, bütün ülkede sevinç ve umutla karşılandı. Yaşasın "Hürriyet, Musavat, Kardeşlik" (Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik) gibi deyişler, gelişmelere önderlik eden "İttihat ve Terakki Cemiyeti"ni yücelten sloganlarla birleşti. Osmanlı ve Türk toplumu "anayasa, vatan, millet, özgürlük, eşitlik, kardeşlik, adalet" gibi kavramlarla ilk kez karşılaşıyordu. II. Abdülhamit'in baskıcı yönetimine "Kahrolsun İstibdat/ Baskı" sloganıyla kaşı çıkanlar, ülkede yeni ve denenmemiş bir özgürlük ortamına geçiyordu. Böylece Türk toplumu çok partili hayatla tanışıyor, "Meclisi Mebusan"la parlamenter sistem devlet yönetimine iyice giriyordu. Meclise sunulacak yasa önerilerinin padişah tarafından uygun görülme zorunluluğu ortadan kaldırılıyor, hükümet meclise karşı sorumlu hale getiriliyordu. Meşrutiyetin ilanının ardından yapılan seçimlerle oluşan mecliste Osmanlı halkını oluşturan etnik toplulukların kendilerini kendi kimlikleriyle temsil etmelerine olanak sağlanıyordu. II. Meşrutiyet İzmir'de de coşkuyla karşılandı.

Dr. Serhan Kemal Saygı'nın, İzmir'de yayınlanan 27 Temmuz 1908 günlü Ahenk gazetesinden aktardığına göre: "24-25 Temmuz gecesi İzmir'in Kordon, Karataş, Salhane ve diğer semtlerinde, kahve ve gazinolarda İslam ve Hıristiyan halk bir araya gelmiş, "Hürriyet" ilanı nedeniyle sevinç nutukları atmıştı."
Bir önceki gün de Kemeraltı Caddesi'nde, rıhtımda ve birçok mahallede mağaza ve gazinolar süslenmiş, saat on birde binlerce kişi Kışlayı Hümayun'da (Sarı Kışla-Konak) toplanmıştı. Göstericiler ellerinde Osmanlı bayrakları olduğu halde, askeri bando ile Hükümet Konağı önüne gelmiş, oradan marşlar ve "Padişahım Çok Yaşa" sloganları eşliğinde Kordon'da görkemli bir yürüyüş yapmıştı."
II. Meşrutiyeti gayrı müslim cemaat da sevinçle karşılamıştı. İzmir'de yayınlanan Armonya, Nea Smirni gibi Rum gazeteleri Meşrutiyet ilanını büyük başlıklarla duyurmuşlardı. Rum Metropoliti Hırisistomos Kalafatis başkanlığındaki bir heyet Hükümet Konağı önünde toplanarak yaptıkları bir açıklamayla sevinçlerini dile getirmişlerdi. Ermeni Cemaati de Kordon'daki "Kramer Oteli"nde bir yemek düzenledikten sonra, kutlamayı sürdürmüş, körfezde bir vapur gezintisi düzenlemişti.

YENİ DÖNEM

Yeni bir dönem başlıyordu ve yeni iktidar bu gelişmeleri yapılacak anıtlarla taçlandırmak istiyordu. İttihat ve Terakki yönetiminin yaptığı ilk işlerden biri, İstanbul Üniversitesinden Dr. Müjde Dila Gümüş'ün verdiği bilgilere göre Selanik ve İstanbul'a birer anıt yaptırmaktı. Yeni dönem kendini simgelerle ifade etmek istiyordu. Selanik'e hazırlanan proje için temel atılmış olsa bile gerçekleştirilememiştir.

Selanik Anıtı hakkında ne yazık ki elde bir belge bulunmuyor. İstanbul'da ise Şişli-Çağlayan'da, şimdiki Hürriyet-i Ebediyye (Sonsuz Özgürlük) adı verilen tepeye, "Hürriyeti" sonsuzlaştırmak üzere bir anıt yapmak için bir yarışma açılmıştı. Aralarında Mimar Vedat Bey gibi birçok tanınmış mimarın katıldığı yarışmayı ilk ulusal mimarlarımızdan Muzaffer Bey'in tasarladığı "Hürriyet Abidesi" projesi kazandı. Muzaffer Bey'in "Hürriyet Abidesi=Özgürlük Anıtı" altta, üçgen şeklinde bir mescit olan bir yapı ve üzerinde havaya atış yapan bir top şeklindedir. Anıt II. Meşrutiyetin ilan edilişinin üçüncü yıldönümünde 23 Temmuz 1911'de açılmış, Meşrutiyetten çok İttihat Terakkinin simgesi olmuştur. 31 Mart karşı ayaklanmasında şehit olan 71 asker buraya gömüldüğü gibi, daha sonraları Mithat, Enver, Talat Paşa'nın mezarları da bu anıtın çevresine yapıldı.

İZMİR'E ANIT

Öte yandan Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nde bulunan bir belge, 1908'de Selanik ve İstanbul'un yanı sıra İzmir'e de bir II. Meşrutiyet anıtı yapılmak istendiğini, ancak gerçekleştirilemediğini göstermektedir. İzmir'e yapılmak istenen anıtın tasarımcısı Reymond Charles Pere adlı, kökeni Fransız olan bir Levanten idi. O yıllarda İzmir'de tanınmış bir mimar olan Reymond C. Pere Payitaht/İstanbul tarafından da bilinen bir uzmandı. İzmir'in ünlü Saat Kulesi'nin mimarı o idi.

Şişli'deki Hürriyet Abidesi

Zarif saat kulesi 1901 yılında, Padişah II. Abdülhamit'in tahta çıkışının 25. yılını kutlamak için yaptırılmıştı. O yıllarda ülkenin birçok yerinde padişahın emriyle birçok saat kulesi inşa edildi. O devirde bireysel zaman ölçme gereçleri (kol saati gibi) tekniği yavaş yavaş gelişiyordu. Kentlerin merkezi yerlerine herkesin görebileceği yükseklikte saat kuleleri yapmak Avrupa'da da yaygındı. İnsan hayatında zaman; kapitalizmin gelişmesi, zamanlamalı üretimin artması, savaşta kullanım ihtiyacıyla birlikte gittikçe önem kazanıyordu. Reymond C. Pere İzmir'in Saat Kulesini doğucul (oryantalist) bir üslupla tasarlamış, Kuzey Afrika ve Endülüs'e özgü sütün başlıkları kullanmış, at nalı biçimindeki kemerlerin arası boşluk kalmayacak şekilde doldurulmuştur. Padişah II. Abdülhamit emriyle 1901'de İzmir'e yaptığı Saat Kulesi, Osmanlı Devlet Erkanı tarafından beğenilmiş olmalıydı ki Reymond C. Pere'e İzmir'de yapılmak istenen bir II. Meşrutiyet anıtı ısmarlanmıştı. Bu istem üzerine nitelikli mimar hemen harekete geçmiş olmalıydı. Reymond C. Pere zeminde, Saat Kulesi'nde olduğu gibi

İzmir Saat Kulesi / 1901

Reymohd C. Pere

at nalı biçimde kemerleri olan bir yapının üzerine uzun ve kalın bir sütun yerleştirmişti. Sütün ile alttaki yapı arasında, sütunun üzerinde durduğu, çevresi zincirle sarılmış bir kaya bulunuyordu. Yapının muhtemelen mermerden olması düşünülüyordu. Sütunun yanlarına, alttaki yapının üstüne top ve gemi maketleri yerleştirilmişti. Sütun ise bir antik başlıkla taçlanmış, onun da üstüne Osmanlı arması konulmuştu. Tasarımın alttaki yapısı Saat Kulesi ile büyük benzerlikler taşıyordu. Farklı mimari üsluplardan ögeler taşısa da yeni anıt tasarısının da doğucul yanı ağır basıyordu. Osmanlının yeni yöneticileri, İzmir'e birçok güzel eser kazandırmış Reymond C. Pere'e böyle bir eser ısmarlamıştı ama devir değişmişti. Padişahın gücü sınırlanmıştı. Saltanatın ağırlığı istenmiyordu. Ülke dağılan, çok etnikli bir imparatorluktan millici bir çizgiye gidiyordu. Edebiyatta milli duygular şahlanmış, mimaride de milli unsurlarının aranması doğaldı. Mimar Muzaffer Bey'in İstanbul'a yaptığı Abide-i Hürriyet anıtı, eskiden izler taşısa da açıkça millici bir görüntü veriyordu. Oysa Padişah II. Abdülhamit'in varlığını zarif bir tasarımla gösteren İzmir Saat Kulesi'ndeki üslubun yansıması İzmir'in tasarlanan II. Meşrutiyet Anıtı projesinde de vardı. Farklı üslupları bir arada kullanan eklektik biçimleme belirgindi. Üstelik Padişah ve 1908'den itibaren iktidarın yeni sahibi İttihat ve Terakki birbirine ölesiye düşmandı. Zaten İttihatçılar, başlangıçta yeni toplumsal çözümler üretmekten çok politikalarını yalnızca II. Abdülhamit'e karşıtlık olarak oluşturmuşlardı. Belki de kağıt üzerinde çok alımlı görünen ve İzmir'in merkezi bir yerine dikilmiş olsa kente başka bir güzellik katacak, öyle ya da böyle özgürlük andıracak böyle bir anıtın yapılmasına bu gibi etkenler engel oldu. İzmir'in Hürriyet/ Özgürlük anıtı yapılamadı.

ÜNLÜ
MİMAR

Peki İzmir'e simge olan Saat Kulesi tasarlayıp yapan ve II. Meşrutiyeti unutturmayacak, anıtta "kayayı saran zincirlerin kırılmasıyla", muhtemelen "özgürlüğü" simgeleyecek bir anıt tasarlayan ama projesi gerçekleştirilemeyen bu Reymond Charles Pere kimdi? Muğla Sıtkı Koçman Üniversi'tesinden Doç. Dr. Can Berkant'ın kapsamlı araştırmasından Reymond C. Pere'in 1854, Fransa doğumlu olduğunu, İzmir'e bir süreliğine öğretmenlik yapmak üzere geldiğini, bu sırada tanıştığı Anais Russo adlı İtalyan asıllı Levanten bir hanıma aşık olduğunu, Fransa'ya dönmesine rağmen Anais'le evlenmek için İzmir'e geri döndüğünü, evlendiğini ve bu güzel kente yerleştiğini öğreniyoruz.

Değerli yazar dostumuz Bülent Şenocak'ın belirttiği gibi Levantenler, uzun yıllar ve o dönem İzmir'in ticaret, kültür, sanat yaşamına büyük katkılarda bulunan İngiliz, Fransız, İtalyan, Hollanda asıllı kişilerdi. "Ne Avrupalıydı onlar ne Asyalı" değil, "hem Avrupalı hem Asyalıydılar"! Fransa'da aldığı kısa süreli mimarlık eğitiminin yanı sıra, bir yapı ustasının oğlu olması nedeniyle olsa gerek, çekirdekten yetişme bir mimar, yetenekli bir çizimci, bir tasarımcı olmuştu Reymond C. Pere. Güzel işler çıkardığı İzmir'de kısa sürede tanındı. Kurduğu mutlu aile yuvasında on evladı oldu.

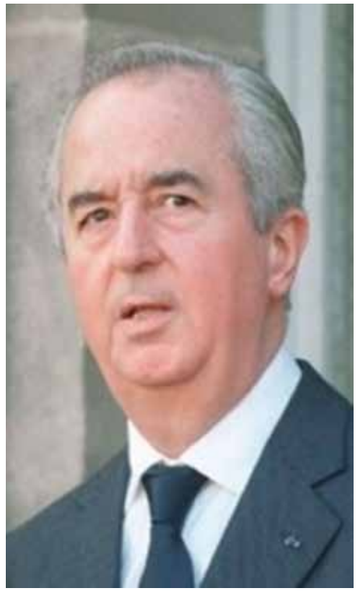

İzmir Karşıyaka doğumlu Fransız Başbakanı Eduard Balladur

Beşinci çocuğu, kızı Marie'nin sonraları evlendiği, yine İzmir doğumlu Eduard Balladour yıllar sonra Fransa Devleti'nin 1980'li yıllarda Ekonomi Bakanı, 1990'lı yıllarda Başbakanı olacaktı. Reymond C. Pere İzmir'in simgesi olan, 1901 yılında yapılan Saat Kulesi'nin mimarı olmakla birlikte, 1908'de yaptığı ama gerçekleştirilemeyen, adının, İstanbul'daki gibi "Hürriyet Abidesi/Özgürlük Anıtı" olması olası eserin tasarımcısıydı. Böyle yaratıcı kişiler tabii ki boş duramaz. Bugün İzmir'in Karşıyaka'sında halkın Kilise Sokağı dediği yerdeki St. Helen Kilisesi de onun eseridir. Reymond C. Pere, bu kiliseyi o zamanlar Avrupa'da eski gelenekleri yeniden canlandıran akıma uygun "Neogothic" tarzda, dikey ögelerin ve yüksek pencerelerin yapıda başat olduğu bir biçimde tasarlamıştı. Kilise, "Nicola Aliotti" adlı Karşıyakalı Levanten, Katolik bir hanımın bağışlarıyla

İzmir'in Karantina semtindeki Ayşe Mayda Köşkü

gerçekleştirilmişti. Azize, St. Helana'ya adanmıştı dinsel yapı. İzmir'in Karantina semtinde Köprü Camisi yakınındaki Ayşe Mayda Köşkü'nün de Reymon C. Pere tarafından yapıldığı bildiriliyor. 1895-1907 yılları arasında Osmanlı'nın İzmir Valisi olan Mehmet Kamil Paşa tarafından oğlu Sait Paşa için Mimar Reymond C. Pere'e yaptırılan köşk, o zamanlarda çok popüler olan, hareketli ve kıvrımlı çizgiler içeren süslemeli, "Art Nouveau=Yeni Sanat" üslubunda tasarlanmış ve yapılmıştı. Köşk daha sonra, Türkiye'nin ilk diş hekimi olan Ayşe Mayda'nın (1916-2021) babası tarafından satın alınmıştı. Mimar, tasarımcı Reymod C.Pere bu eserlerinin yanı sıra, günümüze kalmış, kalmamış birçok yapı tasarlamış, kimilerinin çizimi günümüze ulaşabilmiş. Müslüman olsun, Levanten olsun İzmirliler ile kurduğu yakınlık, Osmanlı ve Cumhuriyet yöneticileriyle saygılı ilişkileri Reymond C. Pere'in olgun bir kişiliğe, üstün bir yeteneğe, zamanını iyi yorumlayan anlayışa sahip olduğunu gösteriyor. Az da olsa eserleri İzmir'de bir inci gibi parlıyor.

SAYGI

Bülent Şenocak'ın bildirdiğine göre Reymon C. Pere 1929'da aniden öldü. İzmir-Kemer'deki Hıristiyan mezarlığına gömüldü. Ölümünün ardından ailesi Fransa'ya döndü. Kemer'deki mezarlar ise 1980 yılında belediyenin yaptığı yol çalışmaları sırasında Karabağlar'a nakledildi. Bu nakliye sırasında, geride "Saat Kulesi" gibi İzmir'e simge olmuş bir yapı, "Ayşe Mayda" köşkü olarak tanınan görkemli bir konut, Karşıyaka-St.Helana Kilisesi gibi dinsel bir bina, "Hürriyet Abidesi=Özgürlük Anıtı" gibi unutulmayacak bir tasarım bırakan R.C.Pere'in mezarı kayboldu. Tarih bilinmezse; kent tanınmaz ise; eserlere, sanatçı ve bilge kişilere sahip çıkılmazsa; zaman yaşanmışlıkların üzerine döktüğü tozla, var olanın bile anlamını unutturuyor. Oysa insanlık "kültür" dediğimiz birikimi yaşatmakla insan oldu. İzmir'in suyunu içmiş, ekmeğini yemiş, körfezinin dalgalı suları kıyısında dolaşmış, imbatın martılarıyla oynaşmış, deniz kokan kızını sevmiş, ondan evlatlar edinmiş, geride tamamlanmış tamamlanmamış eserler bırakmış bu sıradışı kişiyi İzmir neden unutsun ki?

Günümüzde keşke İzmir, Ankara'da Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nin sessiz bir köşesinde bekleyen "Hürriyet Abidesi: Özgürlük Anıtı"nı yeniden sahiplenebilse. Tarihimizin önemli bir anını simgeleyen bu anıt tasarımına can verip, her zaman "Özgürlük" düşüncesine sahip çıkmış kentin en seçkin köşelerinden birinde çağdaş İzmir'le kucaklaştırabilse. Kültür insanlığını maddi manevi birikimi, toplumsal ilerlemenin mücevher taşıdır.

Ege Üniversitesi Etnografya Müzesi, Anadolu ve Balkanlar'ın manevi değerlerini gelecek nesillere aktarıyor.

Kültürel Bellek

Ege Üniversitesi (EÜ) Etnografya Müzesi, Anadolu ve Balkan yörelerinin maddi ve manevi kültürel değerlerini ziyaretçileriyle buluşturuyor. Etnografik özellikler taşıyan 3 bine yakın tarihi eserin envantere kayıtlı olduğu müzede, Türk ve Balkan ülkelerine ait zengin bir koleksiyon yer alıyor.
Müze, geleneksel halk giysileri, halk çalgıları, düğün evi sergilerinin yanı sıra; takı, aksesuar ve silah gibi birçok özgün esere de ev sahipliği yapıyor. Günümüzde yok olmaya yüz tutan geleneksel mesleklere ait el sanatları müzede sergilenirken, sürdürülebilirliklerini sağlamak amacıyla terzilik, ağaç ve bakır işleme, ayakkabı ve çarıkçılık gibi meslekler de canlandırılıyor. Müzede, sesli rehber uygulaması sayesinde eserler hakkında dinleyerek de bilgi alınabiliyor.

SENTEZ

EÜ Etnografya Müzesi Müdürü Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Dilek Yeliz Maktal Canko, “Müze envanter çalışmaları 2004 yılında Yrd. Doç. Dr. Cengiz Aydın başkanlığında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Türk Halk Oyunları Bölümü öğretim elemanlarından oluşan 20 kişilik bir uzman kadro ile yürütülen ‘Anadolu ve Balkanlarda Halk Çalgıları, Halk Oyunları, Geleneksel Giyim Kuşam ve Halk Müziği Müze ve Arşiv Oluşturulması’ projesi yoluyla gerçekleştirilen alan araştırmaları ile başlatıldı. Anadolu’da ve Balkanlardaki etnografik çalışmalar, 201 bilim insanı, 909 kaynak kişiyle görüşmek suretiyle, 14 Balkan ülkesinde 2004-2008 yılları arasında gerçekleştirildi. Proje kapsamında derlenen geleneksel oyun, müzik, giyim kuşam ve yöresel sazların bilgilerini içeren söyleşi ve performanslar, 20 bin 736 kare fotoğraf ve 208 saat video kayıtları halinde dijital metin bilgileri haline dönüştürülerek, büyük bir veri arşivi oluşturuldu. Müzenin kuruluşundan sonra bağış yoluyla koleksiyon çeşitlendirilerek, daha da zenginleştirildi” diyor.

BAĞIŞLARLA BÜYÜYOR

Müzelerin en önemli yönlerinin koleksiyonlarının değeri olduğunu belirten Dr. Öğr. Üyesi Dilek Maktal Canko, “Ege Üniversitesi Etnografya Müzesinde envanter defterine kayıtlı; 2 bin 100 parça giysi ve giysi parçası, 110 parça halk çalgısı, 262 parça takı ve aksesuar, 24 parça silah, 3 parça sandık olmak üzere 2 bin 499 parça eser bulunuyor. Müzenin ana koleksiyonunu oluşturan bu eserler yanında her geçen yıl müze koleksiyonu, bağışçı eserleri ile büyümeye devam ediyor. Bağış eserler, danışma kurulundan uzman kişiler tarafından değerlendirilip, kabul edilmekte ve envanter defterine kaydedilerek, tescillenmektedir. 2023 yılı içinde de halı-kilim, giysi ve parçası, takı, tabanca, bıçak, çalgı, sandık, bakır obje, ahşap obje olmak üzere 300’e yakın eser envantere kayıtlanarak, etnografik eser olarak tescillenecek” yönünde görüş belirtiyor.

HEDEF KİTLE ÇOCUKLAR

EÜ Etnografya Müzesi ailesi olarak, çocukları çok önemsediklerini vurgulayan Dr. Öğr. Üye. Maktal Canko, “Etnografya Müzesi özellikle son iki yılda kendisine asıl hedef kitlesi olarak çocukları belirledi. Çocuklara sanat tarihini anlatmanın, onlara farklı bakış açıları kazandırarak, ufuklarını açtığına inanıyoruz. Bu nedenle, yaptığımız çoğu proje, etkinlik ve atölye çocuklara yönelik olarak gerçekleşiyor. Bu etkinliklerde, derslerde görülen müfredatın müzede pekiştirilip, akıllarında kalıcı olmasını amaçlıyoruz. Düzenlediğimiz etkinlikler, yöresel kültür atölyeleri ve kolaj çalışmalarını kapsıyor. İzmir Agâh Efendi İlkokulu ile birlikte gerçekleştirdiğimiz ‘Yöresel Kültür Atölyeleri Projesi’ ile her hafta 25 kişilik ilkokul 4’üncü sınıf öğrenci grubuna önce müzeyi ayrıntılı tanıttık. Ardından Sanat Tarihi Bölümü öğrencilerimiz, yöresel giysiler hakkında sunumlar gerçekleştirdi. Toplam 200 çocuk ile birlikte çeşitli malzemeler ile kendi yöresel kıyafetlerini tasarlamaları konusunda 8 atölye çalışması gerçekleştirdik” diyor.

LİSE ÖĞRENCİLERİ

Lise ve üniversite öğrencilerine yönelik projeler de yürüttüklerini söyleyen Dr. Öğr. Üye. Maktal Canko, “Yakın zamanda sonlandırdığımız ‘Anadolu ve Balkan Objeleri İllustrasyonu’ projesinde, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Grafik Bölümü öğrencileri, grafik derslerinden birini müzede bir proje yaparak geçirdiler. Bu dersler sonucunda ortaya çıkan illüstrasyon eserler ile bir sergi açtık. Öğrencilerimiz ayında ayrıca 3 atölye ile Bornova Mesleki ve Teknik Meslek Lisesi Grafik Bölümündeki lise öğrencileri ile buluştu. Öğrencilerimizin birlikte ortaya koydukları bu çalışmalar sergilendi. Bu eserler, ayrıca sergilenmek üzere birkaç yerden daha teklif aldı” yönünde konuşuyor.

KADİM KÜLTÜR

Dr. Öğr. Üye. Maktal Canko, “Geçtiğimiz Haziran ayında, İzmirli müzisyen Yılmaz Demirtaş ve Edebiyatçı-Yazar Semra Yeşil ile birlikte, ‘Anadolu Hikâyeleriyle Türküler’ projesi kapsamında dinletiler düzenlediklerini de söyleyerek, “Tüm bunlar ziyaretçilerimizden yoğun ilgi gördü. Etkinliklerde, 4 yörenin türküleri seslendirildi ve türkülerin hikâyeleri dinleyicilere anlatıldı. Önümüzdeki dönemde de planlanacak birçok proje, etkinlik, atölye ve dinletilerimizle bu kadim kültürümüzü anlatmayı sürdüreceğiz” diyor.

Dr. Öğr. Üyesi Dilek Yeliz Maktal Canko

Önce seyyar bir araba ve ardından üç metrekarelik dükkandan ünü dünyaya yayılan Hisarönü Şambalicisi'nin serüveni, "Bir Başarı Hikayesi" adıyla kitaplaştırılsa yeridir. 1939 yılında Bulgaristan'tan İzmir'e göç eden Adem Saatçi'nin, 1940'lı yıllarda, seyyar arabayla şehrin sokaklarında satmaya başladığı şambali, şimdilerde namlı bir lezzet.

Hisarönü'nden Sızan Bal

Hisarönü Şambalicisi'nin 82 yıllık mazisi var. Balkan göçmeni Adem Saatçi, 1939 yılında Bulgaristan'ın, Filibe şehrinden İzmir'e geliyor. Yapımını, Bulgaristan'da öğrendiği şambali tatlısını seyyar arabasıyla birlikte, 1940'lı yılların başında İzmirliler ile tanıştırıyor. O yıllarda seyyar arabayla arşınladığı yollar Hisarönü'ne çıkıyor ve Adem Saatçi, seyyar arabasını buraya park ediyor. Sattığı şambaliler şehir genelinde artık bilindiği için meraklıları da alıştıkları lezzete erişmek için Hisarönü'nün yolunu tutuyor.

Öyle bereketli bir el arabası ki bu, sadece sahibini geçindirmekle kalmıyor. Saatçi, yıllar içinde buradan kazandığıyla, Menemen Haykıran Köyünde bir ortaokul ve çeşme, Urla Devlet Hastanesi'ne kreş, Yenişehir Zihinsel Engelliler Merkezi'ne bir mutfak ve yemekhane, Karaburun Yayla köyü ve Menemen Hasanlar köyüne birer çeşme yaptırıyor.

Adem Saatçi'nin Menemen Haykıran Köyü'nde yaptırdığı ortaokul

Adem Saatçi, 1940'lı yıllarda seyyar arabayla şambali satarken

Bu işi 1989 yılında, çırağı Muammer Doyurgan'a da seyyar olarak devrediyor. Doyurgan da Hisarönü'ndeki bu üç metrekarelik dükkanı açıyor. Ondan da oğulları Can ve Aşkın Doyurgan'a kalıyor. Hisarönü'nde, Kızlarağası'nın yanındaki sokağa değil de ondan bir öncekine döner dönmez görürsünüz; dükkanın yarısını, üst üste yığılı şambali tepsileri kaplamıştır. Duvarda da dönemin İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur'un hediyesi olan bir panoda, "Hisarönü Şambalicisi"nin tarihçesini ayrıntılı biçimde okumak mümkün.

İzmir ve Ege romanı, “Kalbim Pera”nın yazarı Birol İnan, şimdi de “Hımbıl” ile okur karşısında.

“Yazdıklarım Bana Huzur Veriyor”

Birol İNAN

İlk romanı, ‘Hep Sevgili Kalalım’ı yazma sürecinde, kendi deyişiyle “pek çok kez duvara toslayan” ve “bu işi beceremeyeceğim duygusunu yaşayan” İzmirli Yazar Birol İnan, dördüncü romanı Hımbıl’ı okurla buluşturdu. Devlet memuru babasının görevi nedeniyle bulundukları Konya’da, 27 Nisan 1960’da doğan, yüksek öğrenimini mimarlık dalında yapan Birol İnan, romanlarında ele aldığı konuların sürükleyici anlatımı ve akıcı diliyle ilgiyi çekiyor. Yakın dostlarından birisinin kendisine “jet yazar” adını taktığını anlatan Birol İnan, kısa sürede dört romanı ardı ardına sıkıştırırken şimdi beşincisinin hazırlıklarını yapıyor. Birol İnan, yazarlık sürecinin başlangıcını şöyle özetliyor:
“Küçük hikâyeler yazıyordum ve bazıları arkası yarın gibiydi. Müzisyen dostum Fuat Güner, yazdıklarımı okuyunca, ‘Sen yazarsın ve farkında değilsin’ dedi. Sanırım onu ciddiye aldım. Ben disiplinli biriyim ve başladığım işi asla yarım bırakmam. Ama yazmak başka, yazdıklarının basılması başka. Hikâye biraz şekillenince işe yarar mı acaba diye Alfa-Mona’ya da göndermiştim diğer yayınevleri gibi. Alfa’nın patronu beni davet etti ve romanımı bir ay içinde bitirmem halinde basacaklarını söyledi. Şaka gibiydi benim için. Bir roman yazacağım ve iyi bir yayınevi tarafından basılacağı aklıma gelecek en son şey olurdu ama oldu işte. ‘Hep Sevgili Kalalım’, adı olmayan bir yazar olduğum halde aylarca çok satan kitap raflarında kaldı. Ardından yayınevi, ‘Adını pekiştirmek lâzım, ikinci romanı hemen yazmalısın,’ dedi. O kış işlerim nedeniyle İzmir’de kaldım ve bir İzmir ve Ege romanı olan Kalbim Pera’yı yazdım. Duygu yoğunluğu oldukça yüksek bir roman. Hâlâ romandan birkaç satır okusam gözlerim yaşarır.”
Birol İnan, romanlarındaki akıcı olay örgüsüne ilişkin şunları söylüyor:
“Sanırım iyi bir gözlemciyim. Gördüğüm ve ilgimi çeken bir sahneyi, bir karakteri detaylı olarak belleğime kazırım. İklimi, ortamdaki kokuyu, sahnenin tüm dekorunu, karakterin tiklerini, elini kolunu nasıl kullandığını falan. Ama sanırım ete, kemiğe büründürdüğüm karakterlerimin cinsiyet ve yaşına, sosyal durumuna, geçmişine göre onlara ait düşünce biçimi de imgeleyebiliyorum. Her insanın bir yeteneği olduğuna inanıyorum. Maalesef eğitim sistemimizdeki derin sorunlar, aile ilk eğitimindeki problemlerle birleşince bu yeteneğin ortaya çıkması kolay olmuyor, şans eseri çıksa dahi geç kalınmış oluyor. Buna ben de dahilim. Bence toplumdaki mutsuzluğun asıl nedeni bu. Ergen olmuş birine güzelle çirkin arasındaki farkı, renk uyumunu, doğayı öğretemezsiniz. Edebiyatla, resimle zor tanıştırırsınız. Yeteneklerinin farkında olmayan biri için tek yol kalıyor; kendini var etmek için mücadele, poposuna oturacak yer açmak, çok para kazanmak vs. Sanırım bu sürede benim hayatım da böyleydi. Ama kitap okumaya devam ettim. Sanırım birikti birikti ve yazma vakti geldi. Yazarlar için çok malzeme var bizim toplumda ama okur sayısı az.”

Romancı olarak kimseye, akıl ve mesaj vermeyi hedeflemediğini aktarıyor Birol İnan ve şunları söylüyor:
“Bu çağda kimse vaaz dinlemek istemiyor. Ben de öyleyim ve bir yazar olarak ahkâm kesmemeye özen gösteriyorum. Tüm kahramanlara eşit mesafedeyim ve yazarken onlarla özdeşliyorum kendimi. Yani, Hımbıl’daki karakterler hem Nadir, hem Pala, hem Enis, hem İrem ve diğerleri olabiliyorum; aslında işin eğlenceli yanı da bu. Yazma sürecinde veya romanı yoğururken her dakika onlarla yatıp onlarla kalkıyor insan. Pala, burada olsa ne derdi? İrem nasıl düşünürdü? Nasıl bir şeyi dert edinirdi gibi…”

NADİR
BİR KARAKTER

Yazar Birol İnan’a, kaleme aldığı Hımbıl romanı üstüne sorularımız ve İnan’ın yanıtları şöyle:

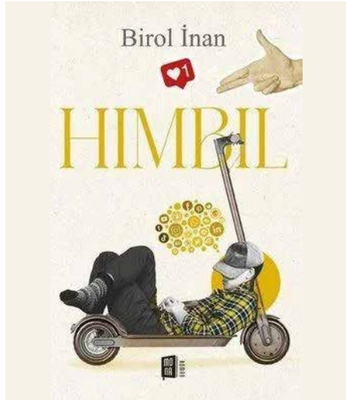

Hımbıl’da anlattığınız kişi, kuşak olarak sizden, benden çok ötede, Z kuşağından. Önceleri hedefi olmayan, yüksek öğrenim gördüğü sıra öğrenciliğini aksatan Nadir’den söz ediyorum. Nadir, zeki bir genç ama yaşamdan ne istediğini bilmiyor. Müthiş cep telefonu yani sanal dünya tutkunu. Son derece içine kapanık bir tipleme. Eksiklikleri, zayıf yönleriyle o dünyada kendisine yaşam kurmuş. Romanın başkahramanı olarak Nadir’i nasıl buldunuz? Tanıdığınız böyle bir kişi var mıydı, yoksa tümüyle düş ürünü mü?

Bir İngiliz eğitimci söylemişti sohbet sırasında; “Benim uzmanlığım zaten var olan yeteneği ortaya çıkarıp, çocukla tanıştırmak ve mutlu bir hayat yaşamasına yardım etmek” diye. Nadir’in derdi daha da başka; ondan önceki kuşağın farklı taban tabana çatışan insanlardan oluşması, hoşgörüsüzlük, mutsuzluk, hep şikâyet ama hayatını değiştirmek için eyleme geçmeme durumu. Ayrıca ergenlik çağında kendi bedeninden mutlu değil evladım. Ne çile çektiğini bir ben, bir Nadir bilir. Sonunda onu ödüllendirdim tabii.

Kurtuluş Savaşı’nda canlarını gözlerini kırpmadan veren kahramanların dışında 12 Mart, 12 Eylül süreçlerinde de pek çok genç yaşamını yitirdi. Bugün ise Cumhuriyet’in 100. Yıldönümü’nde gele gele Z kuşağının ayrı bir açmaza sürüklendiğinin tanıklarıyız. Z Kuşağı da harcanıyor mu size?

Z kuşağı ve devamı diyelim mi? Bir kere teknolojinin içine doğdular, doğuyorlar; bu bakımdan bir eşitlenme söz konusu. Yani coğrafya, ekonomik durum, cinsiyet, dil, din fark etmeden eşitlenme. Bence yeni bir dünya çoktan kuruldu; yapay zekâ, kriptolar, start-up şirketlerin yaygınlaşması. Tek gereksinme ilgi alanlarına göre eğitim-öğretim; bu da kolay artık; zira internet hepsini sağlıyor. Geriye sağlıklı iyi beslenmiş bir beden, internet ve birazcık demokrasi kalıyor. Birazcık demokrasi yani, tam falan değil; rahat bırakalım yakalarını yeter. İtip kakmayalım, hımbıl demeyelim.

Hımbıl karakteriyle buluşturduğunuz Nadir’in, ülkücü olan babası ile yine Nadir’in bardan sürekli arkadaşı komünist Pala, aynı günlerde peş peşe ölüyorlar. Barmen Enis, barda düzenlediği anma gününde ikisinin portre fotoğrafını duvarda yan yana getiriyor. Burada anlatılan derinlikli bir öykü var. Biraz bundan söz eder misiniz?

Ah ahh! Pişmanlıklar, iç seslerle mır mır konuşmalar; armağan edilmiş bu güzel ülkede yaşamayı becerememek, ağız dolusu gülememek, cehennem azabı çekmişçesine asık suratlarla bakmak zorunda kalmak, ciddiyet ve bu yüzden suratlardaki derin çizgiler. Ya göremediğimiz kalplerine ne demeli; hiç dans ettiler mi, içlerini ışık dolduran müzikleri dinlediler mi, Beatles’ı ıskaladılar mı yoksa, aşık oldular mı sahiden? Pala ne diyordu Hımbıl’daki Münih sahnesi için, iç geçirip…

Hımbıl’ı okumuş Z kuşağından birisiyle karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız romana ilişkin size neler söyledi?

Maalesef… Umarım okurlar ve Z kuşağı gençlerden geri dönüş alırım. Ne diyeceklerini ben de merakla bekliyorum. Ters bir şey söylerler, diye endişelendiğimi söylemek gerek. Sessiz olduklarına bakmayın! Onları iyi tanıyorum; çok zekiler, çok kibarlar.

VİCDAN YAZILARI

Hukuk alanında yayımlanmış pek çok kitabı ve makalesi bulunan İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi Murat Aydın'ın, son kitabı "Çare Biziz-Hak, Hukuk, Adalet ve Vicdan Yazıları" adlı kitabı okuyucuyla buluştu.

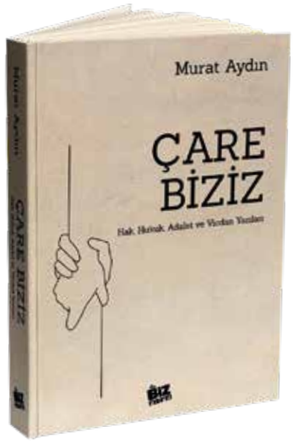

Yargıçlık, cumhuriyet savcılığı ve avukatlık yaparak yaşamının 30 yılını hukuk alanına ayıran ve son 4 yıldır siyasetin içinde aktif rol alan Murat Aydın'ın yazılarından derlenen 'Çare Biziz – Hak, Hukuk, Adalet ve Vicdan Yazıları' isimli kitap Biz Kitap Yayınevi'nden çıktı. Hukuk alanında yayınlanmış kitapları ve makaleleri bulunan Murat Aydın'ın Ekim 2019 ile Nisan 2023 tarihleri arasında İz Gazete ve Gazete Pencere'de haftalık olarak kaleme aldığı köşe yazılarından derlenen bu kitabı, demokrasi mücadelesine ışık tutar nitelikte. Kitaptaki yazılar; hukuk, ekonomi, siyaset, devlet yönetimi, pandemi günlerinin izleri, kadın cinayetleri, basın özgürlüğü, çocuk hakları ve kent yazıları gibi konularda sınıflandırılarak okura sunuluyor.

Gazeteci Yağız Barut'un hazırladığı editör notlarıyla da yazıların konusu, dönemi ve koşulları hatırlatılıyor.

İTHAF, UMUDUNU YİTİRMEYENLERE

Kitabını; şair Gülten Akın'ın 'Deli Kızın Türküsü' şiirinde yer alan, "Karayı kaldırın mavi koyun umudumu yitirmedim" dizesiyle umudunu yitirmeyenlere ve her yazıda izi olanlara ithaf eden Murat Aydın, 'Çare Biziz' isimli eserine ilişkin şu açıklamayı yaptı: "Umutsuzluk ve çaresizlik hissettiğimde Nutuk'un ilk üç sayfasını okurum. 19 Mayıs 1919'da tarif edilen genel durumun korkunçluğuna, eldeki imkânların yetersizliğine rağmen geri dönmeyenlerin, mücadeleyi bırakmayanların uyguladığı yöntemler benim için hep yol gösterici oldu. Atatürk'ün söylediği 'Umutsuz durumlar yoktur, umutsuz insanlar vardır' sözüne hep inandım. Ve çaresizlik hissedenlerin çaresiz olmadığını, çarenin kendimiz olduğunu da onun, 'Şayet bir gün çaresiz kalırsanız, bir kurtarıcı beklemeyin, kurtarıcı kendiniz olun' sözlerinden öğrendim. Okurlarımız Çare Biziz isimli kitabımda bu iki sözün, düşüncelerime olan etkisini görecektir. Çare arayanların; çareyi başkalarında, kurtarıcılarda ya da liderlerde değil önce kendilerinde aramaları gerektiğine inandım. Daha iyi bir yaşam, daha özgür ve mutlu bir toplum için mücadele etmeye devam edeceğiz. Hep daha iyisini isteyerek, hep daha iyisini umut ederek, bu istek ve umutlarımızın gerçek olması için çalışıp mücadele edeceğiz. Çünkü çare biziz."

MURAT AYDIN

1971 yılında Ergani'de doğdu. 1987 yılında Manisa Lisesi'nden, 1991 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Kamu Hukuku alanında yüksek lisans sonrasında doktora eğitimini tamamladı ve suç mağdurlarının ikincil mağduriyetinin önlenmesine ilişkin teziyle hukuk doktoru oldu.

1992-1995 yılları arasında İzmir'de Avukatlık ve Hâkimlik stajını yaptı. 1995 yılında Ceyhan (Adana) Hâkimi olarak mesleğe başladı. Gerger (Adıyaman) ilçesinde Cumhuriyet Savcılığı yaptıktan sonra, Altıntaş (Kütahya), Adana, Karşıyaka ve Trabzon adliyelerinde hâkimlik yaptı. Kasım 2018'de hâkimlik görevinden ayrılarak Karşıyaka'ya döndü. Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV) İzmir Temsilciliği ve Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulundu. Yargı bağımsızlığı, ifade özgürlüğü alanlarında çalışmalar yaptı. Suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocuklar, çocuklara yönelik cinsel istismarın önlenmesi, kadına karşı şiddetle mücadele ve kadın hakları ile engelli hakları alanlarında çalışmalar yaptı. Bu konularda; yasa ve yönetmelik çalışmalarına katıldı, eğitimler verdi, ulusal ve uluslararası düzeyde kongre ve panellerde konuşmacı olarak bulundu.

KONAK CEP'TE

Mobil Uygulamamızı Sizin İçin Yeniledik

Google Play ve App Store Mağazalarından İNDİRİN

Etkinlikler
Haberler
Duyurular
Yarışmalar
KNK Dergi

Cebinize Gelsin

KONAK BELEDİYESİ